

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

KÜRESEL BİR AÇILIM: TÜRK OKULLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Osman ÇITAK

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. İbrahim MAZMAN

Kırıkkale 2014

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Osman ÇITAK tarafından hazırlanan “Küresel Bir Açılım: Türk Okulları” başlıklı tez, jürimiz tarafından Sosyoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak OYBİRLİĞİ ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Dolunay ŞENOL

Jüri Başkanı

Yrd. Doç. Dr. İbrahim MAZMAN

Üye

ATİK

Yrd. Doç. Dr. Kayhan

Üye

Kişisel Kabul Sayfası

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Küresel Bir Açılım: Türk Okulları” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.

İmza:

Adı Soyadı:

Tarih:

ÖZET

ÇITAK, Osman. Küresel Bir Açılım: Türk Okulları, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2014.

Dünyada hızlı bir küreselleşme süreci yaşanmaktadır. Gelişmiş ülkeler ve eski medeniyetlerin mirasçısı olan ülkeler küreselleşmeyi kendi adlarına bir fırsata dönüştürme çabasındalar. Bu küreselleşme sürecinde iletişim kanallarını açabilen ve açtıkları bu kanallardan dünyaya sunacak değerleri olan kültürlerin başarılı oldukları görülmektedir.

Bu tez çalışmasının amacı yurtdışında açılan Türk okullarının küreselleşme sürecinde başta kültürel alandaki etkileri olmak üzere, Dünya ve Türkiye bağlamındaki sosyolojik etkilerini incelemektir. Türk okullarının hem dünya ekseninde hem de Türkiye'ye başta kültür olmak üzere birçok diğer alanda ki faydalarının olup olmadığı ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Türk Okulları, Eğitim, Kültür, Kültürlerarası Diyalog.

ABSTRACT

ÇITAK, Osman. Küresel Bir Açılım: Türk Okulları, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2014.

A process of rapid globalization has been taking place in the World. Developed countries and countries that are inheritors of old civilizations are trying to convert this globalization an opportunity for their benefits. In this process of globalization, cultures have been seen to be successful that can open the communication channels and that have values to present to the World via these channels.

The purpose of this thesis study is to examine the effects of cultural domains of Turkish schools that have opened abroad and sociological effects between Turkey and World. It is dealt with whether Turkish schools have benefits both in the center of the World and in Turkey firstly for culture and several other areas.

Key words: Globalization, Turkish Schools, Education, Culture, Intercultural Dialog.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KÜRESELLEŞME İLE İLGİLİ KAVRAMSAL VE KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

1. KÜRESELLEŞME KAVRAMI	3
2. KÜRESELLEŞMENİN TARİHİ GELİŞİMİ	7
3. KÜRESELLEŞME KAVRAMININ BOYUTLARI	8
3.1. EKONOMİK BOYUTU	9
3.2. SİYASAL BOYUTU	9
3.3. TEKNOLOJİK/İLETİŞİMSEL BOYUTU	11
3.4. KÜLTÜREL BOYUTU	12
4. KÜRESEL KÜLTÜR KAVRAMI	13
5. KÜLTÜRLERARASI DİYALOG.....	15

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK OKULLARI

1. TÜRK OKULLARININ AÇILIŞ TARİHÇELERİ	18
2. OKULLARIN MİSYONU VE EĞİTİM MODELİ.....	23
3. OKULLARIN FİNANSMAN KAYNAĞI.....	28
4. OKULLARIN EĞİTİM KALİTESİ VE BAŞARILARI	30

5. KITA KITA ÜLKELERDEKİ OKUL SAYILARI.....	36
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖĞRETMENLER VE ÖĞRENCİLER

1. ÖĞRETMENLERİN İLK GİDİŞLERİ VE YAŞADIKLARI.....	41
2. ÖĞRENCİLERİN MEZUNİYET SONRASI YAŞAMLARI.....	52

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK OKULLARININ DÜNYA'YA VE TÜRKİYE'YE KATKILARI

1. KÜLTÜRLER, MEDENİYETLER VE DİNLER ARASI DİYALOG.....	61
2. KÜRESEL BARIŞA KATKILARI	68
3. EVRENSEL DEĞERLER EKSENLİ KARAKTER EĞİTİMİ.....	73
4. ÜLKELERİN EĞİTİM SİSTEMİNE KATKILARI.....	77
5. TÜRKİYE DİPLOMASİSİNE YÖNELİK KATKILARI.....	80
6. TÜRKİYE'NİN VE TÜRK KÜLTÜRÜNÜN TANITILMASINA KATKILARI	82
7. TÜRKÇE'NİN YAYGINLAŞMASINA YÖNELİK KATKILARI.....	88
8. EKONOMİK KATKILARI	90
9. YURTDIŞINDA YAŞAYAN TÜRKLERE KATKILARI.....	95
10. TÜRKÇE OLİMPİYATLARI	95
SONUÇ	107
KAYNAKÇA.....	112

TABLULAR

Tablo 1 : Kenya Okulları Öğrencilerin Dini Mensubiyeti	63
Tablo 2 : Nairobi İlköğretim Okulunda Öğrencilerin Etnik Dağılımı	63
Tablo 3 : Mombassa İlköğretim Okulunda Öğrencilerin Etnik Dağılımı	63
Tablo 4 : Nijerya Okulları Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri	64
Tablo 5 : Nijerya Okulları Öğrencilerinin Etnik Dağılımı	64
Tablo 6 : Nijerya Okulları Öğretmenlerinin Dini Mensubiyetleri	64
Tablo 7 : Kostence IT High School Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri	65
Tablo 8 : Kostence IT High School Öğretmenlerinin Dini Mensubiyetleri.....	65
Tablo 9 : Bucharest Primary School Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri	65
Tablo 10 : Sarajevo Primary School Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri	65
Tablo 11 : Kazakistan Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri	66
Tablo 12 : Hindistan South Delhi Learnium Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri ...	66
Tablo 13 : Hyderabad Learnium Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri	66
Tablo 14 : Hyderabad Learnium Öğretmenlerinin Dini Mensubiyetleri	66
Tablo 15 : Moğolistan Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri	67
Tablo 16 : Moğolistan Öğretmenlerinin Dini Mensubiyetleri	67
Tablo 17 : 11. Türkçe Olimpiyatlarına Katılan 140 Ülke	96

GİRİŞ

Dünya istesek de istemesek de küresel bir köy olma yolunda hızla ilerlemektedir. Dünya küresel bir köy olurken devletler yok olmamak, ezilmemek ve kendilerini korumak için var gücüyle çalışmaktadırlar. Bu süreçte dışarıya açılan, kültürünü barışçıl yollarla tanıtanlar ayakta kalacaklardır.

Günümüzde ülkeler küreselleşme sürecinde, kültürlerini anlatıp, tanıtabilmek için çok ciddi paralar harcanarak, büyük paralar harcanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Almanya ve Fransa gibi gelişmiş ülkeler kültürlerini yayabilmek için politikalar üretmiş, dernekler, vakıflar ve okullar açmışlardır. Hatta bazı ülkeler dillerini ve kültürlerini öğrenenlere özendirici burslar vermektedirler.

Türkiye, kurtuluş savaşından 1990'lara kadar hep iç meseleleriyle uğraştı. Yeni bir devlet dizayn ediliyordu. Cumhuriyetin ilk yıllarında da dış ilişkilerimiz yok denecek kadar azdır. Bu süreçte yaşanan darbeler, iç karışıklıklar da başka bir şeyle ilgilenmesine fırsat vermedi. Kendini toparlayan Türkiye, 1990'lı yıllarda Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasıyla da yurtdışı açılımlarına başladı.

Bu açılımlarda en çok dikkati çeken günümüzde 150'den fazla ülkede varlığını gösteren Türk okullarıdır. Yani Türkiye küreselleşme sürecine büyük oranda Türk okulları ile dahil olmuştur. Dünya'da meydana gelen hızlı küreselleşme döneminde Türkiye'yi önemli bir şekilde temsil etmişlerdir. 1990'lı yıllardan günümüze kadar 5 kıtada, dünyanın en ücra köşelerinde, küreselleşme dalgalarına karşı Türkiye'nin cevabı olarak açılan hatta elçiliklerimizin olmadığı ülkelerde fahri elçilik gibi çalışan bu eğitim hareketi ciddi bir sosyolojik değerlendirmeyi gerektirmektedir.

Anadolu'nun zor günler yaşadığı dönemde Mevlanalar, Yunus Emreler, Ahmet Yeseviler bizim imdadımıza koşmuş ve Anadolu'nun maddi ve manevi anlamda ayağa kalkmasında büyük bir etken olmuşlardır. 1990'lı yıllarda Sovyetler Birliği dağılmaya başladığında ise Türk Cumhuriyetlerine olan bu borcumuzu ödemek için bir vefa duygusuyla hareket edilerek, maddi ve manevi bir çöküş

içerisinde olan Türk Cumhuriyetlerinin imdadına koşulmuştur. Bunun en önemli ayağı da Türk Cumhuriyetlerinin geleceğini inşa adına Türk okulları açılması olmuştur.

Anadolu topraklarında, tasavvuf geleneğinde, Ahilik siteminde ve kültürümüzde yer alan “Ne olursan ol gel” ve “Gelin tanış olalım işi kolay kılalım”, “Yaratılanı hoş gör Yaradan’dan ötürü.” düşüncelerinin evrensel boyuta taşınmasına Türk okulları büyük katkı sağlamaktadır. Yunus Emre, Mevlana Celaleddin Rumi gibi maneviyat büyükleri ve farklılıkları bir zenginlik kaynağı olarak görmektedirler. Hz. Mevlana “Bir ayağın her zaman dairenin merkezinde olmalı, diğer ayağın da dairenin etrafında 72 milletle beraber pergel gibi dolaşmalı.” derken bizim kültürümüzün özündeki hoşgörü ve diyalog ilkelerini seslendirmektedir. Mevlana, yapılması gereken şeyin dairenin etrafını dolaşmak ve 72 milletle beraber buluşmak olduğunu söylüyordu. Bugün 150’den fazla ülkede faaliyet gösteren Türk okulları bir pergel gibi dünya dairesinin etrafını dolaşıyor, kültürler, dinler ve medeniyetler arasında diyalog köprüleri kuruyor ve tanışıyorlar. Evrensel barışı tesis etmeye çalışıyor ve yeni bir küresel kültür oluşturma yolunda ilerliyorlar.

Türk okullarının açılmasında Anadolu insanının ciddi bir katılımı karşılıksız maddi ve manevi destekte bulunması, Türkiye’deki çok önemli üniversitelerden yeni mezun olan öğrencilerin dilini, dinini bilmediği hatta haritada yerini gösteremeyeceği Türkiye’den direkt uçağın bile kalkmadığı bazen de Türkiye’nin elçilik bile açmadığı ülkelere gitmesi, gidilen ülkelerde kısa zamanda hüsnü kabul görmeleri gerçekten büyük bir sosyolojik olaydır. Açıldıktan sonra kısa zamanda uluslararası arenada başarılar kazanılması ve okullardan mezun olan öğrencilerin mezuniyet sonrası yaşamları da Türk okullarının incelemeye değer diğer bir boyutudur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KÜRESELLEŞME KAVRAMI

Küreselleşme sürecinin başlangıç tarihi daha eski olmakla birlikte kavram olarak Berlin Duvarı'nın 1989 yılında çöküşünün ardından, 1990'lı yıllardan itibaren hemen her alanda sıkça karşılaşılmaktadır. Küreselleşme kavramı, tarihte ilk kez 1961 yılında Webster Lügatı'na girmiş, 1970'li ve 1980'li yıllarda dile getirilmiş, 1990 yılından itibaren hemen her alanda sıkça kullanılır olmuştur. Günümüzde ise küreselleşme, ekonomiden uluslararası ilişkilere kadar çeşitli alanlarda dünyayı etkileyen, uluslararası toplumun dokusunu ve yapısını eskiye oranla tanınmayacak ölçüde değiştiren bir güç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Küreselleşme, ekonomik, sosyal, teknolojik, kültürel, politik ve ekolojik denge açılarından global bütünleşmenin, entegrasyon ve dayanışmanın artması anlamına gelmektedir.

Tanımdan da anlaşılacağı üzere küreselleşme sadece sosyolojinin konusu değildir fakat sosyolojik açıdan toplumsal alandaki bir değişimi ve etkileşimi ifade etmektedir. Değişimi doğru anlamak açısından Robertson, Küreselleşme teması anlayışları aralarında farklılık göstermesine rağmen küreselleşme diye adlandırılan şeyi anlamının en iyi yolunun, dünyanın 'birleşik' hale geldiği, ama kesinlikle safdil işlevselci tarzda bütünleşmediği 'biçim sorunu' üzerinde yoğunlaşmak olduğunu düşünmektedir (Robertson, 1999: 12).

Dünyanın birleşik hale gelmesi, tek bir dinamikle ortaya çıkan bir hadise değildir. Çünkü küreselleşme, ekonomik olduğu kadar siyasal, teknolojik ve kültürel boyutlu bir süreçtir. Giddens'a göre küreselleşme, tek bir süreç değildir, karmaşık süreçlerin bir araya geldiği bir olgular kümesidir. Üstelik çelişkili ya da birbirine zıt etkenlerin devreye girdiği bir süreçten oluşmaktadır. Çoğu insanın gözünde, küreselleşme kavramı basitçe gücün ya da etkinin yerel toplulukların elinden alınıp küresel arenaya aktarılmasından ibarettir (Giddens, 2000: 24).

Bu sürecin toplumsal yaşama yönelik bir etkisine bakarsak Giddens, modernliğin sonucu olarak değerlendirdiği küreselleşmeyi, birbirinden uzak yerleşimlerin birbiri ile ilişkilendirildiği yerel oluşumların millerce ötedeki olaylarla biçimlendirildiği dünya çapındaki toplumsal ilişkilerin yoğunlaşması olarak tanımlamaktadır. Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki, bu çok boyutlu kavram etki ettiği toplumsal gerçeklik türüne göre bireylerin kafasında da çeşitli anlamlar oluşturmaktadır. Bu anlamda bazıları için küreselleşme, kapitalizmin gücünü temsil ederken, bazıları için de, dünyanın batılılaşmasını ifade etmektedir. Bazıları küreselleşmenin yoğunluk ve artan melezleşmeyle birlikte heterojenlik yarattığını düşünürken, bir diğer grup homojenliği artırdığını düşünmektedir (<http://tr.wikipedia.org>).

İnsan ve toplumların dünyada meydana gelen hadiselerden giderek daha çok haberdar olmaları, birbirlerinin eylem ve tecrübelerinden etkilenmeleri, bunları paylaşımları ve yeryüzüne yaymaları ile ortaya çıkan süreç küreselleşme sürecidir ve halen devam etmektedir. Toplum yapısında meydana gelen; nüfusun farklılaşması, ekonomik dönüşüm, aile biçimleri ve tüketim kültürü, yaşam tarzlarının değişmesi gibi küreselleşmenin yol açtığı önemli gelişim ve değişim konularından sadece birkaçıdır. Bütün bunlar bilginin, tecrübelerin, yaşamların küresel düzeyde paylaşımı ve yayılması ile yakından ilişkili görünmektedir (Balay, 2004: 62).

Toulmin'e göre insanlar ve toplumlar gittikçe üst üste gelen hatta ülkelerin sınırlarını bile aşan faaliyetlere girmiştir. Seyahat, iletişim, finansman, ticaret, spor müsabakaları, meslekler ve hatta popüler müzik artık tek bir ülkenin sınırları içine sığdırılmaz olmuştur (Toulmin, 1999: 905-912). Buna benzer birçok ilişki ve faaliyet, uluslararası bir niteliğe kavuşmuştur. Bu açıdan bakıldığında küreselleşmenin, tarihsel bir olgu ve süreç olarak, insan ve toplumlar arasındaki ilişkileri daha çok zenginleştirdiği söylenebilir. Değişik ülkelere insanlar bir araya gelmekte, mal, hizmet ve fikir alışverişinde bulunmakta ve birbirlerinin deneyimlerinden yararlanmaktadırlar. Bütün bu yaşananlar, insanların, ulusal düzeydeki düşünce ve ilişki biçimlerinden, uluslararası ölçekte yeni bir ilişki ve düşünme biçimlerine geçtiklerini göstermektedir.

Küreselleşmeye ilişkin farklı bakış açılarına sahip tanımları, küreselleşme sürecinin yaşanan süreçte açıklamakla yükümlü bırakıldığı değişim ve dönüşümlerin ne kadar çok olduğunu göstermektedir. Ancak tanımlar dikkatle incelendiğinde; küreselleşmenin, ekonomik, siyasi, kültürel ve toplumsal anlamda bir yayılma ve dünya ölçeğine yayılma biçiminde dünyada ortak bir takım değişimlere bağlı olarak, bütünleştirme ve dünyayı bir araya getirme özelliğinin sık sık ifade edildiği anlaşılabacaktır. Buna göre küreselleşme, dünya ölçeğinde ekonomik, siyasal ve kültürel bütünleşme, fikirlerin, görüşlerin, pratiklerin, teknolojilerin küresel düzeyde kullanılması, sermaye dolaşımının evrenselleşmesi, ulus-devlet sınırlarını aşan yeni ilişki ve etkileşim biçimlerinin ortaya çıkması, mekanların yakınlaşması, dünyanın küçülmesi, sınırsız rekabet, serbest dolaşım, pazarın dünya ölçeğinde büyümesi ve ulusal sınırların dışına çıkması, kısaca dünyanın küçük bir köy haline gelmesidir (Kaçmazoğlu, 2002: 44-55).

Küreselleşme, en basit anlamda, yerkürenin farklı bölgelerinde yaşayan insan, toplum ve devletlerarasındaki iletişim ve etkileşim derecesini “karşılıklı bağımlılık” kavramı çerçevesinde giderek artması olarak tanımlanabilir. Küreselleşme, yerel- evrensel arenada her iki yöne doğru ilerleyen bir süreci tarif etmekte, statik bir yapıdan ziyade son derece dinamik ve değişken bir kavrama işaret etmektedir. Küreselleşme, her geçen gün dünyanın farklı alanlarını etkisi altına almaya devam etmekte ve bu sayede bünyesine kattığı yeni açılım ve devinimler ile mevcut yapısını sürekli bir biçimde büyütmektedir (Bayar, 2008: 25-34).

Yukarıdaki tanım ışığında, küreselleşmenin çok boyutlu bir kavram olduğu ortaya açıkça çıkmaktadır. İnsan ve insan toplulukları arasındaki ilişkileri çerçevesi içine alan küreselleşme, ekonomik, siyasi, teknolojik, çevresel demografik ve kültürel boyutlara sahiptir. Bundan dolayı küreselleşme sürecinin temel aktörleri de üzerinde durulması gereken bir konuyu teşkil etmektedir. Çağdaş küreselleşme, çok-aktörlü bir yapı içerisinde sürekli gelişmektedir. Dolayısıyla küreselleşme sürecinin dört temel aktöründen bahsedilebilir: Ulus-devlet, uluslararası kuruluşlar ve devletler-üstü kurumlar, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları. Sonuç olarak

da küreselleşme süreci, bunların karşılıklı iletişimi ve etkileşimi sonucunda şekillenmektedir (Bayar, 2008: 26).

Sonuç olarak küreselleşme kavramını tek bir tanımla ele almaktansa, değişik boyutlarını tespit ederek bunları birleştirmek, kavramın anlaşılabilirliği açısından daha faydalı olacaktır. Bu yaklaşımla küreselleşme;

- Ülkelerin birbirleriyle olan ilişkilerinin gelişmesi ve yaygınlaşması, ideolojik yapıların ve hedeflerin getirmiş olduğu kutuplaşmaların çözülmesi, farklı toplumsal kültürlerin, inançların, örflerin, maddi ve manevi değerler çerçevesinde oluşmuş birikimlerin ülke sınırlarını aşarak dünya ölçeğinde yayılmasını (DPT, 1995:1),

- Ülkelerin dünya ekonomisinde finans ve üretim alanındaki niteliksel ve niceliksel faktörlerin uluslararası bütünleşmesini ve ekonomik bağlamdaki sınırların ortadan kalkmasını (Moran, 1998:35),

- Tüm insanlığın tek bir dünya toplumunda yani küresel toplumda birleştirilmesini, “tek bir mekan olarak tüm dünyanın kristalleşmesini” (Albrow, 1990:9)“bir bütün olarak dünya bilincinin yoğunlaşmasını” (Robertson, 1987: 38) ve bununla birlikte dünyanın küçülmesini,

- Dünyadaki teknolojik gelişmelerin her geçen gün yeni boyutlara ulaşmasını, iletişim teknolojisinin çok ileri düzeylere erişmesini, networklerin, sosyal ağların öne çıkmasını (Ulugay, 2001:65),

- Üretimin küreselleşmesi, uluslararası mal ve hizmet hareketlerinin artmasını ve hızlanmasını, küresel pazara yönelişin en üst düzeye çıkmasını, sermaye dolaşımının serbestleşmesi, hacminin artması, hızlanması ve yaygınlaşmasını, sermayenin üretimden daha çok spekülasyon amaçlarıyla kullanılmasını,

- Bölgesel bütünleşmeler, yerelleşme, bireyselleşme, katılımcı demokrasi ve sivil toplum örgütlerinin ön plana çıkmasını (Erbay, 1998:297),

- Kültürel bağlamda, homojen bir dünya toplumu oluşturulmaya çalışılırken, kültürlerin kaynaşmasını, etnik farklılıkların ve yerel kültürlerin

canlandırılmasını bütünleştirme ve ayrıştırma süreçlerinin bir arada yürütülmesini amaçlamaktadır (Aktel, 2001:193).

2. KÜRESELLEŞMENİN TARİHİ GELİŞİMİ

Küreselleşme siyasi, ekonomik, kültürel ve daha başka çok alanı kapsayan ve etkileyen bir kavramdır. Böyle çok geniş bir alanı kapsadığı için de başladığı tarih itibarıyla çok farklı yaklaşımlar vardır. Ancak küreselleşmenin insanların yaşadıkları yerlerden başka yerlere göç etmesi, ticaret kervanlarının ortaya çıkmaya başlaması, büyük pazarların meydana getirilmesi, ipek yolu ve deniz kervanlarının kullanılarak yeni yerlerin keşfedilmesine dayandığını söylemek mümkün.

Küreselleşme kavramı “bütün dünya” anlamında değişik sıfatlarla çok eski tarihlerde kullanılıyor olmakla birlikte, bugünkü anlamda ilk kullanım 4 Nisan 1959’da “The Economist” dergisinde görülmektedir. Akademik anlamda ise kavramı Understanding Media isimli eserinde Marshall McLuhan kullanmıştır. McLuhan eserinde kavramı “küresel çerçeveleme, sarılma”, “küresel köy” ve “küresel ateşkes” şeklinde üç defa kullanmıştır (McLuhan, 1962).

Ekonomik anlamda kavramın tanımlanmasını ilk ele alan kişi Theodore Levitt’tir. Kavramın siyasi anlamda ilk kullanılmaya başlanması ise 1980’li yıllarda Thatcher ve Reagan tarafından temsil edilen yeni sağ iktidarların başa gelmesine denk gelmektedir. Küreselleşmeyi kültürel bağlamda ilk defa ele alanlar ise Ritzer, Featherstone, Robertson, Baudrillard’dır.

Küreselleşme sürecini meydana getiren coğrafi, sosyal, kültürel, siyasi, ekonomik gelişmeleri değerlendiren Robertson, küreselleşme kavramının tarihi sürecini 5 evreye ayırmaktadır (Robertson, 1999).

1. Oluşum Evresi (1400-1750): Bu evre on beşinci yüzyılın başlarından on sekizinci yılın ortalarına kadar devam eden zaman aralığını kaplamaktadır. Bu

süreçte ulus topraklar ortaya çıkmaya başlamış, ortaçağın ulus ötesi sistemi çökmüş, Katolik kilisesinin etkinlik alanı genişlemiştir.

2. Başlangıç Evresi (1750-1870): Bu evrede ulus devlet anlayışı gelişmiş ve ulus devletler ortaya çıkmaya başlamıştır. Uluslararası yasal sözleşmelerin yapılması da bu dönemde görülmektedir. Uluslararası sergi ve kongrelerin düzenlenmeye başlanması da bu dönüm görülen gelişmelerdendir.

3. Yükseliş Evresi (1870-1920): Bu evrede de uluslararası seviyede ilişkiler artmış, modernleşme ve kapitalist gelişmeler hızlanmış, Avrupalı olmayan toplumlardan birkaçı uluslararası topluma sokulmuş, insanlık hakkındaki düşünceler uluslararası düzeyde formüle edilmiş ve bunların uygulamaya sokulması bu evrede meydana gelmiştir. Olimpiyatlar ve Nobel ödülleri de bu evredeki gelişmelerdendir.

4. Hegemonya İçin Mücadele Evresi (1920-1960): Batı uygarlığı ve modernleşme modelleri arasında hegemonya mücadelesi, Birleşmiş Milletler'in teşekkül edilmesi, soykırım ve atom bombasının kullanılması, soğuk savaşın tırmanması bu dönemde yaşanan olaylardır.

5. Belirsizlik Evresi (1960 sonrası): Soğuk savaşın sona ermesi, aya ayak basılması, küresel iletişim araçlarının çoğalması ve yayılması, çok kültürlülük ve çok etnik kökenlik sorunlarının ortaya çıkması bu dönemde görülmektedir. İnsan haklarının küresel bir sorun olarak da bu evrede görmekteyiz.

Robertson'un yaptığı bu safhalandırmayla her geçen evrede küreselleşmenin hızlandığını, sosyal ve kültürel alanda bir bütünleşmenin oluştuğunu görmekteyiz.

3. KÜRESELLİŞME KAVRAMININ BOYUTLARI

Küreselleşme, çok boyutlu bir kavram olup, tüm bu boyutların karşılıklı etkileşimi sonucunda şekillenmektedir. Dolayısıyla, küreselleşme kavramı tahlil edilirken, bu farklı boyutların da enine boyuna incelenmesi çok önemlidir (Bayar, 2005: 27).

3.1. Ekonomik Boyut

Toplumsal yaşamın bütün alanları ile yakın ilişkileri ve karşılıklı etkileşim içinde olmasıyla birlikte, küreselleşme ekonomik süreçlerle de ilgili bir olgudur. Yukarıdaki tanımlarda görüldüğü üzere küreselleşme; toplumsal, ekonomik ilişkilerin, ulusal devletin tanımlanan sınırlarının dışına çıkması, ülkeler ve toplulukları birbirine bağlayan bağların sıkılaşması ve böylece giderek artan ölçüde bir bütünleşme sürecini ifade etmek üzere kullanılmıştır.

Küreselleşmenin gelişim sürecini hızlandıran faktörler, ülkelerin uluslararası mal ve sermaye hareketlerinin serbestleştirilmesini öngören yaklaşımlarıdır. Bunu da çok sayıda ülkenin benimseyerek veya benimsemek zorunda kalarak ulusal bir politika haline dönüştürmesi ve gerek uluslararası ticaretin, gerekse sermaye hareketlerinin üzerindeki malları ve denetimleri tedrici olarak azaltan uygulamaları hayata geçirmesi ekonomik küreselleşmeyi beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda çok sayıda ülkenin 80'li yılların başından itibaren uluslararası ekonomi ile bütünleşmeyi sağlayacak şekilde uyum programlarını devreye soktuklarını gözlemlemekteyiz. Bu programlar, piyasaların serbestleşmesini ve çok uluslu şirketlerin yaygınlaşmasını sağlayarak küreselleşme sürecinin hızlanmasına önemli katkılarda bulunmaktadır (Aydın, 2002, 83).

Ülkelerde uygulanan bu programların da etkisiyle, en önemli etken olarak çokuluslu şirketler olarak ortaya çıkmakta, bu şirketler portföy yatırımlarından doğrudan yabancı yatırımlara, uluslararası mal ve hizmet ticaretinden turizme kadar birçok ekonomik alanda faaliyet göstermektedirler. Bunun neticesinde de ekonomide de hızlı bir küreselleşme görülmektedir (Bayar, 2005: 29).

3.2. Siyasal Boyutu

Günümüzde insanların insan haklarıyla, demokrasiyle, temel maddesel ihtiyaçların karşılanmasıyla, çevrenin korunmasıyla ve silahsızlanmayla ilgili endişelerinin artması, yönetime küreselleşme sürecinde yeni aktörler ortaya çıkartmıştır. Oluşan bu aktörler, tüm farklı sesler, kuruluşlar ve STK'lar küresel

etkisi büyük olan türlü siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel amaçların propagandasını yapmakta giderek daha aktif duruma gelmektedirler. Genel olarak bu propagandaların çoğu insanlıkla ve insanların içinde yaşadığı çevreyle ilgili olumlu kaygıların etkisindedir, ama içlerinden küçük bir kesimi olumsuz, kendi çıkarına dönük ve yıkıcı bir tutum içindedir. Ulus devletler tüm bu güçlerin görünümüne uyum sağlamak ve hepsinin yeteneklerinden istifade etmek durumundadır (Köse, 2001: 9).

Genel bir tanımlamayla siyasi küreselleşme, günümüz dünyasında siyasi güç, otorite ve yönetim biçimlerindeki yapısal dönüşüm olarak ifade edilebilir. Küreselleşme ile beraber, nüfuz alanını tüm dünya olarak belirleyen “küresel siyaset” anlayışının katlanarak güçlendiği görülmektedir. Bu durum, küreselleşmenin yukarıda değinilen çok aktörlü yapısına işaret etmekte, geleneksel siyaset anlayışından farklı bir yapıyı yansıtmaktadır. Dolayısıyla, “küresel siyaset”, söz konusu yapının dört temel etkeni olan ulus devlet, devletler-üstü kurumlar, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının karşılıklı etkileşimi sonucunda oluşmaktadır. Bu süreçte ulus devletin yetki ve manevra alanları belirli ölçülerde kısıtlanmaktadır. Ancak temel birim olarak faaliyet göstermeye devam etmektedir. Bu yeni yapıyı açıklayabilmek için literatürde “küresel yönetim” (global governance) kavramı kullanılmaktadır (Bayar, 2005: 30).

“Küresel siyaset” ve “küresel yönetim” kavramları ile ifade edilen yeni siyaset anlayışı ve yapısının en önemli özelliklerinden biri geleneksel iç/dış politika ayrımının giderek daha geçersiz bir hale gelmesidir. Bu durum, belki de en açık olarak güvenlik alanında görülmektedir. Bulduğumuz çağda, güvenlik sorunlarına ulus-devlet temelinde yaklaşamayacağı kısa sürede ortaya çıkmıştır. Çünkü günümüzde, yüksek askeri teknoloji ve nükleer silahlara sahip ülkelerin sayısının artması; terörist faaliyetlerin eskiden olduğu gibi bir coğrafi bölgeden ziyade küresel ölçekte icra edilmesi; dünya çapında “kimlik” sorununun temel bir çatışma nedeni haline gelmesi; kötü yönetimin devletlerin iflasına yol açarak küresel güvenliğe zarar vermesi; sınır aşan organize suç, insan ticareti, yasadışı göç, uyuşturucu

ticareti, kara para aklama, yasadışı paranın uluslararası tedavülü gibi tehditlerin yaygınlaşması gibi unsurlar sayılabilir (Bayar, 2005: 28).

Ulus-devlet temelli yaklaşımların güvenlik sorununun çözümüne bir işe yaramadığı en açık ve trajik şekilde 11 Eylül olayları ile net bir şekilde anlaşılmıştır. Dünyanın askeri bakımdan tek süper gücü olan ve benzeri olmayan yüksek güvenlik teknolojilerine sahip bulunan ABD, kendi toprakları üzerinde düzenlenen bu terörist faaliyeti engelleyememiştir. Üzerinde durulması gereken diğer bir husus da küreselleşme sürecinin, özellikle yüksek iletişim teknolojileri vasıtasıyla, paradoksal bir biçimde küresel terörizme türlü kolaylıklar sağlamakta olduğu gerçeğidir. Günümüzde terörist oluşumlar, faaliyetlerinin hem planlanması hem icra edilme aşamalarında internetten, çeşitli bilgisayar sistemlerinden, multimedya aygıtlarından faydalanmakta, uluslararası alanda çok daha hızlı bir biçimde hareket edebilmekte ve kitle imha silahları edinme arayışına girebilmektedir (Bayar, 2005: 32).

3.3. Teknolojik/İletişimsel Boyut

Özellikle son dönemde artan bir hızla gelişen iletişim devrimi, çağdaş küreselleşmenin en önemli tetikleyicilerinden biri haline gelmiştir. Veri iletiminde mikroşlemciden ve uydu teknolojilerinden faydalanılması, bilginin saklanması, depolanması, işlenmesi ve iletilmesinde dijital ortamlardan yararlanılması ve iletişim araçlarının üretim ve kullanım maliyetlerindeki radikal düşüş seyri sıralanabilmesi, literatürde, “üçüncü sanayi devrimi” olarak da adlandırılan bu devrimin özellikleri arasındadır. Yukarıda belirtilen hususlara ilişkin birkaç çarpıcı istatistiksel bilgi şu şekildedir: 1 milyon megabitlik bir veri, 1970 yılında Boston’dan Los Angeles’a 150 bin ABD Doları civarında bir maliyet karşılığında ulaştırılırken, aynı işlemin bugünkü maliyeti 12 cent civarındadır. New York’dan Londra’ya üç dakikalık bir telefon görüşmesinin 1930 yılındaki maliyeti 300 dolar iken, bugün 20 cent civarındadır. 1993 yılında dünya genelinde yalnızca 50 internet sitesi bulunurken, bundan sadece sekiz yıl sonra, 2001 yılında bu rakam 350 milyona ulaşmıştır (Bayar, 2005: 33).

3.4. Kültürel Boyut

Sosyal bilimler literatüründe kültür kavramının yeniden keşfedildiği dönem 1960'ların ikinci yarısından başlayarak 1980'ler boyunca devam eden dönemi anmak gerekir. Bu yıllar, var olan kültür tanımlarının yeniden gözden geçirildiği ve yeniden tanımlandığı, vurgunun çok kültürlülüğe kaydığı bir dönemi simgelemektedir. "Global kültür" kavramı, özellikle 1980'lerden sonra değişmeye başladığını belirttiğimiz kültür tanımları ile ortaya çıkarmıştır. Bu kavram, Batı'nın ekonomik yayılmasıyla eş zamanlı olarak kültürünü diğer ülkelere yayma çabasına işaret etmektedir. Bir başka deyişle Batı'nın kendi yerelini evrenselleştirme çabasıdır (Eken, 2001: 248).

Kültürel küreselleşmenin sürecine tabi kılınan yerel kültürün güncel küresel değerlere yakınlığına, esnekliğine ve direnç gücü göre küreselleşmenin etki ve sonuçlarını değiştirmektedir. Kendi kültürünü reddedip tamamen küresel kültüre bağlanmak ya da kendi kültürü içine hapsolüp benim kültürüm bana yeter demek, dünyaya sırt dönmek aşırı tepkiler olarak görünürken, uluslar kendi kültürel değerlerini kaybetmeden dünya değerleriyle bütünleşmelerini sağlayacak sentezlere ihtiyaç duymaktadırlar. Küresel kültürün içinde özelliklerini kaybetmeden özgün yaşayabilme kabiliyetine sahip olan kültürler için, küresel sistemin teknolojisini kullanarak uluslararası boyutta kendi bölgesel bilgi ve iletişim ağlarını kurabilme imkânı vardır. Ulusal kültürün gelişimi için küreselleşme ve ulusal kültür arasındaki açık rekabet de uygun bir ortam oluşturabilir (Köse, 2001:13).

Kültürü genel anlamda bir topluma özgü maddi ve manevi değerler manzumesinin bir bütünü olarak alırsak, bu çalışmanın başında yapılmış olan tanım ışığında küreselleşmenin kültür üzerinde önemli etkiler doğuracağı açıktır. Günümüzde özellikle iletişim devrimin bir sonucu olarak, tüm dünya genelinde bireyler ve toplumlar arasındaki etkileşim oldukça ileri bir seviyede bulunmaktadır. Bu sayede, söz konusu bireyler ve toplumlar arasında daha önceden birbirlerine yabancı gelen yaşam tarzları ortak bir paydada buluşmakta ve bu sentez sonucunda, farklı zevkler, ilgi alanları gibi konularda belirli bir ahenk, hatta yeknesaklık sağlanmaktadır. Bir anlamda, global bir kültür ve birikim ortaya çıkmaktadır.

Küreselleşme dinamiklerinin zaman zaman anılan kültürlerarası ahenkten ziyade farklılaşma ve ayrışmayı da tetikleyebilmesi, öte yandan kültürel etkileşimin çift yönlü bir biçimde seyrederek “küreselin” “yerele” ulaşması kadar, “yerelin” de “küresele” ulaşmasının bahis mevzu olması da bu hususta unutulmaması gereken bir noktadır (Bayar, 2005: 30).

4. KÜRESEL KÜLTÜR KAVRAMI

Kültür oldukça geniş, zengin ve çeşitli anlamlar içeren bir kavramdır. Kültürün tanımı, zamana, mekâna ve toplumlara göre farklılık arz edebilmektedir. Bu nedenle kültürün çok net bir tanımının yapılması ve sınırlarının tam olarak çizilmesi zorlaşmaktadır. Kültür kavramının anlamını ifade etmek istediğimizde üç farklı yaklaşımla karşılaşırız. Birincisi, bir birey, grup ya da toplumun entelektüel gelişimini ifade eder. İkincisi tiyatro gibi sanatsal faaliyetler ve bunların ürünleridir. Üçüncü tanım ise, bir insanın ya da grubun veya toplumun yaşam biçiminin tümüne, faaliyetlerine, inançlarına gelenek ve göreneklerine işaret eder (Smith, 2005: 14).

Yeryüzünde çok sayıda farklı kültürlerin bulunduğu inkâr edilemez bir gerçektir. Türk kültürü, Amerikan kültürü, Arap kültürü, Rus kültürü gibi örnekler vermek mümkündür. Kültürler küreselleşmenin de gelişimi ile birbirlerini etkilemekte ve yıllar içerisinde yeni değerleri de benimsemekte ve birbirlerinden istifade ettikleri görülmektedir. Teknolojinin gelişmesi, kitle iletişim araçlarının yayılması ile birlikte birbirlerinden kilometrelerce uzaklıktaki kültürlerin birbirini daha fazla tanınmasını, etkilemesini beraberinde getirmiştir. Bu gelişmelerin sonucu olarak da küresel kültür ya da kültürün küreselleşmesi kavramı ortaya çıkmıştır.

Küresel kültür kavramı son yıllarda kullanılmaya başlanmıştır. Küreselleşme kavramı yeni olsa da kavramın olgusu uzun zamandır var olan bir süreçtir. Ancak son zamanlardaki gelişmelerle bugün, düşünceler, ürünler, yaşam tarzları, an be an dünya ile paylaşılabilen ve inşalar bundan etkilenmektedir. Bu da dünya da yeni bir küresel kültürün oluştuğunu göstermektedir. Örneğin, günümüzde dünyanın en

üçra köşesinde bile İngilizce konuşulmakta, İngilizce kursları açılmakta ve binlerce insan bu dili öğrenmektedir. Yurt dışındaki Türk okullarının büyük katkısıyla Türkçe 'de dünyanın çok farklı coğrafyalarında konuşulmaktadır.

Günümüzde, daha çok iletişim kanalının aktif olmasıyla birlikte mesafeler kısalmış ve toplumların birbirinden etkilenmesi artmıştır. Toplumda yaşanan problemler, tercihler, kararlar artık sadece o toplumu değil tüm insanlığı ilgilendirir ve etkiler hale gelmiştir. Küresel eksende ortaya çıkan siyasi, ekonomik, kültürel, çevresel vb. gelişmeler ve problemlerin toplumlar üzerindeki yansımaları tüm dünyanın gündemi olarak algılanmış ve bir arada yaşama düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Bu düşüncenin oluşması da beraberinde insanların sadece yaşadığı şehri veya ülkeyi değil tüm dünyayı düşünür hale getirmiştir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan ekonomik kriz tüm dünyayı ilgilendirmekte, salgın olan hastalık türlerinde dünya geneline yayılma ihtimaline karşılık küresel çözümler aranmakta, yine atmosfere salınan zehirli gazlara yönelik dünya geneli politikalar üretilmektedir. Özetle artık dünya genelini ilgilendiren birçok problem mevcut olup, bu problemlerin çözümüne ilişkin küresel organizasyonlar ve konferanslar düzenlenip çözüm aranmaktadır.

Teknolojinin hızla gelişmesi ve kitle iletişim araçları mesafeleri kısaltmış artık toplumlar diğer toplumların yaşam biçimlerini, yemeklerini, giyimlerini, yaşam tarzlarını, mimarilerini, doğal güzelliklerini yani kültürlerini tanıma ve deneme istekleri ortaya çıkmıştır. Turizm, kültürel küreselleşmeyi en açık bir şekilde ortaya çıkaran faktörlerden biridir (Trouillot, 2003: 32). Ülkeleri gezerek kültürlerinin tanıtımını yapan programların yaygınlaşması ve bu programların ilgiyle takip edilmesi de kültürel küreselleşmeyi sağlayan etkenlerdendir. Örneğin ülkemizde yayınlanan Ayna programı ilgi ve merakla takip edilmekte ve ülkelerin kültürleri insanlar arasında müzakere konusu olmaktadır. Erasmus gibi öğrenci değişim programlarıyla ülkeler arasında öğrenci alışverişleri olmakta ve bu öğrenciler gittikleri ülkeye kendi kültürlerini tanıtmakta, ülkelerine geldiklerinde de o ülkenin kültüründen kesitler getirmektedirler. Yurtdışındaki Türk okulları bu kültür alışverişinin ve küresel kültürün en güzel örneklerinden biridir. Türk okulları

kapsamında yapılan Türkçe Olimpiyatlarında yaklaşık 150 ülkeden binlerce öğrenci Türkiye’de buluşmakta, Türkiye’nin kültürünü tanımakta, Türkçe ortak paydasında kültürlerarası etkileşim ve alışverişler olmaktadır.

Bir gün sınırların kalmayacağı bir dünyanın ortaya çıkacağı ütopyasıyla küreselleşen dünyada kültürler birbirine karışmakta, alışverişler olmakta ve farklı kültürler bir arada daha bu günden yaşamaktadır. Küreselleşen dünyada farklı kültürel gruplara ait insanlar, değişik amaçlarla bir araya gelmekte, karşılıklı ilişkilerini geliştirmekte ve neticesinde de küresel bir kültür ortaya çıkarmaktadırlar (Gündel, 2010: 90).

5. KÜLTÜRLERARASI DİYALOG

Kültürlerin etkileşime girmesi, tanışması, karşılaşması küreselleşme kavramının kullanılmaya başlamasından daha öncelere dayanmaktadır. Ancak bu durum teknolojik, toplumsal ve siyasal alanlarda ki gelişmelerle birlikte yaşadığımız dönemde daha da hız kazanmıştır (www.efdergi.hacettepe.edu.tr).

Günümüzde saf ulus toplumların varlığını iddia etmek oldukça zordur. Ülkeler içlerinde farklı farklı ulusları, toplumları ve kültürleri barındırmaktadır. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri’nde hemen hemen he ulustan insan yaşamakta ve kültürlerini yaşatmaktadırlar. Yine Belçika’nın başkenti Brüksel’de yaklaşık 150 etnik grup birlikte yaşamakta ve göçmen nüfusunun şehir nüfusuna oranı %30’ları bulmaktadır. Bu örnekler “kültürlerarası diyalog” kavramının ne denli önemli olduğunu bize göstermektedir. Ortaya çıkan bu tablo Avrupa Komisyonu tarafından iyi görülmüş ve 2008 yılı kültürlerarası diyalog yılı ilan edilmiştir (Çalıkoğlu, 2006: 23).

Kültürlerarası diyalog kavramının aslında dünya çapındaki ve ülkelerin kendi içlerindeki kültürel çeşitliliğin bir sonucu olarak ortaya çıktığını görmekteyiz. Tespit edilen bu sonuç doğrultusunda Avrupa Konseyi’nin 2008 tarihli “Kültürlerarası Diyalog İçin Beyaz Kitap” çalışmasında kültürel çeşitlilik ve çokkültürlülük

kavramlarının, farklı kùltürlerin bulunduğu ve bu farklı kùltürlerin belirli bir mekan ve sosyal bir organizasyon içerisinde birbirleriyle etkileşim kurabileceklerini deneysel bir gerçeklik olarak ifade ettiği belirtilmektedir (Council of Europe, 2008: 11).

Sonuç olarak “Kùltürlerarası Diyalog” ile farklı kùltürlerin birbirini tanınması, karşılıklı anlayış ve hoşgörünün sağlanması, kùltürel çeşitliliğin ve çok kùltürlülüğün bir zenginlik olduğunun algılanması, kùltürler arasında karşılıklı olumsuz imajın silinmesi, problemlerin çözülmesi, kùltürlerarasında yaşanan çatışmaları ve anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak ve barış ortamının oluşturulması hedeflenmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK OKULLARI

Hızlı bir şekilde küreselleşen, ulaşımın, iletişimin ve etkileşimin daha fazla olduğu bir dünya ile karşı karşıyayız. Artık ülkelerin etki alanı sadece kendi toprakları değil. Ülkeler arasında çağı yakalama yarışı hatta geleceğin dünyasında seçkin bir yerde olma arzusu var. Türkiye'nin de bu hızlı küreselleşmede bende varım dediği en büyük hareket olarak bir sivil yapı olan Türk okullarını görmekteyiz. Okullar Türk insanının başlattığı bir harekettir; 23 yıla varan bir teşebbüsün sonucudur ve her geçen gün biraz daha büyüyerek ve gelişerek dünyanın tamamına yayılma başarısını açık bir şekilde göstermektedir. Türk insanı yeni bir hareket geliştirerek küreselleşme sürecine Türk okulları modeliyle katılma yolunu tercih etmiştir (Bulaç, 2008: 281-282).

Bu hareketin özellikle eğitime ağırlık verdiğini görmekteyiz. Bu hareketin mimarlığını yapan Fethullah Gülen eğitime verdiği değeri şöyle ifade etmektedir:

Yeryüzünde karşılaştığımız bütün problemler insanla başlar, insanla biter. İster iyi yürüyen, arızasız veya az arızalı içtimai bir sistem ve toplum düzeni, ister kabir ve kabrin öte yanı için en etkili vasıta eğitimidir. Bu bakımdan, eğitim ve öğretmenlik mesleklerin en kutsal olduğu gibi, bir ülkeye ve millete de en hayırlı hizmet ancak eğitim yoluyla yapılabilir (Armağan, 1999: 336).

Bugün gücünü Anadolu'dan ve Anadolu insanından alan dünyanın 150'den fazla ülkesine okul açmış ve her geçen gün yeni bir ülkeye daha okul açan bir hareket var. Yurtdışındaki bu Türk okullarına büyük fedakârlıklar yaparak giden Türk öğretmenler görev yapmaktadır. Bu okullarda okuyan öğrenciler uluslararası olimpiyatlarda ülkelerini başarıyla temsil ederek ülkelerinin gururu olmaktadır. Okullar Türkiye ile bir köprü vazifesi görmekte ve ilişkilerin gelişmesinde Türkiye'ye büyük fayda sağlamaktadırlar.

Fethullah Gülen'in tavsiyelerini dinleyen ve eğitimin önemini kavramış eğitim gönüllüleri, Türk iş adamlarımızın desteği ile Asya'dan başlayarak dünyanın

tüm kıtalarında, hatta elçiliklerimizin olmadığı ülkelerde bile her düzeyde eğitim kurumları açmayı ve işletmeyi Türkiye'yi temsil ederek başarmaktadırlar. Ay yıldızlı bayrağımızın dalgalandığı bu okullarda, beyaz siyah demeden çeşitli milletlerden, inançlardan, kültürlerden on binlerce öğrenci eğitim görmekte, Türkçe öğrenmekte, Türk kültürünü tanımakta ve onu yaşamaktadırlar (Sağlam, 2005: 33).

1. TÜRK OKULLARININ AÇILIŞ TARİHÇELERİ

Yurtdışındaki Türk okullarının fikir sahibi olan Fethullah Gülen, eğitimi, gelişmekte olan ülkelerde salgın hale gelmiş üç sorunun temel çözümü olarak görmektedir: Cehalet, yoksulluk ve ihtilaf. Gülen; bilgi, emek-sermaye ve birliğin bu sorunları çözebileceğini savunmaktadır. Cehalet en önemli sorun olduğu için, bu sorun bir kimsenin kendi toplumuna, ülkesine ve insanlığa hizmet etmesinin en önemli yolu olan eğitim aracılığıyla yenilebilir. Sefalet ise, çalışma ve sermayeye sahip olma yoluyla ortadan kaldırılır. Hizipçilik ve ihtilaf ise, birlik, diyalog ve hoşgörü yoluyla yok edilir diye düşünmektedir (www.fethullahgulen.com.tr).

Fethullah Gülen bu hayattaki her problemin çaresi insanoğluna bağlı olduğunu vurgulamakta ve problemlerin çözümünde de ister felç olmuş sosyal ve siyasî sisteme olsun, isterse saat gibi işleyen bir sistem olsun, eğitimin en etkili araçtır olduğunu vurgulamaktadır. Eğitim, cehaletin ortadan, kaldırılmasına yardım eden ve insanları kendi çevrelerine ilişkin bilgiyle ve onlara çevreleriyle ilişkilerinde rehberlik edecek olan bir hayat gayesi duygusuyla donatan kurumdur. Eğitim, ihtilafları ve önemsiz farklılıklardan kaynaklanan çekişmeleri sona erdirecek daha yüksek bir kimlik duygusunu geliştirecek araçtır. Gülen, herkes için adaletin yolunun yeterli ve uygun bir evrensel eğitimin sağlanmasına bağlı olduğuna inanmaktadır. Ancak o zaman başkalarının haklarına saygı göstermeyi sağlayacak yeterli anlayış ve hoşgörü doğacaktır. Nihayet; uygun bir şekilde tasarlandığı ve uygulandığında eğitim, vatandaşları ekonominin üretken ve iş bitirici katılımcıları haline getirme potansiyeline haizdir. "Gülen günlük politikayla uğraşmak yerine, Türk halkının gizli

ve atıl gücünü ortaya çıkarmakta ve bu gücü eğitim, sağlık, kültürler ve dinler arası hizmet ve kurumlar bağlamında şekil almaya yönlendirmektedir" (Aytaç, 2010: 12).

Fethullah Gülen, eğitimin bütün insanlar için bir yükümlülük olduğunu ifade etmektedir. İnsan hayatının esas görevi ve maksadı hayatının evrelerinde idrak kazanmaktır. Eğitim olarak bilinen bu eylem aracılığıyla da varoluşumuzun manevî, entelektüel ve fiziksel boyutlarını öğrendiğimiz bir kemale erme süreci yaşanmaktadır. Eğitimin maksadı insanın ve toplumun ihtiyaçlarını karşılaması ve dünyanın sorunlarını çözmesidir. Eğitim ve öğretimin büyük önemi dikkate alındığında, neyin öğrenileceği ve öğretilceğini, ne zaman ve nasıl öğrenileceği ve öğretilceğini, hangi ortamda bu eğitimin verileceğini isabetli bir şekilde belirlemeliyiz. Eğitimin en önemli maksadı bilgiyi hayatta rehber kılmak ve insanın kemâle giden yolunu aydınlatmaktadır. Bireyin bünyesine uygun olmayan eğitim, öğrenene yüküdür ve kişiyi yüce hedeflere yöneltmeyen bilim bir aldatmacadır (Hunt, 2010: 59).

Gülen, konuşmalarında ve yazılarında, dinleyicilerinin ve okurlarının dikkatini eğitime güzel bir şekilde yoğunlaştırdı ve eğitimi ulusal gündeme yerleştirdi. Gülen'in eğitimin gelişmesine proaktif yaklaşımı ve savunduğu fedakârca hizmet aktivizmi, eğitimi toplumun sorunlarına çare olmada etkili bir araç haline getirme umudu uyandırmaktadır. Gülen şöyle diyor: "İnsanları özelde ülkeye genelde insanlığa eğitim yoluyla hizmet etmeye teşvik ettim. Onları devlete, okullar açarak insanları eğitime ve yetiştirme yoluyla yardım etmeye çağırdım" (Hunt, 2010: 59).

1980'li yıllarda Özal'ın neo-liberal politikaları sayesinde özel okulların açılmasına kolaylık sağlandı. 1982'de biri İstanbul'da öteki İzmir'de olmak üzere Fethullah Gülen'in öncülüğünde iki özel lise açılışı gerçekleşti. Yirmi yıl içinde bunları önce Türkiye'nin tamamında, sonra eski Sovyetler Birliği'nden kopan Türki cumhuriyetlerde, daha sonra Doğu bloku ülkelerinde, Balkanlarda, Güney Afrika'da ve son olarak Batı ülkelerinde açılan okullar izledi. 2000 yılında Dünya Ekonomik Forumu'na katılan Başbakan Bülent Ecevit, konuşmasında tüm dünyada açılan Gülen okullarının önemine işaret etmiş ve bunların Türkiye'nin ve diğer ülkelerin kültürlerine ve refahına yaptığı katkıları anlatmıştır (Ebaugh, 2010: 145).

Anadolu'nun zor günler yaşadığı dönemde Mevlanalar, Yunus Emreler, Ahmet Yeseviler imdada yetişmiş ve Anadolu'yu maddi ve manevi kalkındırmışlardır. 90'lı yıllarda Sovyetler Birliği dağılmaya yüz tuttuğunda ise okulların fikir mimarı olan Fethullah Gülen, "Türk Cumhuriyetlerine olan borcumuzu ödemek için o ülkelere gidin, okul açın" diyerek ata yurduna vefa borcunu ödemek istemiştir. Çünkü yıllarca Sovyetler Birliği sultasında yaşayan Türk Cumhuriyetleri maddi ve manevi bir çöküş ile buhranlar içerisinde ve bir kurtarıcı el beklemektedir (Aytaç, 2010: 32).

Bu vefa duygusuyla 10 Ocak 1990 günü işadamlarından oluşan 11 kişilik bir heyet gazeteci Halit Esendir 'in rehberliğinde Gürcistan ve Azerbaycan'da tespitler yapmak üzere yola çıktılar. Türkiye'den ilk defa bu şekilde bir grup insan, Türk Cumhuriyetleri'ne gidiyordu. Bu bir fizibilite çalışmasıydı. Heyetin izlenimleri bir an önce maddi ve manevi yardım elinin uzatılması istikametinde oldu (Mercan, 2008: 132).

28 Mayıs 1990 tarihinde de 37 kişilik bir heyet diğer ülkelerde de tespitler yapmak üzere yanlarında bol miktarda kitapla yola çıktılar. Her iki heyette bu ülkelere bir şekilde desek olunması kanaatine ulaştı. Nihayetinde de bu kardeş ülkelerin çocuklarının Türkiye'ye getirilerek okutulmasına karar verildi. 1991 yılında çoğunluğu Azeri olmak üzere yüzden fazla öğrenciyi okutmak üzere turist vizesiyle Türkiye'ye getirdiler. Ancak uzun süreli turist vizesiyle eğitim mümkün olmadığı ve Moskova'dan uzun süreli vizelerin alınmadığı için öğrenciler geri gönderilmek zorunda kaldı. Bu esnada Azerbaycan'daki idareciler "Mademki Türkiye'ye öğrenci götüremiyorsunuz, gelin burada okul açın" dediler. Bu çok önemli bir fırsattı. Böylece dünyadaki Türk okullarının ilk adımı atılmış oldu (Aytaç, 2010:33).

Her yıl Türkiye'de yaşanan Türkçe Olimpiyatları'nın temelinde, 1991 Kasım'ında Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nde kuruluş protokolü imzalanana Türk liseleri yatmaktadır. 1991 Aralık ayı Nahçıvan için önemli bir dönüm noktasıdır. Haydar Aliyev meclis başkanı, Nazım Ekberov'da eğitim bakanı olarak atanmıştır. Haydar Aliyev Türk girişimcilere gece saat 11'de randevu vermiş ve randevu yerine geldiğinde Aliyev'i makamında masasında mum ışığında çalışırken bulmuşlardır.

Bu durum Nahçıvan'ın o günlerde içinde bulunduğu şartların ne kadar kötü olduğunu göstermektedir. Bu şartlar içerisinde okul açma talebinde bulunmakta büyük cesarettir. Bu şartlar içinde de olsa okul açma talebi Aliyev'e iletilmiştir. Nazım Ekberov okul için bina teklifini söyler ancak Aliyev bu teklifi beğenmemiş ve Nahçıvan Türk Lisesi'nin şimdiki binası verilmiştir. Ertesi gün heyecanla Aliyev'in tahsis ettiği bina görülmeye gidilmiş ancak heyet gördükleri manzara karşısında hayal kırıklığı yaşamıştır. Çünkü bina Sovyetler'den kalma yıkık dökük metruk bir binadır. Binayı tamir ve tadilat için malzeme bile bulunmadığı için Erzurum esnafının destekleriyle Erzurum'dan tırlarla malzemeler gelmiştir. 3 ay boyunca öğretmenler inşaatta çalışarak Eylül ayına Nahçıvan Türk Lisesi yetiştirilmiş ve 82 öğrencinin kaydı yapılarak eğitime başlanmıştır (www.aksiyon.com.tr).

Fethullah Gülen yurtdışındaki okulların açılış amacı ile ilgili bir değerlendirmesinde “Eğer bu insanların eğitimle imdatlarına biz koşmasaydık başkaları koşacaktı. Acele etmek gerekiyordu. Devletimiz o dönemde iç kargaşa ve kavgalarla boğuştuğundan enerjisini buralara aktaramadı.” demiştir (Aktüel, 2005: 26).

Türkiye'nin devlet adamları da bu okulların açılmasını her zaman destek olmuş ve ülke liderlerine tavsiye etmişlerdir. Cumhurbaşkanlığı yaptığı yıllarda Turgut Özal, devlet başkanı sıfatıyla, yurtdışında açılması düşünülen okullar için başta Türki Cumhuriyetlerin liderleri olmak üzere yabancı ülkelere teminat vermiştir. Cumhurbaşkanı merhum Turgut Özal ve arkasından göreve gelen Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Kafkaslar ve Orta Asya'daki Cumhuriyetlerin liderlerine okulların açılması ve eğitim faaliyetlerine yönelik referans mektupları yazmışlardır.

Cumhurbaşkanı Turgut Özal 10 Kasım 1992 tarihinde Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'e hitaben bir mektup yazdı. İşte o mektup:

Sevgili karındaşım.

Ülkelerimiz arasında ilişkilerin her alanda çok süratli bir şekilde geliştiğini görmekten büyük bir memnuniyet duymaktayım. Zat-ı alilerinin de benimle aynı görüşleri paylaştığından eminim.

Ekim 1992 ayı sonunda Ankara'da yapılan ve çok başarılı geçen zirve, ülkelerimiz arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi için gerekli siyasi iradenin mevcudiyetini bir kez daha ortaya koymuştur.

Bu gelişmelere paralel olarak, çok sayıda Türk müteşebbis ülkenize gelmekte ve hemen her konuda yatırım imkânlarını araştırmaktadır. Türk basın sektöründe önemli bir yere sahip olan Zaman Gazetesi'nin Bölge Müdürü, şahsen tanıdığım Ali Bayram, Zaman Gazetesi ve televizyonu konularında işbirliği imkânlarını araştırmak üzere Kazakistan'a gelecektir. Kendisine gerekli kolaylığı göstererek, yardımlarınızı esirgemeyeceğinizden eminim.

Bu vesileyle Zat-ı âlilerine ve şahsınızda tüm Kazak halkına en iyi dileklerimi sunarım.

10.11.1992
Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

(Armağan-Ünal, 99: 340).

Cumhurbaşkanı Demirel, Fethullah Gülen okulları için yazdığı mektuplardan bir tanesini 21 Eylül 1993 tarihinde Gürcistan Devlet Başkanı Edward Shevardnadze'ye hitaben kaleme aldı. Demirel'in mektubu şöyledir:

Sayın Cumhurbaşkanı, Aziz Kardeşim

Bu mektup ile zat-ı âlilerine Türkiye'nin güzide eğitim kurumlarının tecrübeli yetkililerini takdim etmek istiyorum. Söz konusu eğitim kurumları, uluslararası bilgi yarışmalarında Türkiye adına başarılı sonuçlar elde eden öğrencileri yetiştirmekle haklı bir gurur duymaktadırlar. Bu kurumların ülkenizde de faaliyete geçtiklerini memnuniyetle öğrenmiş bulunuyorum. Ülkelerimiz ve halklarımız arasında işbirliğinin eğitim alanında da gelişmesi, ilişkilerimizin bir bütün olarak her alanda dengeli ve kapsamlı şekilde ileriye götürülmesine ve genç nesiller arasındaki karşılıklı anlayışın artırılmasına olumlu yönde katkıda bulunacaktır. Bu vesile ile saygı ve sevgilerimi yinelemek isterim.

Süleyman Demirel
Cumhurbaşkanı

(Armağan-Ünal, 99: 341).

2. OKULLARIN MİSYONU VE EĞİTİM MODELİ

Bilim ve eğitim günümüzde insan hayatının ayrılmaz birer parçasıdır. Eğitim-öğretimi ihmal edenler canlıyken ölü kabul edilirler, çünkü yaratılışı gereği insan görmeyi, anlamayı ve öğrenilenleri başkalarına öğretmeyi arzular. Eğitimin sosyal değişimin gerçekleşmesindeki önemi sosyal bilimler tarafından kabul edilen bir gerçektir. Okulların fikir mimarı olan Gülen'e göre eğitim hem manevi değerlerini koruyan hem de modern, bilimsel dünyaya katılım sağlayan aynı zamanda da evrensel değerlerle bezenmiş bir neslin eğitimle yetiştirilmesidir (Agai, 2003:91).

Gülen hareketinin eğitime verdiği önemin sebeplerini anlayabilmek için, Fethullah Gülen'in eğitime bakışını çözümlenmek gerekir. Gülen'e göre, Allah'a hizmetin en iyi yolu, maneviyatla entelektüel gelişmeyi, akılla vahyi ve beyinle kalbi bağdaştıran nesiller yetiştirmekten geçer (Alpay, 2005: 311). Gülen eğitimle Müslümanları bilinçlendirmeyi, bilim ve dini birleştirmeyi, gelenekle moderniteyi sentezlemeyi toplumun ortak dinî-kültürel mirasını gözden geçirerek toplumsal mirası yeniden canlandırmayı hedeflemektedir. Bu hedefler sonucunda oluşan eğitimle dünyadaki problemleri çözebilecek "altın nesil" oluşturulmak istenmektedir. 'Altın nesil', her alanda iyi yetişen, maddi ve manevi ilimlerle donanmış, insanlığın faydası için yaşayan ve tüm dünyaya barışı getirecek bir nesli tanımlamaktadır. Bu nesil bilim, din, ahlak ve sanat unsurlarıyla donatılmış olan öğretmenlerle eğitilmektedir. Bilgiye ve insanî değerlere sahip olan bu yeni nesil gelecekte dünyanın problemlerini çözecektir. Eğitim kurumları açılmasının amacı böyle bir nesil oluşturmak içindir (Agai, 2003:92).

Fethullah Gülen'e göre eğitim ve öğretme kutsi bir görev, öğretmede kutsal kişidir. Gülen, eğitime yatırım ve öğretmenlik mesleğinin yeni bir söylem biçimi ile, her ikisini de daha yüce bir konuma yükseltti. Gülen eğitimi, toplumun sorunları ve insanlığın ihtiyaçlarının tek kalıcı çözümü olarak işaret etmektedir. Toplumun her kesimi tarafından özellikle anne ve babalar tarafından takdir edilen evrensel değerleri somutlaştıran ve bu yönleriyle öğrencilerine örnek olan öğretmenler, bu okulların en temel unsurlarıdır. Bu okullardaki diğer önemli bir unsurda akıl ve kalbin, gelenek ve modernitenin, manevî ile entelektüelin sentezinin yapılmasıdır. Bu

okulların teori ve pratikte ortaya koyduğu en önemli başarılarından biri; bilim ve dinin, akıl ve inancın uzlaşmasıdır. Bilim ve dini birbirlerinin zıttı ve düşmanı, kesinlikle bir araya gelemeyecek iki unsur olarak görmek; Gülen'e göre sığ bir bakış açısidir: Din ve bilimi bu şekilde görenler, dinin ve aklın mahiyetinin farkında değildir. Gülen tam tersine bilim ve dini birbirinin hasmı değil tamamlayıcısı olarak görmektedir. Bu okullarda, bilim ve teknoloji ile barış içinde olan, genelde toplumun kültür ve inançlarını hoşgörülü bir şekilde kucaklayan bir yaklaşım görülmektedir (Hunt, 2007:58).

Gülen, geleceği inşa edecek eğitimle meşgul. O, ıslah ediciler aramaktadır; yani, insanın hem fizikî, hem de fizikî olmayan yanlarını kuşatan bir değerler sistemiyle donanmış insanların yetişmesini arzuluyor ve bunların toplumlarda meydana getirebilecekleri olumlu değişiklikleri bekliyor. Bu okulları, dünyadaki benzeri okullardan ayıran en önemli faktör, karakter inşasına verilen önemde yatmaktadır. Bu okullar öğrencilerin sadece bilgi ve hüner kazandıkları değil, hayatı da öğrendikleri okul olarak tanımlanmaktadır. Hayatı anlamak için sorular sordukları, eşyanın manasını anlamaya çalıştıkları, hayata belli bir katkıda bulunmayı düşündükleri ve hayatı, bu dünya ile öbür dünya arasındaki münasebet çerçevesinde algıladıkları bir laboratuvarlardır. Gülen okula kutsal faaliyetlerin kutsal mekânı olarak bakmakta ve yazılarında okulu şu şekilde tanımlamaktadır:

Mektep, hayatî hadiselerin üzerine irfan hüzmeleri göndererek onları aydınlatır ve talebelerine çevrelerini kavrama imkânı hazırlar. Aynı zamanda, gayet hızlı olarak eşya ve hadiseleri keşfetme yolunu açar ve insanı düşünce bütünlüğüne, tefekkürde istikamete ve çokta teke götürür. Bu manâda mektep, ayn-ı mabettir ve o mabedin azizleri de muallimlerdir (Ünal, 2002: 58).

Bu okulların dinî eğitim veren ya da İslâmî eğitim veren okullar olmadığına dikkat edilmelidir. Aksine bu okullar, devlet makamlarının her an denetimi ve teftişi altında bulunan, ebeveynler ve girişimciler tarafından finanse edilen lâik özel okullardır. Zaten buldukları ülkelerde devletin en üst düzeyindeki görevlilerinin çocukları genellikle bu okullarda okumaktadırlar. Lâik, bilimsel, devlet tarafından belirlenmiş müfredatı ve uluslararası tanınırlığa sahip programları uygulamaktadırlar. Okullarda iyilik, güzel ahlak, hoşgörü, hakkaniyet, insana saygı ve iyi bir insan olma

gibi kavramları kapsayan evrensel değerler öğrencilere verilmeye çalışılmaktadır. Matematik ve fen bilimlerindeki yüksek başarı, öğretmenlerin örnek ahlâkî karakterleri ve bunun Öğrencilerin davranışları üzerindeki etkisi, finansmanlar ve anne ve babalar tarafından sık sık övülen nitelikler arasındadır (Hunt, 2007: 59).

Gülen, entelektüel tabakayı, toplum liderlerini, sanayicileri ve iş adamlarını, kaliteli eğitimi desteklemeleri için motive etti. Bu motive sonucunda bu kaynaklardan gelen büyük bağışlarla kurulan eğitim vakıflarının ve derneklerinin, Türkiye'de ve yurtdışında yüzlerce okul kurmayı başardığı görülmektedir.

Ülkeye ve millete en hayırlı hizmetin eğitim yoluyla yapılabileceğini düşünen Gülen, eğitimin yurt dışına taşırılması ve yurt dışında okullar açılmasıyla ilgili olarak da; Haberleşme vasıtalarının olabildiğince gelişmesi sebebiyle artık dünyamız küçük bir köy halini almış bulunduğunu, böyle bir dünyada varlığımızı sürdürebilmemiz ve bilhassa devletler dengesinde sözü olan bir ülke haline gelebilmemiz için ortak kültüre sahip, birinci veya ikinci sırada sizinle aynı dili konuşan, bir araya geldiğinizde rahatça anlaşabileceğiniz ülkelerle sağlanacak ittifaklarla mümkün olabileceğini ifade etmektedir. Gülen, Türkiye'nin dünyadan koparılamayacağını, koparılınca ağaçtan kopmuş bir dal gibi canlı kalamayıp, kuruyacağını belirtmektedir. Türkiye'nin dünya ile entegrasyon içinde olması gerektiğini vurgulamaktadır. Böyle bir entegrasyonda da bizimle yürekten bağlantı kurabilecek, içli-dışlı olabilecek, en başta Asya milletleri olduğu için arkadaşlarını ilk planda Asya'ya yönlendirmiştir. Başkalarının Asya'da gelip okul açmaları için hiç boşluk kalmamalıydı. Vefalı Türk insanı destekledi ve Orta Asya'daki okullar açıldı. Bazılarının şimdi kendi yağıyla kavrulduğunu ve bugüne kadar onlara omuz verilmeseydi, bu işi orada götürmek mümkün olamayacağını düşünmektedir (Armağan-Ünal, 99: 336).

Gülen'e göre; Bugün, ülkemizin tanıtılması ve pek çok problemlerimizin çözümünde büyük devletlerin desteğini sağlamak için lobiler ihtiyacı duyuyor ve gerçekten lehimizde bir şey yapıp yapmadıklarını bilmediğimiz bu lobilere önemli miktarlarda ödemelerde bulunuyoruz. Bunun yerine, tabii ittifakların oluşturulması ve yakın ve uzak planda bugün olduğu gibi düşmanlardan değil, dostlardan

müteşekkil bir çevre ile sarılı bulunmamız, elbette ülkemizin lehine olacaktır (Armağan-Ünal, 99: 336). Sosyolog Prof. Dr. Nur Vergin bu okulların nasıl bir misyon üstlendiği sorusuna şöyle cevap vermektedir:

Bu okullar bizim bildiğimiz anlamda sömürgeci güçlerin okulları değil. Varsa bir misyonları, içe kapanmış ve tecrit edilmiş Türkiye insanının dünya ile bütünleşmesi misyonudur. Esas işlevi budur. Anadolu insanının bu işe sahip çıkması, asırlık tanıma ve tanınma özleminin dışa vurumudur. Kısa zaman öncesine kadar çevre illere gitme imkânına dahi sahip olmayan, âdeta tecrit edilmiş bir hayat süren insanlar, yeni yeni hem kendi ülkelerini tanımaya başlamaktadır hem de yurtdışına açılmaktadır. Bu bir nevi var olma mücadelesidir. 1960'larda, daha önce hiç köylerinden çıkmamış bu insanlar Avrupa'ya ekmek parası için gidiyordu. Şimdi ise kendilerini ifade etmek için uzak diyarlara gitmeye başladılar. Bu bir nevi var olma mücadelesidir ama aynı zamanda hayatın her alanında, vakıf anlayışının geleneğimizde sahip olduğu fonksiyonun uzantısı diyebileceğimiz bir yaklaşımdır. Bu vakıf hadisesi, bizim toplumumuzda çok derinlere giden, insanımızın iliklerine kadar işlemiş bir meseledir. Anadolu insanının okullar hareketinde de bu vakıf geleneğinin izlerini görüyoruz. Vakıflar, faydalı olmak, ihtiyaçları karşılamak yoluyla rıza kazanmanın yoludur. Toplumsal dayanışmanın sınırsızlığını ifade etmektedir. Toplumsal dayanışma dediğimiz konu, 'köyümün hudutları veya ülkenin sınırlarında kalır, gerisi ne hâli varsa görür' zihniyeti değildir. İnsanın olduğu her yere uzanan bir anlayıştır (www.aksiyon.com.tr).

Dünyada uygulanan eğitim modelleri pratikte ahlâkî ve manevî değerler aşılama başarıları olamadılar. Bu başarısızlığın sonucu olarak, bilimsel ve teknolojik kalkınmanın başında olanlar, toplumun ve insanlığın ihtiyaçları ve yararı yerine kendi bencilce amaçlarının peşinde koştu. Dünyada birçok eğitim modeli ya da teorisi bulunmakla birlikte, Gülen'in eğitim felsefesinin en önemli özelliklerinden biri de; yalnızca kitaplar ya da sözlerde kalmaması, pratikte başarılı bir şekilde uygulanmasıdır. Gülen eğitimi "insana hizmet" olarak görmektedir. "Biz buraya öğrenmeye ve eğitim yoluyla kemale ermeye geldik" demektedir. Eğitimin Türk toplumunun ve en geniş çerçevede insanlığın karşılaştığı problemlerin tek kalıcı çözümü olduğu kanaatinde. Okullar buldukları ülkelerde uyguladıkları başarılı eğitim modeli ile örnek olmakta ve ülkelerin milli eğitim bakanı okul idarecilerini davet ederek uyguladıkları modeli dinlemektedirler.

Stuttgart, Dortmund, Köln ve Berlin'deki eğitim kurumlarını mercek altına alan Marie Elisabeth Borne, haberinde 'Dışlanan Türkler baş kaldırıyor' başlığını kullandı. Bu okullarda Almanca'nın yanı sıra, Türkçe, İngilizce ve Fransızca

öğretildiğine dikkat çeken Borne, teknolojinin de son derece iyi kullanıldığını belirtti. Almanya'nın gelişmiş ülkeler arasında en adaletsiz eğitim sistemine sahip olduğunu vurgulayan Le Monde, Türk kolejlerinde hayata geçirilen modelin Almanya'daki bütün okullarda uygulanabileceğini kaydetti. Köln Üniversitesi Öğretim Üyesi Wolf Dietrich Bukow, "Türkçenin seçmeli ders olarak yer alması için ben direttim ve yöneticilere farklılığın bir zenginlik olduğunu ifade ettim." diye konuşmuştur. Bukow, Türk okullarının Alman sistemine uyum değil, 'aşırı uyum' sağladığını savunurken, Türk okullarında uygulanan modelin tüm Alman ilkokullarında yaygınlaştırılması gerektiğini belirtmektedir (www.zaman.com.tr).

12 yıldan bu yana Romanya'da Lumina Eğitim Kurumları adı ile faaliyet gösteren Türk okulları Romanya Parlamentosu'nun da dikkatini çekmiştir. Romanya Parlamentosu Eğitim Komisyonu ilk ve orta dereceli özel öğretim konusunda yaptığı yasa hazırlığı çerçevesinde Türk okullarını 'model' seçti. Okul yöneticilerini parlamento'ya davet ederek kendilerinden brifing alan parlamenterler, Romanya'nın AB'ye giriş öncesinde eğitim alanında gerçekleştireceği reformlar konusunda görüş alışverişinde bulunmuştur (www.zaman.com.tr).

Türk okulları ile ilgili bir çok incelemesi bulunan ve bu okulları gezen araştırmacı yazar Prof. Dr. Thomas Michel izlenimlerini şöyle özetlemektedir: "Bu okulların Müslümanların dinsel bağlılıklarının bir ifadesi olduğunun bilincinde olarak, müfredatlarında ve fiziksel çevrelerinde daha açık bir İslâmî içerik görmeyi bekliyordum, ancak durum böyle değildi." Thomas'ın izlenimlerine göre Bişkek'teki Sebat International School'da bulunan ABD, Kore ve Türkiye'den gelen öğrenciler, Afganistan ve İran'dan gelen öğrencilerle gayet rahat bir şekilde eğitim görmektedirler (Michel, 2003: 111).

Bu okulların kuruluşunda ve faaliyetlerini devam ettirmesinde dinsel ve manevi bir motivasyon rol oynasa da, bu okulların dini yayma gibi direkt bir amacı yoktur. Modern bilim ve ahlaki değerlerin öğretildiği bu okullar Müslümanlara açık olduğu gibi Müslüman olmayanlara da açıktır. Her dinden ailenin çocuğunu bu okula göndermesinde bilimsel bir niyet olduğu kadar ahlaki değerlerin öğretilmesi de büyük bir etken ve istektir (Alpay, 2005:311).

Buldukları ülkelerde okulların eğitim tarzı model olarak görülmekte ve örnek alınmaktadırlar. Mesela birçok ülkedeki devlet yetkililerinin bu okullar için birbirine benzer şu ifadeleri kullandığı görülmektedir: "Keşke diğer okullarımız da sizin bu eğitim modelinizi örnek alsalar..." "Diğer okul müdürlerini toplayacağım, eğitim modelinizi bizim müdür arkadaşlara bizzat sizin anlatmanızı istiyorum..." "Devlet okullarında da bu tarz bir eğitimin verilmesi için bir tavsiye mektubu hazırladım..." Ünlü Kırgız yazarı Cengiz Aytmatov bu okulların nasıl bir eğitim verdiğini şu tek cümle ile özetlemektedir: " Bu okullarda din, dil, ırk ayrımı yapılmaksızın insanlık sevgisi üzerine eğitim yapılıyor" (Aytmatov, 2005: 119).

3. OKULLARIN FİNANSMAN KAYNAĞI

Yurtdışında Türk okullarının açılmasının en önemli boyutlarından biride finansman boyutudur. Bu kadar fazla ülkede bu kadar okulun hem de ülkelerin en modern ve donanımlı okulu olacak şekilde açılması ciddi bir finansman gerektirmektedir. Binaların alınması veya kiralanması, çok köhne binaların modern bir eğitim yuvasına dönüştürülmesi, modern eğitim araç ve gereçlerinin temini, öğretmenlerin maaşı ciddi bir finansman kaynağı istemektedir.

Osmanlı imparatorluğu asırlarca hoşgörüyle, adaletle iyilikleri götürme adına dünyanın büyük bir coğrafyasına hizmet etmiştir. Dünyanın büyük bir coğrafyasına evrensel değerleri götürmüştür. Bugün de Anadolu insanının genlerinde var olan bu özellikleri Türk okulları harekete geçirmiştir. Anadolu insanı bu okulları finanse etmeyi, kendi kimliklerinin, geçmişlerinin, eğilimlerinin, hayırseverliklerinin, dünyevi ve uhrevi inançlarının bir gereği olarak görmüşlerdir. Yurt dışındaki bu Türk okullarını destekleyen insanlar, yaptıkları maddi ve manevi destekle Allah'a karşı kulluk ve şükür vazifelerini yerine getirdiklerine inanmaktadırlar. Okulların fikir mimarı olan Fethullah Gülen'e "Değirmenin suyu nereden geliyor?" diye bir soru yöneltildiğinde şöyle cevap vermektedir:

Bu hizmetler İstiklal Harbi'ndeki fedakarlığı, bugün bir başka şekilde ortaya koyan milletimizin hizmetleri ve kaynağı da onların yürekleri. Türkiye'nin bütün köy, kasaba, ilçe ve illerindeki hayırsever insanların desteği var bu okulların arkasında. Ülkemizin en gözde üniversitelerinden mezun olarak burs miktarı bir maaşla çalışan gencecik öğretmenlerin alın teri var (Gülen, 2011: 88).

Okulların finansmanı ile ilgili bir araştırma yapan Helen Rose Ebaugh göre belli bir ülkede kendi iş bağlantıları olan bir ya da birkaç işadami gönüllü olarak yerel bir okul açmakta ve mali yükünü karşılamaktadırlar. Bunlara, Türkiye'den de insanlar mali destek sağlamaktadır. Çoğu durumda ise, hareketi destekleyenlerden oluşan bir ya da birkaç yerel halk, yabancı bir ülkede bir okul satın almakta ve o okula finansal destek sağlamaya başlamaktadır. Bununla beraber, Türkiye'den bir iş adamının tek başına yabancı bir ülkede bir okul açmaya karar vererek okul yaptırdığı da görülmektedir (Ebaugh, 2010: 155).

Bu okulların açılmasında ve açıldıktan sonra hayatiyetini devam ettirmesindeki en büyük etken hayırsever Anadolu insanıdır. Her okul Türkiye'deki bir veya birkaç il ile eşleştirilmektedir. O ülkede açılacak bir kuruma illerdeki esnafından memuruna, köylüsünden kentlisine kadar her kesimden hayırsever insanlar gönüllülük esasına göre destek vermektedir(Ergil, 2010:216).Yani Madagaskar'daki bir Türk okulunun açılmasında zengin bir işadamının da, bir memurunda, bir fabrikada asgari ücretle çalışan bir işçisinde, açılan kermeslere bir börek yapan ev hanımının da verdiği bir ölçek buğdayla köylününde katkısı bulunmaktadır. Bir kurum açılacağı zaman adına "himmet" denilen toplantılar yapılmaktadır. Bu toplantıya katılanlar önce kendilerinin verebilecekleri maddi desteği ifade edip arkasından da etrafındaki insanların da buna iştirak etmelerini sağlayarak hayırseverlerden destek almaktadırlar. Bu şekilde toplanan desteklerle okullar açılıp modern bir şekilde dizayn edilip eğitime hazır hale getirilmekte ve açıldıktan sonrada çıkacak maddi ihtiyaçlarda da destekler aynı şekilde devam etmektedir. Dünyada açılan bunca okulun hangi kaynaklarla açıldığını, nerelerden ve hangi güçle bunların tesis edildiğini soran "değirmenin suyu nereden" diyenlere Fethullah Gülen şöyle cevap vermektedir:

Dünyanın değişik yerlerinde konuyla ilgili yapılan ilmî çalışmalara şöyle bir göz atılırsa, sosyal ve siyasal bilimcilerin şu kanaatte birleştiği görülecektir:

Bu "Gönüllüler Hareketi", hiçbir dış güce bağlı olmayan bir sivil toplum hareketidir. Türkiye'nin bütün köy, kasaba, ilçe ve illerindeki hayırsever insanların desteği var bu okulların teşekkül edilmesinde. Ülkemizin en gözde üniversitelerinden mezun olarak öyle dolgun maaşla değil, burs miktarı kadar bir parayla çalışan gencecik öğretmenlerin alın teri vardı. Bu hizmetler parça parça başlamış, bir yerde, iki yerde, üç yerde derken Türkiye'nin içine yayılmış, sonra dünyanın değişik yerlerine dağılmış bir eğitim faaliyeti. Buralara giden öğretmen arkadaşlar Türkiye'de bazı zenginlerin, vakıf ve derneklerin desteğini alarak dünyanın dört bir yanına dağılmışlar. Oralara gitmişler ama çok ciddi mağduriyetler de yaşamışlar. Rahmetli Aydın Bolak Bey gözleri dolarak anlatırdı. "Eksi 60 derece soğuk bir ülkede çok defa maaş da alamadan bu arkadaşlar hizmet etmeye çalışıyorlar (tr.fgulen.com).

Diğer önemli bir etkende öğretmenlerin yaptığı maddi fedakârlıktır. Türkiye'nin en gözde üniversitelerinden mezun olan öğrenciler, çok düşük maaşlar karşılığında öğretmenlik vazifesini yaparak ciddi bir fedakârlık yapmaktadırlar. Dr. M. Ali Kılıçbay, Moskova'daki Türk okullarını gezdikten sonra düşüncelerini şöyle ifade etmektedir: "İşte Fethullah Gülen okullarında beni en çok etkileyen unsur bu öğretmenler. Tanıştığım öğretmenlerin hepsi Türkiye'de çok iyi okullardan mezun olmuşlar, içlerinde çokça Boğaziçi'li ODTÜ'lü vardı." Bu öğretmenler Türkiye'de, hatta Türkiye'nin neresinde isteseler çok paralı, çok üst makamlarda işler bulabilirler. Ancak bu öğretmenler bu okullarda az bir paraya öğretmen olmayı tercih etmektedirler (Kılıçbay, 2005:67).

4. OKULLARIN EĞİTİM KALİTESİ VE BAŞARILARI

Türk okullarının en önemli özelliklerinden birisi, hangi ülkede olursa olsun "kaliteli" olarak tescil edilmesidir. Bu okullar, gerek Türkiye'de gerek diğer ülkelerde birinci sınıf okullar olarak bilinmekte ve bunun karşılığı olarak da büyük bir ilgi görmektedirler. Bu okullardan mezun olan öğrencilerin çoğunun yüksek bir yüzdeyle üniversite giriş sınavlarını kazanmaları ve yine olağanüstü bir şekilde bu okullarda okuyan pek çok öğrencinin uluslararası ölçekte düzenlenen bilim olimpiyatlarında dereceye girmeleri ve madalyaları toplamaları bu okullarda verilen eğitimin ne kadar üst seviyede olduğunun bir göstergesidir (Hunt, 2007:57).

Yurtdışında açılan bu Türk okulları bilim ve modern teknoloji kapsamında kaliteli bir eğitim sunmaktadır. Yapılan araştırmalar, ülkelerin değerlendirmeleri ve

takdirleri, uluslararası sınavlarda gösterilen başarılar ve okul kayıtlarına gösterilen ilgi yoğunluğu bu okulların eğitim kalitelerinin çok yüksek olduğunu göstermektedir. Açıldığı ülkede ve şehirde kısa zamanda büyük başarılarla ulaşılmakta uluslararası olimpiyatlarda madalyaların toplandığı görülmektedir. Ayrıca ülkelerin üst düzey idarecilerinin çocuklarını bu okullara gönderebilmek için gösterdikleri gayrette okulların eğitim kalitesini anlama adına önemli bir göstergedir.

Okullarda kullanılan okul araç ve gereçlerin modernliği, teknolojik seviyesi ve laboratuvar zenginliği ülkedeki diğer okullara nazaran üst düzeyde olacak şekilde donatılmıştır. Birçok ülkede okul binalarının ülkedeki en alımlı bina olduğu göze çarpmaktadır. Bu okullarda okuyan öğrenciler mezun olduğunda en az iki yabancı dil bilerek mezun olmaktadır. Bu diller genellikle İngilizce ve Türkçe olmaktadır. Bülent Ecevit okulların eğitimi ile ilgili görüşlerini şöyle dile getirmiştir: “Bu insanlar hangi ülkede olurlarsa olsunlar, bir kere çağdaş bir eğitim yapıyorlardı. Öte yandan öğrencilerine Türkçe öğretiyorlardı. Çağdaş Türkçe öğretiyorlardı. Bir de bunun yanına bilimsel alanda, ilerleyebilmenin önemli olanaklarından İngilizceyi de katıyorlardı. Yerel dille beraber tam teşekküllü en az üç dil öğretiyorlardı.” Ayrıca mezun olan öğrenciler iyi seviyede bir bilgisayar kullanıcısı olarak okulu bitirmektedir (Ecevit, 2005:17).

Türk okullarına yapılan başvuruların izdiham derecesinde kalabalık olması nedeniyle ancak sınavla öğrenci alınabilmektedir. Çocuklarını bu okullarda okutmak isteyenler kontenjanın artırılmasını istemektedirler. Okulların bulunduğu ülkelerdeki yetkililer övgüyle bahsederken, sayılarının artması için her türlü desteği verdiklerini belirtmektedirler.

Kazan Üniversitesi'nden Prof. Dr. Damir İshakov, ülkesindeki Türk okullarına kapasitesinin 26 katı müracaat yapıldığını söylemektedir. Kırgızistan Dışişleri Bakanlığı yetkilisi Prof. Dr. Orozobek Moldaliyev, “Ülkemizde başka devletlerin açtığı eğitim kurumları da var. Ancak buralardan yetişenler eğitim ve terbiye açısından Türk okullarının yerini tutmuyor.” demektedir. Azerbaycan Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Selahattin Halilov, bu okullarda eğitim gören

gençlerin Azerbaycan'ın geleceğine imza atacağını belirtmektedir (www.fgulen.com.tr).

Tacikistan Sanayi Bakan Yardımcısı Abdulkerim Nigmatov, Türk okullarından mezun olan gençlerin bugün gerek Türkiye'de gerekse Tacikistan'da çeşitli üst düzey noktalarda hizmet ettiklerini belirtmektedir. Bakan Yardımcısı Nigmatov, okulların, Tacik gençlere kaliteli eğitim vermesinin yanı sıra iki ülke arasındaki sosyal, kültürel bağları artırdığını ifade etmektedir (www.zaman.com.tr).

Moğolistan Milli Eğitim Bakan Yardımcısı D. Damba Ochır, bu okullarla ilgili: "Ülkemde lise düzeyinde eğitim veren 5 Türk okulu var. Türk okulları diğerlerine göre daha kaliteli. Ülkemizden Türkiye'ye gelip okuyan pek çok öğrenci var. Geçen nisan ayında Milli Eğitim Bakanı'mız Türkiye ile eğitim alanında anlaşmalar yaptı." diyerek olumlu düşüncelerini ifade etmektedir. Tacikistan Milletvekili Mukhammadfozil Begimov, "Oğlum sınavları kazanarak Türk okulunda okuma hakkı kazandı. Birçok ailenin çocuğu ise bunu başaramadı. Bu durum gösteriyor ki Tacikistan halkı bu okullardan çok memnun ve sayılarının artırılmasını istiyor." diyerek okulların eğitim kalitesini vurgulamaktadır (www.turokullari.net).

Kırgızistan Milli Eğitim Bakanı Nur Ulu Doshol, kendi ülkesindeki Türk okullarının, eğitim sistemlerinin gelişmesinde büyük bir rol üstlendiğini söylemektedir. Doshol, "Kırgızistan'ın her yerinde açılan lise ve üniversitelerin bizim yakınlaşmamızda önemli rolü oldu." demektedir. Doshol, ülkenin değişik bölgelerinde birçok Türk okulunun eğitim verdiğini ifade ederek, velilerin de bu eğitimden memnun olduğunu bildirmektedir (www.turokullari.net). Birçok ülkeden yetkili ağızlardan ve velilerden okulların başarıları ile ilgili memnuniyet izhar eden ifadeler olduğu görülmektedir. Gazeteci yazar Mahmut Övür, bir yurtdışı gezisi izlenimlerini şu cümlelerle ifade etmektedir:

Bir süre önce Kenya ve Güney Afrika Cumhuriyeti'ni kapsayan bir geziye katıldım. İlk durağımız Kenya'nın başkenti Nairobi'ydü. Okulun adı, Light Akademi. İlkokulda 240, lisede ise 300 öğrenci okuyor. On yıldır orada eğitim veren Türk okulu, başarı sıralamasında Kenya'daki tüm okullar arasındaki 7. sırayı alarak inanılmaz bir başarıya imza atmış. Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Johannesburg, Durban ve Cape Town kentlerinde Türk okulları var. Tek tek hepsini geziyoruz. Her birinin ilginç kuruluş öyküleri

ve ülke çapında ciddi başarıları var. Kimi matematik, kimi kimya, kimi fizik olimpiyatında birincilik kazanmış. O okulları cazip kılan yanlardan biri de bu. Bugün Afrika'nın 30 ülkesinde 53 Türk okulu eğitim veriyor. Peki büyük çoğunluğu Hıristiyan olan bu ülkelerin vatandaşları neden çocuklarını Türk okullarında okutuyor? Bu sorunun iki cevabı var: Birincisi okulların ülke çapındaki başarısı, ikincisi ise ahlaki değerler. AIDS'in kol gezdiği, kötü alışkanlıkların yaygın olduğu Afrika ülkelerinde bu okulların güven vermesi doğal (www.sabah.com.tr).

Okulları gezenler, okulların bulunduğu ülke idarecileri, eğitim yetkilileri ve veliler okulların eğitim kalitesinden memnun olduklarını ifade etmektedirler. Okulların eğitim kalitesini ve başarılarını somut bir şekilde görme adına dünya genelinde yapılan olimpiyatlar ve sınavlardan aldıkları bazı başarıları aşağıda görebiliriz.

- Nijerya'da 12 yıldan beri faaliyet gösteren Türk Kolejleri, Dünya Bilim Olimpiyatları'nda Nijerya'ya 53 madalya kazandırdı (www.haber7.com).
- Türk müteşebbisler tarafından Ukrayna'ya bağlı Kırım Özerk Cumhuriyeti'nde açılan Uluslararası Simferopol Koleji, ülkenin en iyi 100 okulu yarışmasında birinci oldu (www.turkokullari.net).
- 17 ülkeden 121 projenin katıldığı yarışmaya 'Robot Kolları Matematiği' adlı projeye yarışan Astana Nur Orda Kazak-Türk Lisesi 10.sınıf öğrencileri Şingıs Abdihalik ve Ashat Abdubekov birinci seçilerek altın madalya aldı (www.skyturk.net).
- Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nde eğitim veren Nahçıvan Türk liselerinden mezun olarak 2010 yılında üniversite sınavına giren 120 öğrenciden 119'u bir üniversiteye yerleştirildi (www.bugun.com.tr).
- Geçen yıl ABD'de yapılan ISWEEEP çevre olimpiyatında 4 Doğu Yıldızı Koleji öğrencisi hazırladıkları proje ile bronz madalya kazanmıştı. Öğrenciler, hareket enerjisinden elektrik üreten ve bu enerji ile küçük hayvanları kovarak ezilmesini engelleyen projeden ödül almıştı. Türk okulunun öğrencilerinin uluslararası olimpiyatlarda derece yapması Laos için bir ilk olurken, başarılarından dolayı, devlet başkanı tarafından ülkenin en yüksek madalyası olan 'Devlet Nişanı' ile ödüllendirildi. Laos Devlet

Başkanı ChoummalySayasone ayrıca, öğrencilerinin başarısından ötürü Doğu Yıldızı Koleji'ne teşekkür mektubu gönderdi (www.turkokullari.net).

- Obama, "geleceğin şehri" kuran Türk Okulu öğrencilerini Beyaz Saray'da ağırladı. Kurdukları "geleceğin şehri" ile ödül alan ABD'nin başkentindeki Türk okulu Pinnacle Academy'nin öğrencileri, ABD Başkanı Barack Obama tarafından Beyaz Saray'da ağırlandı. Öğrenciler, 18 Ekim'de gerçekleştirilen Beyaz Saray Bilim Fuarı'nda sergiledikleri ödüllü projelerini Obama'ya da gösterdi (www.showhaber.net).

- Dünyanın okuma yazma oranı en düşük ülkelerinden Bangladeş'teki Türk okulu öğrencileri, inanılması güç uluslararası bir başarıya imza attı. İngiltere'nin en büyük eğitim şirketi Edexcel tarafından dünyanın 85 ülkesinde uygulanan Genel Eğitim Sertifikası Orta ve İleri Seviye Sınavlarında okulun 5 öğrencisi 6 ayrı dersten dünyanın en yüksek puanlarını aldı (www.turkokullari.net).

- Endonezya'dan gelen ve "Dert Bende Derman Sende" isimli türküyü seslendiren öğrencinin, Endonezya'nın Uluslararası Olimpiyatlar' daki ilk altın madalyasını kazandı (www.haberler.com).

- Türk-Amerikan okulu Pioneer Academy of Science (Pioneer Bilim Akademisi), George Washington Üniversitesi ve araştırma şirketi Dupont tarafından düzenlenen Bilim Olimpiyatları'nda takım halinde ikinci oldu (www.fgulen.com).

- Endonezya'nın ilk uluslararası bilim olimpiyatını ülkede açılmış olan Türk okulları düzenledi (www.turkokullari.net).

- Endonezya'nın Surabaya şehrinde geçtiğimiz günlerde yapılan Ulusal Bilim Olimpiyatlarında, 11 madalya kazanan Türk okulları öğrencileri büyük bir başarıya imza attı (www.turkokullari.net).

- Vietnam'da düzenlenen uluslararası matematik olimpiyatlarında, Romanya takımına altın madalyayı Bükreş'teki Türk okulu öğrencisi Livia Alexandra İlie kazandı (www.turkokullari.net).

- Moskova çapında düzenlenen biyoloji ve çevre olimpiyatlarında ilk üç dereceyi alan Moskova 56 Nolu Uluslararası Rus-

Türk Koleji üç yıldır aynı başarıyı devam ettiriyor. Biyoloji ve Ekoloji alanlarında üç birincilik, iki ikincilik ve dört üçüncülük alan okul öğrencileri 4 bin okul arasında büyük başarı elde etti (www.turkokullari.net).

- Amerika'daki Türk okulu Brooklyn Amity School, NASA'nın sponsorluğundaki olimpiyatta birinci oldu. Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi NASA'nın da sponsor olduğu New York City Regional Bilim Olimpiyatı'nda Brooklyn Amity School 28 madalya alarak birinci oldu (www.turkokullari.net).

- Romanya'da düzenlenen Uluslararası Bilgisayar Proje Yarışması'nda Mozambik'teki Willow International School isimli Türk koleji, ikinci olarak Mozambik'e ilk bilim madalyasını kazandırdı (www.turkokullari.net).

- Türk müteşebbisler tarafından Ukrayna'ya bağlı Kırım Özerk Cumhuriyeti'nde açılan Uluslararası Simferopol Koleji, ülkenin en iyi 100 okulu yarışmasında birinci oldu (www.turkokullari.net).

- Madagaskar'da Türk Okulu'nda okuyan MiaryLalah Rakotoarison adı öğrenci, 50 yıllık bağımsızlık tarihi olan Madagaskar'a ilk defa uluslararası bir başarı getirdi. Kırgızistan'da Türk okullarında okuduktan sonra Madagaskar'daki Türk Okulu'nda öğretmen olarak görev yapan Talgat Amanov'la birlikte Gürcistan'da düzenlenen Uluslararası Genç Kaşifler Proje Yarışması'na katılan Madagaskarlı MiaryLalah Rakotoarison, matematik projesi dalında altın madalya kazanarak ülkesinin gururu oldu (www.turkokullari.net).

- Afganistan'daki Türk okulları öğrencileri, 2013 yılında, Endonezya, Hindistan, İran, Gürcistan, Romanya, Türkiye, Kenya ve Azerbaycan'da, bilgisayar, kimya, fizik ve diğer alanlarda düzenlenen bilim olimpiyatlarında 44 altın, 49 gümüş ve 54 bronz madalya alarak büyük bir başarıya imza attı (www.hurriyet.com.tr).

- Afganistan devlet başkanı tarafından Afgan-Türk okuluna bu zamana kadar göstermiş olduğu başarılar nedeniyle olimpiyat ve üniversite

imtihanına yüzde yüze varan başarıların neticesinde devlet yüksek nişanı madalyası verildi (www.aksam.com.tr).

- ABD'nin New Jersey Eyaleti'nde özel Türk okulu Pioneer Academy of Science Lisesi 3. sınıf öğrencileri, tasarladıkları robot için çizdikleri 3 boyutlu proje ile en iyi tasarım ödülünü kazandı (www.zamanamerika.com).

- Moğolistan 2012'nin en iyilerini seçti. Ülkede 18 yıldır hizmet veren Türk okulları, liseler arasında birinci oldu (www.turkokullari.net).

Türk işadamları tarafından ABD'de kurulan Pioneer Academy of Science (Pioneer Bilim Akademisi), New Jersey Kuzey Bölgesi'nde geleneksel olarak düzenlenen Bilim Olimpiyatları'nda aldığı 27 madalya ile takım halinde birinciliği elde etti (www.turkokullari.net).

5. KITA KITA ÜLKELERDEKİ OKUL SAYILARI

Yurtdışında açılan Türk okullarının net bir şekilde sayısını ortaya koymak çok zordur. Açılan okullar tek bir şirket aracılığıyla açılmamaktadır. Her ülkede farklı şirketler üzerinden açılmaktadır. Okulların sayısını tutan bir sistem de görülmemektedir. Okul sayıları sabit olmayıp her geçen gün yenileri eklenmektedir. Fethullah Gülen'e okul sayıları sorulduğunda da şöyle cevap vermektedir:

Aslında, okulların sayısını net olarak söylemek zordur. Zira aralarında ciddi gönül birliği olsa da pek çok ülkedeki Türk şirketleri birbirinden bağımsız hareket etmektedir ve mutlaka hemen her ay bir iki yerde yeni okullar açılmaktadır. Şimdiye kadar okulların sayısına dair bir liste tutulmamış, genel toplama dair bir çalışma yapılmamıştır. Fakat bazı gazeteler tahminlerle bazı rakamlar vermişlerdir. Şu andaki sayıyı kimse bilmiyor desem yalan olmaz (Ergil, 2010: 319).

Okulun olmadığı ülkelerde kültür merkezi ve dil kursları ile aynı hizmet görülmeye çalışılmaktadır. A.B.D.'de açılmış olan okulların yanı sıra devletten kiralama usulüyle açılmış “charter school” diye adlandırılan okullar bulunmaktadır.

2012 Mayıs ayında ABD'nin meşhur televizyonlarından CBS'de, 60 Minutes isimli programda Fethullah Gülen ve eğitim kurumlarının incelendiği bir program yayınlandı. Bu programda CBS muhabiri Lesley Stahl incelemeleri sonucunda A.B.D.'de bu hareketin işlettiği 130 tane okulun olduğunu ifade etmektedir. Bizde okul sayılarını verirken bu sayıyı esas alacağız (www.ntvmsnbc.com).

2014 yılında yapılacak 12. Türkçe Olimpiyatları çalışmaları başladı ve 160 ülkenin katılması beklenmektedir. Okul sayılarını Prof. Dr. Doğu Ergil 2010 yılında çıkardığı kitabında net olmamakla birlikte derlemiştir. Biz de bu derlemeyi biraz güncelleyerek okul sayılarını kıta kıta oluşturduk.

Amerika

Kanada: 4 okul, Dil kursları.

ABD: 5 okul, 130 charter school, 50'nin üzerinde kültür merkezi, 1 üniversite

Meksika: 3 okul ve kültür merkezi.

Venezüella: 1 okul

Kolombiya: Kültür merkezi.

Şili: Kültür merkezi.

Arjantin: 1 okul, Kültür merkezi.

Brezilya: 3 okul, Kültür merkezi.

Afrika

Fas: 11 okul.

Cezayir: Dil okulu.

Mısır: Dil okulu ve öğrenci evleri.

Moritanya: 1 okul.

Mali: 1 okul.

Nijer: 1 okul.

Çad: 1 okul.

Sudan: 2 okul.

Etiyopya: 1 okul.

Senegal: 1 okul.

Gambiya: 1 okul.
Gine Bissau: 1 okul.
Gine: 1 okul.
Burkina Faso: 5 okul.
Gana: 1 okul.
Togo: 1 okul.
Nijerya: 14 okul, 1 kültür merkezi, 1 niversite.
Kamerun: 1 okul.
Orta Afrika Cumhuriyeti: 1 okul.
Kongo: 1 okul.
Uganda: 1 okul.
Kenya: 7 okul.
Tanzanya: 10 okul.
Malavi: 1 okul.
Mozambik: 1 okul.
Madagaskar: 1 okul, 1 kültür merkezi.
Güney Afrika: 4 okul.
Ruanda: 4 okul

Okyanusya

Avustralya: 7 okul.
Endonezya: 5 okul.
Filipinler: 4 okul.

Asya

Kazakistan: 29 okul, 1 niversite
Tacikistan: 13 okul.
Kırgızistan: 12 okul, 1 niversite
Türkmenistan: 20 okul.
Özbekistan: 1 okul.
Afganistan: 4 okul.
Pakistan: 20 okul, 1 kültür merkezi.

Hindistan: 3 okul, 1 dil okulu.
Nepal: 1 okul.
Bangladeş: 4 okul.
Moğolistan: 4 okul.
Japonya: 1 okul, 5 dil okulu, kültür merkezleri.
Güney Kore: 1 kültür merkezi.
Malezya: 1 okul.
Vietnam: 1 okul.
Kamboçya: 2 okul.
Burma: 2 okul.
Tayland: 3 okul.
Irak: 33 okul, 1 üniversite
İsrail: 1 kültür merkezi.
Yemen: 1 okul.
Tayvan: 1 okul
Sri Lanka: 1 okul.

Avrupa

Rusya Federasyonu: 6 okul.
Azerbaycan: 12 okul
Gürcistan: 3 okul, 1 üniversite.
Ukrayna: 2 okul.
Moldova: 2 okul.
Litvanya: 1 kültür merkezi.
Letonya: 1 kültür merkezi.
Estonya: 1 kültür merkezi.
Romanya: 10 okul, 1 üniversite
Bulgaristan: 3 okul.
Makedonya: 4 okul.
Arnavutluk: 18 okul ve 1 üniversite.
Bosna-Hersek: 2 okul, 1 üniversite.
Macaristan: 1 dil okulu, 1 kültür merkezi.

Slovakya: 1 kültür merkezi.
ek Cumhuriyeti: 1 kültür merkezi.
Polonya: 1 kültür merkezi.
Almanya: 3 okul, dil okulları ve kültür merkezleri.
Avusturya: 1 dil okulu.
İtalya: 1 kültür merkezi.
İsviçre: Öğrenci yurdu ve kültür merkezi.
Hollanda: 2 okul, ğrenci yurdu ve kültür merkezi.
Belçika: 1 okul, ğrenci yurdu, dil okulu ve kültür merkezi.
Fransa: 3 okul, Kültür merkezi ve dil kursu.
Danimarka: Dil kursu ve kültür merkezi.
Norveç: Dil kursu ve kültür merkezi.
İsveç: Dil kursu ve kültür merkezi.
Finlandiya: 1 kolej, dil kursu ve kültür merkezi.
İngiltere: 2 okul, ğrenci yurdu, dil okulu, kültür merkezi.
Portekiz: 1 kültür merkezi.
İspanya: Kültür merkezi ve dil kursu.

Üniversiteler: A.B.D., Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Gürcistan, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Arnavutluk, Irak, Nijerya, Romanya.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖĞRETMENLER VE ÖĞRENCİLER

1. ÖĞRETMENLERİN İLK GİDİŞLERİ VE YAŞADIKLARI

Yurtdışında açılan Türk okullarının en önemli unsurlarının başında öğretmen faktörü gelmektedir. İstenilen portföyde öğretmen olmadıktan sonra ne kadar güzel ve ne kadar çok eğitim kurumu açarsanız açın bir şey ifade etmeyecektir. Öğrenciyi yetiştirecek, okulun açılma misyonunu eda edecek, ülkemizi temsil edecek öğretmen bulmak gerçekten de zordur. Özellikle hiç düşünmeden arkasında ailesini bırakıp dilini bilmediği, kültürüne yabancı bir ülkeye gidip öğretmenlik yapacak adayları bulmak elbette çok zor. Ama Türk okullarında bu zor işin başarıldığı görülmektedir. Dr. Faruk Tuncer, bu öğretmenlerin ne kadar geniş bir coğrafyaya hitap ettiğini: “Tarihin hiçbir döneminde öğretmenin bu ölçüde geniş bir kütleli etki alanı olmadığını söylemek mübalağa sayılmamalı. Öğretmen hiçbir zaman bu kadar çok sesli, renkli, farklı dillere ve kültürlere sahip dünya coğrafyasına seslenmemiştir.” şeklinde ifade etmektedir (Tuncer, 2005: 262). Fethullah Gülen asıl fedakarlığı öğretmenlerin yaptığını şöyle ifade etmektedir:

Bazı kimseler, öncesi ve sonrasıyla olimpiyatları falana filana, ezcümle Fakir'e bağlıyorlar. Belki bu mevzuda benim tavsiyelerim olmuştur; 'gidin' demişimdir; kime nereye 'gidin' dedim onu da unuttum. Fakat o marifet değil. Esas marifet; mücerret bir söz karşısında tereddüt etmeden çantasını eline alıp gidenlerin yaptığıdır. Ben o arkadaşların hepsinin alınından operim. O marifeti, meçhul bir dünyaya giden, nereye gittiğini, nasıl geçeceğini bilmeyen, gittikten sonra altı ay, bir sene maaş alamadan orada hizmet eden o arkadaşlar ortaya koydular. Onların arkasında da tarih boyunca civanmertliğiyle serfirâz olan mübarek milletimiz vardı. Bu açıdan, mesele tamamen millete aittir; onu sadece bir camiaya, bir cemaate mal etmek doğru değildir.” Mesele lisan adı altında sunulsa da, o öğretmenler gittikleri yerlere sevgi götürüyorlar; herkesi kucaklıyor ve derbeder olmuş insanların ellerinden tutup onların bellerini doğrultmalarına vesile oluyorlar. Güney Afrika'dan bir çocuk (Nicholas Bixa) anlatıyordu; "Ben kaçıyordum, okuldan da kaçacaktım. Arkama düştüler. Bana talip oldular. O okuldan mezun oldum, o okulda öğretmenim." diyor. Bunu yapıyorlar; kaçan talebenin arkasından bile koşuyor, bir kere daha, bir kere daha deniyor ve onu insanlığa kazandırmak için çırpınıyorlar. İsterse kendi ülkesinde kalsın, kendi dilini konuşsun ama onu insanlığa kazandırıyorlar. Çünkü insan, her şeyden önce Allah'ın yaratması itibarıyla insandır (www.herkul.org).

Okullarda eğitim veren öğretmenlerin büyük çoğunluğu ODTÜ ve Boğaziçi gibi en seçkin üniversitelerden mezun gençlerden oluşmaktadır. Türkiye'nin dört bir yanından gelen bu öğretmenler hiç tanımadıkları ülkelerde binlerce öğrenciyi eğitmek için inanılmaz bir gayret göstermektedirler. Hiç tereddüt etmeden, dünyanın en ücra köşelerinde, vatanlarından binlerce kilometre uzakta, büyük bir fedakârlıkla eğitim hizmeti veren, bilgiyle inançla, ahlakla donatılmış örnek insanlar olarak genç eğitimciler ve öğretmenler bu okulların en dikkat çekici yönünü teşkil etmektedirler (Sağlam, 2005: 33).

Eğitim kurumu açmak zordur, ancak yurt dışında, en ücra köşelerde, dilini, dinini ve kültürünü bilmediği ülkelerde, mahrumiyet bölgelerinde eğitim kurumu açmak, o ülkedeki halkın bakışıyla yabancı bir şirket olarak okula öğrenci kaydı yapmak çok farklı dilleri çözümleyerek ders anlatmak ve uluslararası olimpiyatlarda büyük başarılar kazanarak madalyaları toplamak daha da zordur. Bu zor ancak gönüllü olmakla, bunu manevi yönüne inanmakla başarılabilir. Kendi şahsi ve dünyevi zevklerini bir kenara bırakıp, inancı gereği başkaları için yaşamının gerekliliğine inanmakla bu çile çekilebilir ve bu okullarda görev alınabilir. Ali Bulaç bu okullarda çalışan öğretmenlerin yaptıkları işe inanmışlığını şöyle ifade etmektedir: “Orta Asya bozkırlarında bin bir mahrumiyetle çalışan gencecik insanları gördüğümde, bu insanların yaptıkları işin faydasına ne kadar inandıklarını bir kere daha anlamış oldum” (Bulaç, 2008: 288).

Türkiye'nin çok farklı bölgelerinden öğretmenler, dünyanın çok farklı bölgelerinde, Türkiye şartlarından daha zor şartlar altında vazife yapmaktadırlar. Öğretmenliği daha iyi şartlar altında, daha iyi imkanlarla ailesinin yanı başında Türkiye'de yapmak varken bir ideal amacıyla yurt dışında yapmaktadırlar. Bu ideal ve yaptıkları vazifenin yüceliğine inanmışlığın gereği olsa ki; gittikleri ülkelerde önce kendilerine tahsis edilen okul binasının inşaatında bir işçi olarak çalışmakta daha sonra da öğrenci toplayıp eğitime başlamaktadırlar. Öğretmenler sadece öğrencilerin eğitimiyle ilgilenmemekte, yaşadıkları şehrin halkına da büyük bir ilgi alaka göstererek, büyük bir özveriyle Türkiye'yi temsil etmektedirler.

Öğretmenlerin temin edilmesiyle alakalı Helen Rose Ebaugh'un şöyle bir tespiti bulunmaktadır: "Öğretmenler dikkatlice seçilmekte ve genellikle bunlar da, bir eğitim sürecine dahil olmaktadır. Zaten genelde bir kısmı Gülen'e yakın okullarda eğitim görmüş ve çoğu ışık evler diye bilinen evlerde kalmış kişilerdir" (Ebaugh, 2010: 48). Yurtdışına çıkacak öğretmenler daha üniversiteye adım attığı andan itibaren kendilerini bir eğitim öğretimin içinde bulmaktadırlar. Kaldıkları ışık evlere gelen komşuların çocuklarına ders anlatarak tecrübe kazanmakta ve mezun olduklarında tecrübeli bir öğretmen gibi kendilerine güven duymaktadırlar.

Uluslararası Türkçe Olimpiyatları tertip heyeti başkanı Prof. Dr. Mehmet Sağlam'a sorulan "Türkiye'de çok iyi okullardan mezun olanlar, o okullarda yeri geliyor para almadan öğretmenlik yapıyorlar. Bunu neden yapıyorlar?" sorusuna Sağlam şöyle cevap vermektedir:

Böyle bir örneğe Moğolistan'da rastladım. Oradaki okulda bir öğretmenle konuşurken, hangi okuldan mezun olduğunu sordum. Boğaziçi Fizik bölümü mezunuymuş. Ulan Batur 25 bin nüfuslu başkent. Senenin 2-3 ayı hariç, kar kış, 4 bin metre yükseklikte bir yer. "Ne kadar süre buradasınız" diye sordum ama, "Ne kadar sürecek sizin çileniz" gibi sordum sanırım, "Hocam biz buraya geri dönmek için gelmedik" dedi. Hayret ettim. Eşinin de Boğaziçi mezunu olduğunu söyledi. Böyle adeta mahrumiyet ülkesinde, böyle bir sözü hiç beklemiyordum. Bu öğretmenler çok idealist, inanmış insanlar (Aytaç, 2010: 148).

Mezun olup yurtdışındaki okullara öğretmenlik yapmak için gitmek isteyenleri bekleyen en büyük problem ailelerinin iknası olmaktadır. Hiçbir ailenin doğal olarak üniversiteden yeni mezun olmuş evladının Türkiye'de öğretmenlik yapabilecekken uzak diyarlarda öğretmenlik yapmasına gönlü razı olmaz. Hele birde gidilecek ülke, gelişmemiş ve iç savaşın olduğu bir ülkeyse bu daha da zor olmaktadır. Ne var ki aileler, mesele eğitim olunca birde bu eğitim götürülecek yerlerdeki insanların mahrumiyeti ve mazlumiyeti olunca izin vermektedirler. Bunun da ana sebebi Anadolu insanının ruh ve mana köklerinden aldığı yaşatmak için yaşama duygusudur. Bu ülkelere sadece yeni mezunlar değil her yaşta öğretmen gitmektedir. Kimisi milli eğitim kadrosundan istifa ederek kimisi beklide yüksek maaşla çalıştığı özel okullardan istifa ederek gitmektedirler. Kimi zamanda evli olanlar beraberinde yaklaşık 1 yıl eşini ve çocuklarını götürememekte ve ayrı kalmaktadırlar. En büyük sıkıntıyı ise ülkeye ilk gidenler çekmişlerdir.

Türkiye'nin değişik coğrafyalarından ve kaliteli üniversitelerden bu ülkelere giden öğretmen ve idareciler dünyanın en zor şartları altında çalışıyorlar. Daha fazla bir ücretle aynı işi Türkiye'de çok rahat bir ortamda yapabilecekken idealleri gerçekleştirme adına bu ülkelere gitmektedirler. Gittikleri ülkelerde öğretmenlikten önce okulun hazır olması için inşaat işçiliği yapmaktadırlar. Birçok gazeteci yazar bu ülkeleri gezerken inşaatta çalışan öğretmenlerle karşılaşmışlardır. Kimileri anne-babasını, kimileri de eşini ve çocuklarını arkada bırakarak gitmişlerdir. Örneğin İbrahim Tatar, 2005 yılında eğitim hizmetleri için Kongo'ya ilk gidenlerden. Her dört çocuktan bir tanesinin sıtmadan öldüğü, genel yaş ortalamasının 40 olduğu Kongo'da ilk okulun açılması kolay olmamaktadır. Burç FM'de yayınlana sıfır merkez isimli programda yurtdışına Türk okullarında çalışmak üzere çıkan öğretmenler kendi hikayelerini anlatmaktadırlar. Bu programdan dinlediğim Kongo'ya giden İbrahim Tatar'ın hatıralarını paylaşacağım.

İbrahim Tatar, Nevşehir Ürgüp 1971 doğumlu. İlkokulu köyde okuduktan sonra, liseyi yatılı Mersin İHL'de okumuş. Daha sonra Marmara İlahiyat Fakültesi'ni kazanmış ve 6 yıl kadar öğretmenlik yapmış. 3 çocuğu var. Şu an hayatımızı Kongo'da devam ettirmektedir. 2005 yılında öğretmenlik yaparken Kongo sayfası sürpriz bir şekilde açılmış oldu. İstanbul'da, çocukları okumaktadır. Kongo'daki eğitim hizmetleriyle ilgili bir durum söz konusu olunca istifa ediyor ve ilk tayini çıktığında: “Kongo'ya giderken çok kolay olmadı. Kongo neresidir, nerededir, orada bir arkadaşımız var mı dediğimizde ilk gidenlerin bir arkadaşla beraber bizim olduğumuzu öğrendik” demektedir (www.burcfm.com.tr).

İşin duygu ağırlıklı kısmı havaalanından itibaren başlamaktadır. Çocuklar babalarını uğurlamak için havaalanına geliyorlar ve vedalaştıktan sonra son kontrolün yapıldığı pasaport kısmına geçen Tatar, pasaportunu uzatıyor ve: “Kontrol yapılırken birde baktım, üç tane çocuğum, elimden, ayağımdan, bacağımdan sarılmış bırakmak istemiyorlar. Kendilerinden geçmiş ağlayarak; “baba ne olur bizi bırakma” diyorlar.” Annelerinin de yardımıyla çocuklar teskin edilmekte ve Tatar; Kongo'ya uçmaktadır. Bu iş insanlığın yararına, insanlığın çok ihtiyaç duyduğu eğitim

konusuyla alakalı bir görev, bir vazife, bir sorumluluk olduğu için İbrahim Tatar bu ayrılığa katlanmaktadır (www.burcfm.com.tr).

Diğer arkadaşıda uçakla Nairobi'den gelmektedir. Kongo'da Fransızca konuşulduğunu öğrenmiş ama kendisi Türkçe 'den başka hiçbir dil bilmemektedir. Artık Fransızcayı da Kongo'da öğrenmeyi planlamaktadır. Pasaport kontrolüne geldiği zaman hem uzun süreli vize aldığı hem de "beyaz adam" olduğu için çok rahatsız olmakta ve çok detaylı bir sorguya almaktadırlar. Türkçe 'den başka bir dil bilmediği için sorulan sorulara cevap vermek de mümkün olmamaktadır. Uzun bir sorgulama süreci geçmiştir. Kongoluların, beyaz insana karşı; içlerinde yaşamış oldukları talihsiz hadiselerden, hor ve hakir görüldüklerinden, ezilmişliklerinden ve sürekli olarak sömürüldüklerinden dolayı bir öfke ve nefret var. Bundan dolayı daha da çok üzerine gitmektedirler. O anki durumunu Tatar şöyle ifade etmektedir: "Bu sırada bir beyaz görsem de yardım istesem diye bakıyorum. Bu sırada karşıdan iki beyaz gördüm, onlara "Siz Türk müsünüz?" diye sordum. Onlar "evet" dediğinde büyük bir sevinç içindeydim." 15 milyonluk başkentte elçiliğimizde çalışan birkaç Türk karşısına çıkmıştı. Onların yardımıyla bu sorgudan kurtulmuştur (www.burcfm.com.tr).Tatar beyaz insana karşı olan öfkelerini şöyle anlatmaktadır:

Birçok defa gittiğimiz yerlerde, kaldığımız yerlerde öldürme işaretleri yapıyorlardı. Ama biz dövene elsiz, sövene dilsiz, onlara muhabbetle baktık. Bizlere taş atan insanlara gül atma hissiyle davrandık. Zamanla onların yerel dilleriyle güzel mukabelelerde bulunduk. Onlar da bizden bunları duyunca özür diliyorlardı. "Biz sizi başka insanlarla karıştırmışız." diyorlardı. Belçikalılar tarafından sömürülmüşler. Kongo'nun nüfusu 60 milyon. Yüzölçümü Türkiye'nin üç katı büyüklüğünde. Başta bakır, elmas madenleri olmak üzere dünyanın en büyük madenleri bu ülkede. Amazon ormanlarından sonra en büyük ormanlar bu ülkede (www.burcfm.com.tr).

Ramazan ayı geldiğinde Ramazan ayının, güzelliklerinden istifade etmek için o güne kadar tanıştıkları ve pop star olan tercümanlarının tanıdıklarıyla, iftar yapmak istemektedirler. Nüfusunun yüzde 80'i Hıristiyan olan bu ülkede bir lokantayla anlaşip iftarlar vermeye başlamaktadırlar. Tercümanları vasıtasıyla gazeteci, sanatçı 15 kadar insanı çağırıyorlar ama Müslümanlar hakkında kötü şeyler duydukları için davetliler biraz çekingen davranmaktadır. ABD'de yaşanan 11 Eylül saldırısından sonra Kongolularda Müslümanların terörist olduğu düşüncesi yerleşmiş. İbrahim Tatar o anı şöyle anlatmaktadır:

Onların ellerini sıkıp, kucakladığımızda yanlış düşüncelerinin silindiğini hissettik. Müslüman'ın terörist, teröristin de Müslüman olamayacağını, İslam'ın emniyet ve güven dini olduğunu, Müslüman'ın elinden, dilinden bir zarar gelmeyeceğini dilimiz döndüğünce anlattık. Aynı masada, izzet ve ikramlarla yemek yemek, hayretler içerisinde seyrediyorlar. Orada beyaz adamla uçurum olduğunu gördük. Ülkemizi, Ramazan'ı, insanımızı anlattık. Niçin geldiğimizi, eğitimin önemini anlattık. Hoşgörüyü, renk körü olduğumuzu, siyah-beyaz ayırt etmediğimizi, Allah katında insanların bir olduğunu anlattık (www.burcfm.com.tr).

Fransızca dersi vermeye gelen arkadaşlarının anlattığı şey onları çok duygulandırmıştır. Günde bir defa olmak üzere, bir gün erkek, bir gün de kız çocuklarına yemek yedirmektedirler. Yağmuru bol olduğu halde uzaklardan su taşımaktadırlar. Başkent Kinşasa'da bir hafta elektrik olmakta, bir hafta olmamaktadır. Bir Kurban Bayramı'nda hapishanedeki insanlara kurban eti göndereyim dediklerinde enteresan bir durum karşılına çıkmaktadır. Buradaki mahkûmlar kurban eti teklif karşısında; "Biz kalabalığız ve her gün saat bir de sadece bir kaşık pilav yeriz. Günlük yediğimizin tamamı budur. Bizim alıştığımız bir sistemimiz var. Eğer siz her gün gönderebilecekseniz kabul edebiliriz. Bir defaya göndereceğiniz şeyi alamayız" diyerek geri iade etmişler (www.burcfm.com.tr).

2006 yılında Kurban Bayramında fakir insanların listesini almışlar. Oradaki emniyet güçleriyle birlikte gittikleri yerlerde uzaktan görünce insanlar; dans etmeye, sevinmeye başlamaktadır. Oradaki her insan bu beyaz insanlara tek tek dokunmak istemektedir. Dokunmazlarsa alınmaktadırlar. İbrahim Tatar onların düşüncelerini şu cümlelerle aktarmaktadır: "Beyaz insan söz verir, yapmaz düşüncesindedir. Bizim gelmeyeceğimizi düşünmüşler. Biz et dağıtmaktan çok o insanlarla kucaklaşmaktan, el sıkılmaktan yorulduk" (www.burcfm.com.tr). Çünkü beyaz insanın ilk defa ve yardım için buraya gelmiştir.

Türkiye'den gelen kurban yardımları, giyim ve nakdi yardımlarla buradaki fakir insanlara dağıtmaktadırlar. Beyaz insanın giremeyeceği mahallelere kurban eti götürdüklerinde de o insanlar şunu demektedir: "Biz ilk defa et yiyoruz. Etin tadının ne olduğunu bilmiyoruz." Ülkenin farklı vilayetleri var, oralara da gitmek istiyorlar. 'Buranın en fakir bölgesi neresidir?' diye sorduklarında, "Uçakla iki saat gitmeniz gerekir." demektedirler. Gidiyorlar ama kurbanlık hayvan yok, hayvanı bulsalar, taşıyacak araba yok. 3 saat yürüyerek gittikleri yerden geceleyin ormanın içinde

elleri boş dönmüşler. Ertesi gün buldukları bir arabayla gidiyorlar ancak patika bitiyor ve karşılarına tehlikeli olan Kongo Nehri çıkmaktadır. Ağaçtan oyma kayıklarla yağmur altında nehirde karşıya zorda olsa geçerek ve yürüyerek bir çiftliğe varmışlar. Bir kadın, ineklerinden iki tanesini satmaya razı olmuş. Nasıl geçirdiklerini Tatar şöyle anlatmaktadır: “Peki bunu nehirde nasıl geçireceğiz? İki ineği bir başka kayığa koyduk; ama inekler kayığı boynuzlayınca kayık parçalandı. İnekleri yüzdürerek kıyıya çıkardık.” Kongolular kendileri için bu kadar fedakarlığa katlanan insanları sevmesinler de kimi sevsinler (www.burcfm.com.tr).

Tercümanlarının bir tanıdığı olan, Kongo'yu 33 yıl yöneten diktatör Mobutu döneminde milli eğitim bakanlığı (1994'te bırakmış) yapmış ve aynı zamanda avukat olan bir insanın kefil olmasıyla ve bakanlığı döneminde yerleştirdiği insanların desteğiyle devlete ait bir okulu bize 5 yıllığına tahsis etmişler. Türk okulu yapmak için de bir arsa vermişler. İnsanlar Türkiye'yi bilmiyorlar ve endişeleri var haklı olarak. Tatar onları Türkiye'ye davet etmiş. 2005 yılında milli eğitim bakanı başta olmak üzere önemli bir heyeti Türkiye'ye getiriyor ve okulları gezdirmişler. Hepsi memnuniyetle 'Size her yönüyle yardımcı olmaya hazırız. Biz bu modelleri orada da istiyoruz.' demişlerdir. Kongo genelinde 8 milyon öğrenci var ve okulların çoğunda sıra, kapı, materyal yok (www.burcfm.com.tr).

2006-2007'de Kongolu işadamlarını Tuskon'un davetiyle Türkiye'ye getirmişler. Hepsi hayranlıklar içinde ayrılmışlar. Türk insanının misafirperverliğini görmüşler. Kültürlerinde ikram bulunmamaktadır. İkramı, misafirperverliği karşısında "Biz rüyada yaşıyoruz." demişler. Daha fazla kalabilmek adına hepsi biletlerini erteletmişler (www.burcfm.com.tr).

Görüldüğü üzere dünyanın en ücra, ismini ilk defa duyduğu yerlere giden öğretmenler, başkaları için yaşama, insanlığın elinden tutma, maddi manevi yardımcı olma duygu düşüncesiyle gitmektedirler. Giderken, ülkenin dilini bilmeden, kültürünü bilmeden, tehlikelerden yılmadan, ölümü bile göze alarak gitmektedirler. Eşlerini, çocuklarını bazen uzun süreliğine arkada bırakarak gitmektedirler.

Ortaya çıkan diğler bir boyut ise ÷lke insanında ilk andaki tepkiler yerini sevgiye hoşgörüye bırakmaktadır. İnsanlar ÷lkemizi tanımakta, gelip gezmekte, yerine göre beyaz insanın iyi yanı, ÷lkemizin yardımseverliğı, misafirperverliğı gösterilmektedir.

Şu anda yüzlerce öğrenciyle eğitime devam eden Kongo'daki Şafak Türk Koleji 2009 ve 2010 düzenlenen uluslararası Türkçe olimpiyatlarında altın madalya, 2011 yılında Tanzanya'da düzenlenen uluslararası bilim olimpiyatlarında gümüş madalya aldı. Okulda her milletten öğrenci bulunuyor. Öğrenciler Türkçe dahil olmak üzere 4 dil öğreniyor ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin 2012 yılında Cumhurbaşkanı Joseph Kabila'nın destekleriyle düzenlenen yılın en güzel ve temiz okul sıralamasında Fransız, Amerikan ve diğler özel okulları geride bırakarak yılın okulu seçildi (www.sondakika.com).

Öğretmenlerin ÷lkelere gidiş ve ÷lkelerdeki yaşam standartlarından ve yaşadıklarından birkaç örnek daha vermek istiyorum: Muhittin öğretmeninin hikâyesi Urfa'dan başlayıp, Hindistan'ın yanı başındaki ada devlet Sri Lanka'ya uzanmaktadır. Yaklaşık bir buçuk yıldır Sri Lanka'da yaşayan genç öğretmen, "Orada birilerinin bulunması lazım." diyerek gitmiştir. Muhittin Çoban, Urfa'nın Bozova ilçesinin Eğrice köyünde doğup büyümüş ve ilkokul ikinci sınıfa kadar köyde okumuştur. Ortaokul ve liseyi de İzmir'de burada bitirmiş. Muhittin Çoban, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fizik Öğretmenliğı bölümünden mezun olduktan sonra Giresun'da bir dershanede çalışmaya başlamıştır. Kendisine yurtdışında çalışma teklifi geldiğinde ise hiç düşünmeden kabuletmiştir (www.aksiyon.com.tr).

Muhittin Çoban, Sri Lanka ismini ilk defa teklifi aldığı o gün duymuş. İlk başta Hindistan'ın bir eyaleti zannetmiş ve internette yaptığı araştırma sonrasında buranın bir ÷lke olduğunu öğrenmiştir. İsmi ilk defa duyduğu ÷lkeye geldiğinde bir hafta kendine gelememiştir. Ekvatora çok yakın olduğu için nem çok fazladır, iklimine alışamamıştır. Yemekleri ise onun için en büyük sorun olmaktadır: "Yemek konusunda ciddi problemler yaşıyoruz. Zeytin, peynir yok. Bir buçuk yıldır yemek yemiyorum. Dışarıda yiyecek olursam da otellere gidiyorum." demektedir. Kahvaltıda bile pilav yediğı olma taama zamanla alışmaktadır (www.aksiyon.com.tr).

Muhittin Çoban'ın verdiği bilgilere göre, Sri Lanka halkının çoğu Simhalaca konuşmaktadır, ülkede sadece 10 Türk yaşamaktadır. Sri Lanka'da çoğu kişi Türklerin Arap olduğunu düşünmektedir. Hatta ülkede bulunan Türkiye markalı yağ sayesinde Türkiye'nin adını duyduklarında 'yağ' demeye başladıklarını hatırlatmaktadır. Muhittin öğretmen Türkiye'yi ve Türkçeyi Sri Lanka halkına anlatmaktadır. Ancak veliler tarafından en fazla karşılaştığı soru, "Neden Türkçe?" olmaktadır. Çoban buradaki insanlara Amerika ve Asya'da Türkçenin giderek yayıldığını, ayrıca çocuklarına Türkiye'de okuma imkânı verebileceklerini söyleyerek ulaştıklarını belirtmektedir. Çoban'ın geri dönmeye de niyeti yok: "Orada birilerinin bulunması lazım. Bizim kültürümüz çok zengin. Biz de burada kültürümüzün zekâtını veriyoruz." demektedir (www.aksiyon.com.tr).

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi mezunu olan ve Bosna'dan evlenen Ali Dokumacı, Saraybosna'ya 1995 yılında Bosna'ya gelmiş. Şahsımında Bosna-Hersek ziyaretimde dinlediğim Dokumacı, Bosna'ya geliş sebebinin Fethullah Gülen'in o tarihlerde bir çok insana kardeş ülkelere gidilmesi gerektiğini öğütlemesi olduğunu söyledi. Ali Dokumacı'da bu öğütlere kulak vermekte ve herkes bir tarafa giderken onunda kaderine Bosna düşmektedir. Gülen buralara gidilmesini öğütlerken söyle demiştir: "Siz oralara şimdi gidin düğünlerine ortak olun, cenazelerini beraber kaldırın. Yarın başka devletler geldiğinde siz orada aileden biri olun." Şimdi Dokumacı diyor ki: "Hocaefendi çok doğru söylemiş, iyi ki o zaman gelmişiz. Biz şu anda Bosna'da aileden biriyiz. Her kademedeki insan ile rahatça görüşebiliyor ve yardımlaşabiliyoruz. Hocaefendi birçok şeyi önceden sezmiş ve görmüş." Son bir defa gidip duasını alalım da veda edip gidelim diye Dokumacı Gülen'in yanına gitmiştir. Bu arada günde Bosna'ya iki bin bomba düşüyor, diye haberler var ve televizyon haberlerinde atılan bombaların bazı tahribatları gösterilmektedir. Ayrılırken Dokumacı diyor ki: "Efendim biz Bosna'ya gidiyoruz. Belki orada şehit olma durumu var. Eğer öyle olursa, gıyaben cenaze namazını kıldırabilir misiniz?" dedim. Fethullah Gülen'in gözleri dolar: "Siz oraya şehit olmaya değil, okul açmaya, eğitim hizmetleri yapmaya gidiyorsunuz." demektedir (www.zaman.com.tr).

O tarihlerde günde 2500 bombanın düştüğü bir Bosna vardı. 1995 yılında uçaklar Bosna'ya inmiyordu ve bu yüzden Zagreb'e inerek buraya gelmek durumunda kalmaktadırlar. Normal şartlarda 7-8 saat sürecek bir yolculuğu karşılama çıkartılan zorluklardan dolayı 37-38 saatte tamamlayabilmişlerdir. Zorluklarla dolu bir yolculuk sonrasında Saraybosna'ya gelirler. Saraybosna, Sırp tarafından ablukaya alınmış ve birçok insan Saraybosna'ya girişin sağlandığı, Dünya'dan gelen yardımların ülkeye giriş yaptığı meşhur tünel'in diğer tarafına kaçmaya çalışmaktadır. Bosna'ya girecekleri sırada 1995 Dayton Anlaşması yapılmış. İzin belgelerini alarak şehre girmişler (www.zaman.com.tr)

O sıralarda rahmetli İzzetbegoviç ve Enes Kariç *Zaman Gazetesi'ne* gelmiş. Mektupta şöyle yazmaktadır; "İnsanlarımız, çocuklarımız şehit oldu. Kalanlara ders yaptırmak, onları okutmak istiyoruz ama öğretmenlerimizde şehit oldular." Bu mektup sonrası buralara gelmişler. İlk geldiklerinde "mücahit misiniz?" dediler. Hayır biz okul açmaya geldik dediklerinde ise "savaş sırasında okul açmak mı, siz meczup musunuz?" demektedirler. Dokumacı okulun nasıl açıldığını şöyle anlatmaktadır:

Buralara öğretmen olarak geldik ve sorumlu Bakan ile görüşmek istedik. Bakan bey ilk başlarda "şehir düşecek siz okul diyorsunuz" dese ve şok olsa da sonraları duruma alıştı. 4-5 ay boyunca neredeyse her gün görüştük Bakan bey ile. Sonra eski bir Sırp kıyafetini okul olarak verdiler ve 6-7 ay süren hasret sonrası okulumuzu açtık. Cebimizde yaklaşık o tarihlerde 140 dolar falan vardı. Zorluklar yaşandı ama hamdolsun zamanla hepsi çözüldü (www.zaman.com.tr).

Türkiye'den işadamları gelmiş, yardımlarda bulunmuşlar. Yaşanan bu sıkıntıların ardından 2013 yılına geldiğimizde Türk müteşebbislerin açtığı; okul öncesi, ilköğretim ve lise olmak üzere toplam 14 tane eğitim kurumu ve bunlara ilaveten birde üniversite bulunmaktadır. Şu an Bosna'nın her kademesinde bizim okullarımızdan mezun olan çocuklar var (www.zaman.com.tr)

Bu örneklerin yanı sıra bu okullarda öğretmenlik yapan yabancı öğretmenler de bulunmaktadır. ABD'nin New York şehrinde öğretmenlik yapan ve Tanzanya'ya geçtiğimiz yaz gidip burada gönüllü olarak İngilizce dersleri veren Amerikalı Andrea Baykır, bu ülkede gördüğü insan manzaralarını ve Türk okulunda görevli olan

öğretmenlerin özverili tutumlarına övgüde bulunmaktadır. Tanzanya'nın en büyük şehri olan Darüsselam'daki Türk okulunda İngilizce dersleri veren Baykır'ın izlenimleri bir hayli ilginç. Arapçada Darüsselam "barış şehri" anlamına gelmektedir. Öğretmen Baykır da burada eğitim veren Türk okulun tamda barışa hizmet ettiğini ve insanlık adına güzel işler yaptığını söylemektedir. Hollywood filmlerinde rahibelerin, doktorların Kara Kıta'ya giderek, orada yardıma ihtiyaç duyan insanlara yardım ellerini uzatmaları bilindik bir manzaradır. Bu olayda yardımı bu sefer Kara kıtaya götürülenler arasında hem Amerikalı hem de Türkler var (www.cha.com.tr).

Baykır'ın eşi, Helping Hands Yardım Vakfı yönetim kurulu üyesi, kendisi de aynı kurumun gönüllü heyetinde görev yapmaktadır. Bu yardım vakfının Afrika'da ihtiyaç duyan bir eğitim kurumuna yardım yapma kararı alması sonrasında Baykır'da bu yardımın içinde hizmet alabileceğini ifade etmiş. "Afrika'ya gidip bir şekilde oradaki insanlara yardım götürme düşüncesi uzun zamandır hayalimdi." demektedir. Helping Hands Vakfının çabalarıyla New York'ta toplanan yardımla Tanzanya'daki Feza Kız Okulu'nun ihtiyaç duyduğu bilgisayarlar karşılanmıştır. Vakfın yardımı yalnızca bilgisayarla kalmamıştır. Öğretmen Andrea Baykır'ın da Feza Kız Okulu'nda ders vermesine kurum yardımcı olmuştur (www.cha.com.tr).

Türkiye'den binlerce uzakta hiç bilmedikleri bir kültürün ve ülkenin insanlarına eğitim hizmeti götüren, karşılığında ise yalnızca insanlığın geleceğine bir mum ışığı kadar da olsa aydınlık katmaya çalışan öğretmenlerin fedakar çabaları Amerikalı öğretmeni de bir hayli duygulandırmıştır. "Bu kişilerin hayatlarını görünce; benim için ideal öğretmenlik anlayışı onlarla vücut buldu" diyen Baykır, Türk öğretmenlerin herkese dünyanın nasıl olması gerektiğine dair insanlık dersi verdiğinin altını çizmektedir. Kendisinin de bu tür öğretmenlerle birlikte çalışmayı çok arzu ettiğini anlatan Baykır, "Onlar harikulade iş yapıyorlar. Ben bu insanları tanıdıktan sonra burada da bir şeyler yapmak istiyorum. Tanzanya'da kazanmış olduğum hem mesleki hem de insanlık tecrübelerimi orada bırakmaya hiç niyetim yok." şeklinde belirtmektedir (www.cha.com.tr).

Baykır öncelikle Tanzanya'da öğretmenlik yaptığı öğrencilerle, akranları olan New York'taki talebelerin birbirleriyle mektup ve e-mail yoluyla iletişime geçirmeyi

hedeflemektedir. Baykır bu yolla, günlük hayatlarından kültürlerine kadar birbirinden çok farklı olan öğrenciler arasında bir iletişim köprüsü oluşturarak birbirlerini tanımalarına imkan sağlamayı amaçlamaktadır (tr.fgulen.com).

2. ÖĞRENCİLERİN MEZUNİYET SONRASI YAŞAMLARI

1990 yılında ilk teşebbüslerle temeli atılan bu okullar günümüze kadar binlerce mezun vermişlerdir. Mezun olan öğrencilerin büyük bir kısmının çok iyi üniversitelerde, belli bir kısmının Türkiye'deki üniversitelerde eğitim hayatlarına devam ettiklerini görmekteyiz. Bu okullardan mezun olan öğrenciler, kendi ülkelerinde çeşitli iş alanlarında çalışmaktadırlar. Mezunları arasında devletin üst düzey kademelerinde söz sahibi görevli kişileri, bakanlara, bürokrasiden insanları, iş adamı olanları, yine Türk okullarında kendi ülkesinde veya bir başka ülkede öğretmen olarak hayatına devam edenleri görmekteyiz.

Bu okullardan mezun olanlar genelde 2-3 dili ileri seviyede öğrenmiş bir şekilde mezun olmaktadır. Ayrıca hem modern çağın gerektirdiği bilgi ve donanımına sahip bulunmaları ve hem de güzel ahlaklı, evrensel insanî değerlerle yüklü, dürüst ve güvenilir olmaları kendilerini tercih edilir kılmaktadır. Öyle ki, yurt dışındaki bu müesseselerde görev yapan bir idarecinin ifadeleri içinde, Türk liselerinden mezun öğrenciler henüz üniversite tahsilini tamamlamadan, 3. 4. sınıfta büyük ve önemli yerli ve yabancı şirketlerden iş teklifleri almaktadırlar.

Türk okulu mezunlarında genel olarak Türkiye'ye karşı ayrı bir sevgi bulunmaktadır. Türkiye'ye sık sık ziyarete, gezilere, tatile gelenler bulunmaktadır. Bunlar da göstermektedir ki mezun öğrencilerde Türkiye adına olumlu izler bırakılmıştır.

Okulların dikkat çeken bir özelliği de okullardan mezun olan öğrencilerin çok başarılı olarak mezun oldukları görülebilmekte, ileride ülke yönetiminde yüksek kademelere gelebilmektedirler. Bu öğrencilerin ülkelerinde bilim olimpiyatlarında başarı göstermesi, en az 2 yabancı dili bilerek mezun olmaları ülkelerinde yüksek

kademelere gelmelerini oldukça kolaylaştırmaktadır. Qafqaz Universitesieski Rektörü Prof. Dr. Erol Oral kendisiyle yapılan mülakatta bu hususta şu ifadeleri kullanmaktadır: “Mezunların yüzde 77’si farklı şirket veya kurumlarda çalışıyor. Geriye kalanlar ise Azerbaycan’da ya da dünyanın değişik üniversitelerinde eğitimini sürdürüyor. Burada eğitim alan hiçbir öğrencimizin işsiz kalmadığını söyleyebiliriz.” Bu ifadenin çok iddialı olduğunun hatırlatılması üzerine bazı özel şirket ve holdinglerle özel anlaşmalarının olduğunu söylemektedir. Bu anlaşmalar çerçevesinde mezun öğrencilerin buralarda istihdam edilmesini sağlanmaktadır. Aynı şekilde birçok şirket, ihtiyaç duyduğu teknik ve idari kalifiye elemanı buradantemin etmektedir. Hatta bazı şirketler, son sınıf öğrencileriyle anlaşarak okulu bitirmeden onları işe alabilmektedir. Buradan da anlaşılacağı gibi bu okullar ikiye büyük katkılar yaparken, Türkiye’nin uluslar arası ilişkilerinin temellerini de sağlamlaştırmaktadır (www.talipzor.com).

Tacikistan’da 14 yıl önce açılan Türk okullarında okuyan öğrencilerden bazıları bugün birer işadımı olarak Türkiye’yi ziyaret etmektedir. Tacikistan Sanayi Bakan Yardımcısı Abdulkerim Nigmatov ile birlikte Bursa’ya gelen bir grup işadımı buradaki çeşitli fabrikaları gezerek bilgi almıştır. Türkiye’yi ve Türkleri bu okullar sayesinde sevmeye başladıklarını anlatan Tacikistanlı genç işadamları, Türk okullarında öğrendikleri Türkçe yardımıyla alışverişlerinde Çin yerine Türkiye’yi tercih ettiklerini söylemektedirler. Türk cumhuriyetlerinden işadamları, Türkiye’nin değişik illerini dolaşarak Türk sanayicileri ile iş anlaşmaları yapmaktadırlar. Heyetteki Tacik işadamları daha önce bu ülkede açılan Türk okullarında eğitim görmüş. Türk müteşebbisleri tarafından ülkelerinde açılan okullar sayesinde Türkiye’yi tanıyıp sevmeye başladıklarını anlatan Tacikli genç işadamları, bu okulların aynı zamanda iki ülke arasındaki barış ve diyalog köprülerinin oluşmasında önemli rol oynadığını söylemektedir. Çin’de daha ucuz ürünler olmasına rağmen Türkiye’yi tercih ettiklerini belirten işadamları, bunda en önemli etkenin öğrendikleri Türkçe ve Türkiye sevgisi olduğunu anlatmaktadırlar (www.turkokullari.net).

Bu ziyaretler, yabancı ülkelere gelen işadamları ile bir taraftan Türk işadamları ile anlaşmalar yaparken diğer yandan iki ülke arasındaki barış ve diyalog

köprülerinin oluşmasını sağlamaktadır. Yurt dışındaki eğitim faaliyetlerinin gelecek adına neler vaat ettiklerini somut bir misal üzerinde görebilmek adına, Sibirya bölgesindeki bir Türk okulunda vazife yapmış bir öğretmenin anlattıkları şöyledir:

Vazife yaptığım okulda haşın, yaramaz ve pek de okuyup tahsil hayatını devam ettirmeyi düşünmeyen bir öğrencim vardı. Esasında zeki ve kabiliyetli bir gençti. Bu sebeple, her şeye rağmen bir gün değişir umidiyle kendisiyle yakından ilgilenmiş, üzerine bir hayli titremiş ve emek sarfetmişim. Beni çok uğraştırdı. Ancak gençlik his ve hevasatından ayrılmamaya kesin kararlı gibi bir psikoloji içindeydi ve o psikoloji içerisinde güç-bela liseyi bitirdi ve öylece okuldan ayrılıp gitti. Bu öğrenci yıllar sonra iş vesilesiyle geldiği İstanbul'da beni buldu. İşe başlamış, hayatını kurmuş, çoluk-çocuğa karışmıştı. Derinden gelen bir muhabbet ve minnet duygusuyla: “Hocam, hakkınızı helal edin, geçmişte sizi çok üzdüğümü biliyorum. O yıllarda, gençlik duygularının baskısından bir türlü kendimi kurtaramamışım.” diye mahcubiyetini ifade ediyor ve ekliyor: “Ama sizin güzel davranışlarınızı, bize yaptığımız iyilikleri, iyi bir insan olmamız için anlattığınız şeyleri hiçbir zaman unutmadım. Hocam, benim bir erkek çocuğum oldu. Size olan sevgimden dolayı, sizi sürekli hatırlayabilmek için çocuğuma sizin adınızı verdim.” dedi (www.turkokullari.net).

Bir başka örnek olarak; Türk okullarından mezun olan elektronik firması sahibi İbrahim Miryerov.“Bir zamanlar öğrenci olarak Türk okullarında okurken bugün ülkenizi bir işadamı olarak ziyaret ediyorum. Bu okullar kendimiz ve ailelerimizin yanı sıra iki ülke arasında barış ve diyalog köprülerine katkıda bulunuyor” demektedir. Tekstilci Şuhrat Azizov da Türk Ekonomi Lisesinden mezun olduğunu belirtmekte ve: “Türkçeyi bildiğim için hiçbir sıkıntı yaşamıyorum. Bu okulların benim hayatımda çok önemli bir yeri var. Ayrıca bu okulların iki ülke halkları arasında dostluk bağlarının geliştirilmesinde büyük katkıları var.” demektedir (www.fgulen.com.tr).

Bir Türkçe olimpiyatı sonrası Sosyolog Prof. Dr. Nur Vergin'in değerlendirmesi şöyle olmuştur: “İnsanlık adına beni en çok etkileyen, öğrencisi olduğu okulda şimdi biyoloji öğretmenliği yapan Güney Afrikalı gencin yaşam öyküsü oldu.İnsan onuruna yakışır bir kurtuluşun canlı örneği olarak gördüm o delikanlıyı” (www.aksiyon.com.tr). Bu genç, Güney Afrika'da Türk Koleji'nde okuduktan sonra şu anda aynı okullarda öğretmenlik yapan Nicholas Bixa. Anadolu

insanının hayatında büyük değişikler yaptığını ve bu insanlarla tanışmış olmaktan büyük mutluluk duyduğunu söylemektedir. “Güney Afrika’daki Türk okullarında beden eğitimi, kültür sanat öğretmenliği yapıyorum. 2000 yılında başladığım okuldan 2004 yılında mezun oldum. 2004 yılından sonra aynı okulda 6 senedir öğretmenliğe devam ediyorum.” diyor (www.cihan.com.tr).

Eğitim hayatında hiç ummadığı yerlere Türk Kolejlere sayesinde geldiğine söyleyen Nicholas Bixa, “Üniversitede falan okuyacağım aklıma dahi gelmezdi. Lisede çok yaramazdım. Türk hocalarımızın bizimle ilgilenmesiyle birlikte hayatımız değişti. Okulu bitirdim, şu anda aynı okulda öğretmenlik yapıyorum.” demektedir. Türk Okulları’nda okuduktan sonra sosyal ve aile hayatında da büyük değişiklikler olduğuna kaydeden Bixa, şöyle demektedir:

Bu okullarda okuduktan sonra kendimize çeki düzen verdim. Benimde aile yaşamım, sosyal yaşamım çok değişti. Şimdi aynı okulumda öğrencilerimle ilgileniyorum. Benim hayatımın değiştiği gibi diğerlerinin de hayatını değiştirmek istiyorum. Çünkü önceden benim hayatımda suç işlemek bile vardı. Suç işlemek, araba çalmak, hırsızlık yapmak çok basitti benim için. Türk öğretmenleri hayatımızda çok değişiklikler yaptı. Belki onlar bunun farkında değiller ama biz farkındayız. Şu anda buradayım ve Türkçe konuşuyorum. Bizler Güney Afrika’da maalesef ilk başlarda Anadolu insanı geldiğinde biz onlara çok soğuk baktık. Çünkü beyaz insanlardan nefret ediyorduk. Bizim ülkemizde çok kötü şeyler yapmışlardı. Ancak bu gelenler çok değiştiler. Onlar her zaman bize koşuyorlar. Bizim evimize gelip bizimle yemek yiyorlar, sohbet ediyorlardı. Bu beyaz insanlar aynı bizim gibi yaşıyorlardı. Bizim bildiğimiz beyazlardan çok farklıydı. Bu kişiler bize özellikle ahlakı anlattılar. Allaha şükür ediyorum iyi ki onları tanımışız (www.cihan.com.tr).

Türk okullarıyla ilgili yaşanan olaylar gözlemlendiğinde veya ahtıralar dinlendiğinde çok sayıda olumlu örnekle karşılaşmaktayız. Bu okullar bir çok insanın hayatını değiştirmekte ve hayata bağlamaktadır. Örneğin; Biyoloji öğretmeni Ramazan Saban’ın 2005 yılında mayın tarlasından kurtardığı öğrencisi Afgan Ahmet Cavit, şimdi Selçuk Üniversitesi’nde yüksek lisans yapmaktadır.

Ahmet Cavit, yurtdışında görev yapan Türk öğretmenlerin fedakârlıklarının canlı bir örneği olarak Konya’da eğitim hayatına devam etmektedir. Kabil Türk Koleji’nde okurken Rus işgalinden kalma mayınlardan birine basınca bacaklarından yaralanmıştır. Onu bulunduğu yerden Balıkesirli öğretmeni Ramazan Saban büyük risk alarak kurtarıp hastaneye yetiştirmiştir. Tedavinin ardından âdeta ikinci kez

doğan Ahmet Cavit, Kabil Türk Koleji'nden mezun olduktan sonra Konya Selçuk Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi'nde okumaya hak kazanmıştır. Geçen yıl fakülteyi bitirmiş ve aynı okulda yüksek lisans yapmaktadır (Kabakçı, 2012: 15).

Bir gün öğrenci velileri, tanışmak amacıyla piknik düzenler. Pikniğe öğretmenler de davetlidir. Öğrencilere sık sık mayın uyarısı yapılmaktadır. Afganistan'da yaşayan herkes, ülkenin herhangi bir yerinde yumuşak toprağa mümkün olduğunca basmamak gerektiğini, kayaların ve taşların üzerinden yürümenin daha güvenli olduğunu bilmektedir. Çünkü Sovyetler, işgal yıllarında tam 15 milyon anti tank ve anti personel mayını döşemiş, Afganistan'ı mayın tarlasına çevirmiştir. Bunu bilen öğrenciler kayaların üzerinden, toprağa basmadan, seke seke, el ele tutuşup yardımlaşarak tepelere tırmanmaktadır (Kabakçı, 2012: 15).

Piknik alanındaki büyüklerin sohbetini boğuk bir patlama sesi bölmüş ve öğretmenler aniden irkılmıştir. Afganistanlı aileler böylesi patlamalara alışık olduğu için sakindir. Misafirlerine "Telaş etmeyin, olsa olsa mayın imha operasyonudur." demişler. Ramazan öğretmen ve arkadaşları yine de ayağa kalkıp, etraflarına bakılmaktadır, "Çocuklar nerede?" diye sorarlar ancak etrafta kimse yoktur. Patlama sesinin geldiği yöne dönerler, havada bir toz bulutu vardır. Aileler çocuklarının sağ salim dönmesini ümit ederek beklemeye hazırlanırken Ramazan öğretmenin içi içini yemektir: "Ya çocuklara bir şey olduysa?" Ardından uyarılara rağmen patlamanın olduğu yere doğru koşmaya başlamıştır. Bir süre sonra çocukların bulunduğu tepeye varır. Onlar da aileleri gibi olduğu yere mihlanmış beklemektedir. Ramazan öğretmen hızla çocukları sayar. Ahmet Cavit aralarında yoktur. "Ahmet nerede?" diye sorar. Çocuklar gözleriyle bir kayanın arkasını işaret etmektedir. Hızla oraya koşar Ramazan öğretmen. Kayanın üzerine çıktıktan sonra Ahmet'i görür. Bu arada diğer öğretmenler ve birkaç veli de olay yerine gelmiştir (Kabakçı, 2012: 15).

Ahmet Cavit, kayalardan yumuşak toprağa inmiş ve birkaç adım atmadan toprağa gömülü bir anti personel mayınına basmıştır. Patlamayla bir ayağının dizden aşağısı kopmuş, diğer ayağı parçalanmıştır. Arkadaşı Hamidullah'ın da bir bacağı baştan aşağı yanmıştır. Ahmet kan kaybetmektedir. O anı "Kulakları sağır eden o patlama anında fazla acı hissetmedim. Bacaklarıma baktım; biri kopmuş, diğeri

parçalanmıştı.Elimle parçalanan ayağımın etlerini toplamaya, ayak kemiğimi örtmeye çalışıyordum.” sözleriyle anlatıyor.Ahmet’i gören herkes dehşete düşmüştür.Ramazan öğretmen ne yapacağını düşünürken diğerleri, “Hocam, sakın toprağa basıp onu kurtarmaya yeltenme!” diye uyarılmaktadır.Çünkü Afganistan’da mayına basan birini kurtarmaya kalkışmak, ikinci mayına basmak ve ölüme davetiye çıkarmak anlamına gelmektedir.Bir mayının yakınında ikinci, üçüncü belki dördüncüsü muhakkak olurdu. Bu yüzden mayına basan birine uzmanlar gelinceye kadar kimse yardım etmez (Kabakçı, 2012: 15).

Ramazan öğretmen, “Buraya hayatlar kurtarmaya gelmedim mi?Allah önüme bir fırsat çıkardı.Ölürsem şehit olurum.Ahmet’i oradan çıkarırsam bir hayat kurtarmış olurum.” der. Uyarılara rağmen Ahmet’in yanına gider. Ahmet o anı şöyle anlatmaktadır:

Tarih 19 Ağustos 2005’ti. Ben patlamanın olduğu yerde, arkadaşlarım kayanın üzerinde oturuyorduk. Ramazan hoca beni kurtarmak için yanıma geldi. Ben ‘Ne yaptın hocam?Ya sen de mayına basarsan? İkimiz birden ölmüş olacağız’ dedim. Ramazan hoca ‘Ahmet, Allah’a sığınarak seni almaya geldim. Şimdi seni nasıl kucağıma alayım?’ dedi. Önce üzerindeki gömleği parçaladı ve kan kaybını önlemek için ayaklarımı bağladı. Belimden kavrayıp kucağına aldı ve ikimiz aynı anda ‘Allahım sana sığınıyoruz’ diyerek dua ettik. Ramazan öğretmen beni patlamanın olduğu yerden yürüyerek çıkardı. Kayaların üzerinden yürüyerek piknik yaptığımız yere götürdü.Oradan hastaneye yetiştirdiler.Araca bindiğimde Allah’tan istediğim tek şey o an ölmek veya bayılmaktı. Fakat hiçbiri olmadı ve hastaneye kadar bacaklarıma bakarak gittim. Hastaneye varınca ilk olarak doktora beni bayıltmasını söyledim (Kabakçı, 2012: 15).

Doktorlar Ahmet Cavit’in sağ ayağının dizden aşağısını keser, diğer ayağını da ameliyat eder. Doktorların diğer ayağın kurtulacağından pek ümidi yoktur ama yine de ‘Kesmeden önce bir deneyelim’ diyerek ameliyat ederler.Hastanede ve evde 8 ay yatan Ahmet’in ameliyat edilen ayağı iyileşir, kesilen ayağının yerine protez takılır.Okulu 2006 yılında başarıyla bitirir.Aynı yıl Türkiye’de üniversite öğrenimi görmeye hak kazanır.İki yıl Türkçe Öğretim Merkezi’ne devam ettikten sonra Konya Selçuk Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi İnşaat Mühendisliği bölümüne kaydolmuştur. Ahmet Cavit Ziya, fakülteden geçen yıl başarıyla mezun oldu. Ama o bununla yetinmemektedir.Aynı bölümde yüksek lisans yapma hakkı kazanır.Şimdi

Türkiye için, Afganistan için faydalı işler yapacağı günlere hazırlanmaktadır (Kabakçı, 2012: 15).

Emin Huseynov, Azerbaycan'daki Türk okullarından mezun olmuş binlerce öğrenciden biri. Mezun olduktan sonra kendisinin yetiştiren öğretmenleri gibi olmaya ve yurt dışına hicret etmeye karar vererek Yemen'e gitmiştir. Yemen'de 6 sene Kimya öğretmenliği yaptıktan sonra Güney Kore'ye tayin olmuş. 3 yıldır da orada idarecilik yapmaktadır. Küreselleşen dünyada sadece kendi ülkesine hizmetin bencillik olduğuna inanmaktadır. Bu düşüncesini de "Bugün Afrika'daki bir kardeşimizin açlığını kendi evladımızın açlığı gibi görmüyorsak kalbimizi bir kere daha kontrol etmeli yasama ve yasatma idealinin derin manası gözden geçirmeliyiz." sözleriyle dile getirmektedir. Emin Hoca'nın Güney Kore'de öğretmenlik yapmasına yakınları önce 'deli' diye tepki göstermiş. İşin güzelliğini görünce yine 'deli' demişler ama bu iki delilik farklı tahmin edebileceğiniz gibi. Emin Hoca, görevini büyük bir heyecanla yapmaktadır. Öğrencilerinin günlük hayatın bütün stresini, yorgunluğunu aldığını söylemektedir. Hocamızın öğretmenlikte en çok etkilendiği şey ise, öğrenci velileriyle tanışma amaçlı ev ziyaretleri. Farklı kültür, din ve gelenekten insanlarla her şartta ortak paydada buluşup dertleşebilmek, onlar tarafından sıcak karşılanmak Emin Hoca'nın hicretini tatlı bir hale getirmiş (www.yenibahardergisi.com).

Muzaffar Yuldashev, Kırgızistan'daki Türk okullarında yetişenlerden. Şimdi ise, 'Kara Kıta' ülkelerinden Burkina Faso'daki Türk okulunda bilgisayar öğretmeni. Mezun olur olmaz buraya gelen Muzaffar Hocamız, 3 yıldır bu ülkede görev yapmaktadır. Memleketindeyken her şeyini feda eden belletmen ve öğretmenlerine özenip onlar gibi olmak istemesiyle başlamış yolculuğu. "Ben onlar gibi fedakârlık yaptığımı zannetmiyorum." diyen hocamız, bu işin sadece Türk öğretmenlerinin üzerine vazife olmadığını idrak etmiş. Kendisi de öğretmen olup Allah yolunda hizmet gayesiyle çalışmaya başlamış. Ailesi ise, her zaman saygı duymuş kararlarına ve ülkesinden çok uzaklarda, dili, rengi, kültürü başka insanların yanına gidişine de itiraz etmemişler. Burkina Faso'da yaşadığı zorluklar ve eksiklikler, evli ve bir kız çocuğu babası olan Muzaffar Hoca'mızın gözüne görünmüyor bile. Dünyaya meydan

okurcasına, "Mutluyuz, hiç pişman değiliz. Bu hizmet insana her şeyi kolaylaştırıyor." demektedir (www.zaman.com.tr).

Bu yüke omuz vermenin sadece Türklere has olmadığını gösterenlerden biri de Kırgızistanlı Kanikev Rahmanova. Tanzanya'da hizmet veren Feza Kız Lisesinde iki yıldır Türkçe Öğretmenliği yapıyor. Tanzanya'ya giderken ailesi ve akrabaları tepki göstermiş. Kırgızistan'da öğretmenlik yapmalarını istemiş. Ancak Kanikev Hoca "Türkiye'den Hocalarımız buralara kadar gelmişler. Hem de en zorlu şartlar altında. Onlar gibi bizim de gitmemiz lazım. Bu dava sadece Türklerin değil hepimizin davası." diyerek Tanzanya'nın yolunu tutmuş. Her 4 kızdan birinin okuyabildiği ve okuma-yazma oranını çok düşük olduğu ülkede hizmet vermekten büyük mutluluk duyan Kanikev Hoca, "10 sene daha Tanzanya'da kal derlese kalırım, başka bir ülkeye git derlese hiç çekinmeden giderim." demektedir. Dünya'nın dört bir yanına yayılan bu eğitim hizmetinin içinde her milletten insanın olması gerektiğini düşünen Rahmanova'nın en büyük hayali, yetiştirdiği öğrencilerinin de kendisi gibi başka ülkelere giderek öğretmenlik yapmaları. (www.zaman.com.tr).

Filipinler'deki Türk okulunda 3 yıldır İngilizce öğretmenliği yapan Murat Amanov Türkmenistan'daki okuldan mezun olmuş. Türk koleji öncesinde devlet okulunda da eğitim gören Murat Hoca, iki okulun öğretmenleri arasındaki farkı bizzat görmüş. Sonrasında tıpkı Allah rızası için kendisiyle ilgilenen hocaları gibi, güzel bir gelecek oluşturabilmek ve dünyaya barışı, kardeşliği yayabilmek için öğretmen olmaya karar vermiş. Önceleri sadece kendi ülkesini düşünürken, büyüklerinin ricasıyla yurt dışında öğretmenlik yapmaya karar vermiş. Ufkunun nasıl değiştiğini, şöyle anlatmaktadır: "Ben sadece kendi ülkemi düşünüyordum fakat Türkiye'den buralara gelen öğretmenlerim tüm dünyayı, tüm insanlığı düşünüyorlar. Ben bunu fark ettikten sonra hizmet için gözüm kapalı her yere giderim." Bu amaçla soluğu Filipinler'de almış. Filipinler'e gitmesini ailesi anlayışla karşılayan Murat Hoca, hicretini idrak edemeyen ve kendisini eleştiren bazı akrabalarının da bir gün bu kutsal vazifeyi anlamaları için de dua etmektedir (www.zaman.com.tr).

Andrei, Romanya'daki Türk okulundan 2002 yılında mezun olmuş.Yıllar önce mezun olmasına rağmen okulu ve hocaları ile bağıni hiç koparmamış. Hatta bu seneki Türkçe olimpiyatları final gecesi sponsorları arasında yerini almış. “2002’de mezun olduk. Yine de diyalogu koparmadık.Geçenlerde arkadaşlarla toplanmıştık.Muhabetin ortasında baktık konu okulumuza gelmiş ve 1,5 saat boyunca onu konuşmuşuz.” Her şey güzel de hayıflandığı tek nokta var. O da olimpiyat süreci başlamadan mezun olması.“Bizim dönemde Türkçe Dil Sınavı vardı. Ben de katıldım ama lisanı geliştirmek için değil. Para için! Kazanana 1000 dolar ödül vardı. O gün o parayı kazanamadım ama sonrasında bana çok şey katan bir dil öğrendim.” demektedir. Mezuniyetin ardından Romanya *Zaman Gazetesi*’nde çalışmış.Akabinde bir arkadaşı ile bilgisayar tamir dükkânı açmış. Yakınlarından biri reklam tabelası hazırlama talebiyle gelince elde cetvel ve maket bıçağı yeni sektöre girmiş. Bugün yanında 17 kişi çalışıyor, ve “İyi vergi veriyorum.” diyor. Türkçesi akıcı.Muhabeti ise samimi.Öğretmeni Aydın Bey de övgü ile bahsediyor, “Hangi işimiz olsa yardıma koşar, maddi talepler de hiç sıkıştırmaz.Ötesinde sosyal faaliyetlere katılır.Mesela kurban bayramlarında fakir fukaraya dağıtılacak etin bile hesabını yapıp destek olur.” demekte.Hocası anlatırken o, “Estağfurullah...” diyen nazarla mukabele ediyor.Fakat Türk okulluna sevgisini ifadeden de kaçınıyor.“Bir kızım var. Onu da bizim okullara göndereceğim.Ama hangisine ona karar veremedim.”Görüldüğü üzere okullardan mezun olanlar, mezuniyet sonrası bağlarını koparmıyor hatta aktivitelere sponsor oluyorlar. En önemliside okuldan bahsederken “bizim okul” diyerek sahiplenilmesidir (www.zaman.com.tr).

Sonuç olarak bu okullardan mezun olan öğrenciler çok farklı alanlarda ve çok farklı kademelerde Türkiye’ye olumlu bir bakışla hayatlarına devam etmektedirler. Öğretmenlerinden kaynaklı bir Türkiye sevgileri vardır. Mezun olan öğrenciler devletin çok farklı kademelerinde çalışmaktadırlar. Çok rahat bir şekilde Türkçe konuşabilmektedirler. Bu okullardan mezun olup Türkiye'yi gerçekten seven, onu yakından tanıyan, kültürüne aşina olan, dilini iyi derecede bilen Türk insanıyla gönül bağı bulunan yüksek nitelikli insan kıvamıyla yurt dışındaki Türk okullarının hem bulunduğu devlet, hem de ülkemiz için ciddi bir imkan ve fırsat olduğu ve ikili tüm ilişkilerde çok önemli bir köprü misyonu eda edeceği anlaşılmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

OKULLARIN DÜNYA'YA VE TÜRKİYE'YE KATKILARI

Kuruluşlarında inançlı eğitimcilerin öncülüğünde hayırsever iş adamlarının temel desteğini alan, sonraki aşamalarda ise, mahalli kaynaklar, öğrenci velileri katkısı ve içinde buldukları ülkenin resmi katkısıyla faaliyetlerini sürdüren bu okullar, medeniyetler arası bir köprü olmaları, evrensel barışı sağlamaları, Türk kültürünün tanıtılması, Türkçe'nin yaygınlaştırılması, Türkiye'nin devletler muvazenesindeki yerini alması, ülkemiz adına diplomasimizi güçlenmesi, buldukları ülke ile ülkemiz arasında ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi açısından da potansiyel bir imkan ve fırsatlar ağı görevi yapmaktadırlar (Sağlam, 2005: 33).

1. KÜLTÜRLER, MEDENİYETLER VE DİNLER ARASI DİYALOG

Bugün artık tüm kaygılarımıza, endişelenmemize rağmen küreselleşme diye adlandırılan kapsamlı bir etkileşim ve iletişimle yaşamaktayız. Küreselleşme kavramı beraberinde bize kültürel etkileşimi, çoğulculuğu, çok kültürlülüğü, farklı kimlikleri yani başka başka ülkelerin kültürlerini kapımıza getirmiş hatta televizyon ve internetle evimizin içine kadar sokmuştur.

Türkiye, tarihinde farklı coğrafyalarla, kültürlerle diyalog kültürünü yaşamış bir ülkedir. Osmanlı, birçok medeniyeti kendi bünyesinde barındırmış, bu kültürlerle barışçıl bir biyoloğa girmiş ve hoşgörü kültürünü geliştirmiştir. Diyalog ve hoşgörü anılınca neredeyse bu kavramlarla özdeşleştirilen, Anadolu'da neşet etmiş Yesevî, Mevlâ'na ve Yunus gibi mana erleri, akla gelmektedir. Zaten Türkiye'de çok farklı kültürler iç içe yaşarken, kültürler mozaiği varken şimdide tüm dünyanın kültürleri ile etkileşim ve diyalog içerisindeyiz. Türkiye açısından bu diyalogun en önemli aktörlerinin başında televizyon veya internet gelmemektedir. Bu diyalogun en baş aktörü Türk okullarıdır. Bu okullar geçmişten gelen bu diyalog ve hoşgörü içerisinde

yaşama ruhunu, geniş öğretmen kadrosuyla gittikleri her yere taşımaktadırlar. Okulların ulaştığı coğrafyalara bakıldığında tarihimiz boyunca ulaşamadığımız bir coğrafyayla kültürlerarası bir diyaloga girdiğimizi görmekteyiz.

Bu okullar, Anadolu'nun farklı yerlerinden giden öğretmenlerin çalışmalarıyla her yerde; din, kültür ve medeniyet bağlamında farklılaşan insanları, evrensel değerler şemsiyesi altında, ortak ve yumuşak bir doku ve anlayış etrafında şekillendiriyor. Bu yönüyle, dinler, kültürler, ve medeniyetler arasında çok boyutlu bir diyalog altyapısı oluşturmaktadır. Evrensel değerlerin gerektirdiği, ahlâkî, insanî ve sosyal açıdan uyumlu, uzlaşmacı insan yetiştirmekle, gelecek medeniyetler arası diyaloga daha geniş çaplı bir alt yapı oluşturmaktadır.

Yurtdışına giden öğretmenler, memleketlerinin kültürlerini, bu ülkelere götürmekte, öğrencilerine Türk kültürünü tanıtmakta ve yaşatmaktadırlar. Gittikleri ülkelerin kültürlerini de Türkiye'ye getirmekte ve ailelerine tanıtp, yaşatmaktadırlar. Doç. Dr. Ferhat Kentel bir gezi sonunda okulun çatısı altında Daru's-Selam'ın Hıristiyan ve Müslüman öğrencilerinin bir arada okuduklarını, kendi dilleri Swahilice'nin yanı sıra İngilizce ve Türkçe öğrendiklerini tespit ettiğini söyledi. Okulda çalışan öğretmenleri ekleyin; Türkiye'nin dört bir yanından, Urfa'dan, İzmir'den, Diyarbakır'dan, Adıyaman'dan, Erzurum'dan, Kırşehir'den oraya gelmişler. Hemen hepsi hem İngilizce hem Swahilice biliyorlar. Ama birçoğu daha başka diller de biliyorlar; çünkü daha önce kimisi Moğolistan'da, kimi Kırgızistan'da, kimi Bosna'da, kimi Çeçenistan'da, kimi Rusya'da çalışmış.

Yani öğretmeniyle, öğrencisiyle aynı anda sanki bütün çoğulluğuyla evrensel bir tecrübe birikiyor ve evrensel bir kültür vücut buluyor. Kırşehir'den çıkıp, yolu Darus'-Selam'a varan genç adamın önünde yepyeni bir hayat başlıyor. Ve o sadece taşralıkla özdeşleşmiş herhangi bir şehir olarak bellediğimiz Kırşehirli olarak kalmıyor; içine Tanzanya'nın renkleri karışıyor. Kentel son olarak şunları söylüyor:

Öyle bir karışma ki, sadece Daru's-Selam'ın, Zanzibar'ın kültürünün, kültürlerinin, dillerinin öğrenilmesine değil, evliliklere de tanık oluyor. Konyalı genç öğretmen Kenyalı genç bir kadınla Daru's-Selam'da evleniyor. Melez çocukları hem Türkiyeli hem Kenyalı hem de Tanzanyalı olarak büyüyor (Tuncer, 2011: 93).

Sosyolog Prof. Dr. Elisabeth Özdalga bir makalesinde bu okulların aynı zamanda küresel bütünleşme adına yerel çabalara da öncülük ettiğini ifade etmektedir. Nedenini ise eğitim dilinin İngilizce olmasına ve bilgisayar eğitimi verilmesiyle yurt dışında eğitimlerini sürdürebilmelerine bağlamaktadır (Özdalga, 2002: 3).

Okullar incelendiğinde, farklı kültür, din, sosyal, ekonomik ve politik değerleri uzlaştırıcı, yaklaştırıcı bir etken olduğu görülmektedir. Aynı çatının altında, aynı sınıfta farklı dinler, diller, renkler, kültürler çatışmadan birbirini tanıyarak, hoşgörü ile eğitim öğretim yapılmaktadır. Aşağıdaki tablolarda farklı kültürlerin rakamlarla bir arada nasıl okuduğunu göreceğiz.

Tablo 1: Kenya Okulları Öğrencilerin Dini Mensubiyeti

	Öğrencilerin Dini Mensubiyeti	
	Müslüman	Hristiyan
Nairobi Primary School	54	51
Naşrobi High School	37	151
Mombassa Primary S.	54	106
Mombassa High School	36	61

(Yıldırım, 2011:207)

Tablo 2: Nairobi İlköğretim Okulunda Öğrencilerin Etnik Dağılımı

Kenyalı	Türk	Sudanlı	Alman	Zambiyalı
90	4	3	5	3

(Yıldırım, 2011:207)

Tablo 3: Mombassa İlköğretim Okulunda Öğrencilerin Etnik Dağılımı

Kenyalı	Somalili	Hint	Yemenli
131	14	6	9

(Yıldırım, 2011:207)

Kenya'daki 4 Türk okulunu incelediğimizde; bu okullarda toplam 550 öğrenci okumaktadır. Bu öğrencilerden 181'i Müslüman, 368'i ise Hıristiyan'dır. Nairobi İlköğretim Okulu'nu etnik köken yönüyle incelediğimizde ise 90 Kenyalı, 4 Türk, 3 Sudanlı, 5 Alman, 3 Zambiyalı öğrenci görmekteyiz. Mombassa İlköğretim Okulunu ele aldığımızda ise 131 Kenyalı, 14 Somalili, 6 Hint, 9 Yemenli öğrenci ile karşılaşmaktayız. Öğrenciler yatakhanelerde din ve etnik köken yapılmaksızın birlikte kalmakta ve aynı yemekhaneden yemek yemektedirler. Okulun eğitsel kollarında yine ayırım yapılmaksızın görevler alınmaktadır. Herkes birbirinin inancına ve etnik kökenine saygı ve hoşgörü göstermekte herkes inancını rahat bir şekilde yaşayabilmektedir. İnançlarını yaşamalarında dayanışma duygusu için bir örnek verecek olursak; Cuma günleri Müslüman öğrenciler vakit kısıtlılığı nedeniyle namazdan geciktiğinde, Hıristiyan öğrenciler yok yazılmamaları için sahip çıkmakta ve öğretmenlere ricada bulunmaktadırlar. 1999 Gölçük depreminde, öğrenciler bir yardım kampanyası düzenlemiş, okul-aile birliği ise kiliselerde depremzedeler için dua programları düzenlemişlerdir. İdareci, öğretmen, belletmen ve öğrenciler evrensel değerler etrafında birleşmektedirler.

Tablo 4: Nijerya Okulları Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri

Müslüman	Hıristiyan	Diğer
587	257	3

(Yıldırım, 2011:209)

Tablo 5: Nijerya Okulları Öğrencilerinin Etnik Dağılımı

Hausa	Yoruba	Igbo	Fulani
339	96	116	107

(Yıldırım, 2011:209)

Tablo 6: Nijerya Okulları Öğretmenlerinin Dini Mensubiyetleri

Müslüman	Hıristiyan
122	112

(Yıldırım, 2011:209)

Nijerya'daki okullarda 587 Müslüman, 257 Hıristiyan, 3 tanede diğer din mensubu öğrenci bulunmaktadır. Bu okullarda 4 farklı ırktan öğrenciler aynı okulda, aynı sınıf, aynı yurt içerisinde ayırım gözetmeksizin eğitim almaktadırlar. Okulda 122 Müslüman öğretmen, 112 Hıristiyan öğretmen uyumlu bir şekilde çalışmaktadırlar.

Romanya Okulları

Tablo 7: Kostence IT High School Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri

Müslüman	Hıristiyan
17	119

(Yıldırım, 2011:209)

Tablo 8: Kostence IT High School Öğretmenlerinin Dini Mensubiyetleri

Müslüman	Hıristiyan
12	19

(Yıldırım, 2011:209)

Tablo 9: Bucharest Primary School Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri

Müslüman	Hıristiyan	Musevi	Budist	Hindu
120	101	2	17	2

(Yıldırım, 2011:209)

Romanya'daki Türk okullarında etnik yapı olarak Türk, Romen, Grek, Macar, İngiliz, Pakistan, Lübnan, Çin, İran, Japon gibi ülkelerin de içinde bulunduğu 31 ülkeden öğrenci bulunmaktadır. Öğretmenleri ise 10 farklı etnik kökendir. Romanya'daki bu okullarda 21 ülkenin katılımı ile bir Uluslararası hafta organize edilmiştir. 21 ülkenin büyükelçilik görevlileri gelerek ülkelerinin kültürlerini ve tarihlerini anlattılar.

Tablo 10: Sarajevo Primary School Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri

Müslüman	Katolik	Ortodoks	Budist
199	18	12	1

(Yıldırım, 2011:211)

Saraybosna İlköğretim Okulu'nda 199 Müslüman, 18 Katolik, 12 Ortodoks ve 1 Budist öğrenci bulunmaktadır. Boşnak, Sırp ve Hırvat öğrenciler savaşın acıları hala dinmemesine rağmen bu okullarda beraberce okumaktadırlar.

Tablo 11: Kazakistan Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri

Müslüman	Hristiyan	Musevi
5266	332	1

(Yıldırım, 2011:211)

Kazak-Türk Eğitim Vakfı'na bağlı bu okullarda 27 farklı etnik kökene sahip öğrenci okumaktadır. Bütün milli ve dini bayramlar velilerle birlikte kutlanmaktadır. Bu okullar Kazakistan Kültür Bakanlığı, Kazakistan Bilim Bakanlığı, UNESCO komitesi, ABD Kazakistan Büyükelçiliği, Dialog Avrasya Platformu'nun katılımı ile Milli Medeniyetlerin Tarihi Birliği adlı bir forum organize edilmiştir.

Tablo 12: Hindistan South Delhi Learnium Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri

Müslüman	Hindu	Hristiyan	Sih
39	69	9	5

(Yıldırım, 2011:213)

Tablo 13: Hyderabad Learnium Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri

Müslüman	Hindu	Jainist	Sih
27	41	1	2

(Yıldırım, 2011:213)

Tablo 14: Hyderabad Learnium Öğretmenlerinin Dini Mensubiyetleri

Müslüman	Hindu	Sih	Christian	Mecusi
4	6	1	1	1

(Yıldırım, 2011:213)

Hindistan'daki okullarda da Müslüman, Hindu, Hıristiyan, Sih ve Jainist öğrenciler uyum içerisinde eğitim görmektedirler.

Tablo 15:Moğolistan Öğrencilerinin Dini Mensubiyetleri

Müslüman	Budist
171	728

(Yıldırım, 2011:213)

Tablo 16: Moğolistan Öğretmenlerinin Dini Mensubiyetleri

Müslüman	Budist
9	41

(Yıldırım, 2011:213)

Moğolistan'daki bu okullarda 728 Budist, 171 Müslüman öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrenciler Moğol, Kazak ve Türklerden oluşmaktadır. Öğretim kadrosunda ise 41 Budist, 9 Müslüman yer almaktadır. Öğrenciler, birbirinin dilini konuşan, dostluklar kuran insanlar olarak bu okullardan mezun olmaktadır.

Prof.Dr. Niyazi Öktem okulların diyalog adına üstlendiği vazifeyi şöyle ifade etmektedir:

Dinlerarası diyalog barış sürecine katkı bağlamında önemli bir çalışmadır. Bu diyalog Türkiye'ye ve evrensel barışa hizmettir. Bu çalışmalar uygarlıklar arası çatışmanın iflası anlamına gelir. Bu hizmette dünyaya yayılan Türk okullarının büyük katkısı vardır. Hümanist, insana değer veren bu kültürün dünyaya yayılması evrensel kültüre katkı getirir. Böylelikle yeni kültürel sentezlere kapı açılmaktadır (Öktem, 2005: 123).

Ayrıca her yıl düzenlenen Türkçe olimpiyatları ile ülkelerin çocukları yöresel kıyafetleri ile yaklaşık bir aylık zaman diliminde bir araya gelmekte, birbirlerine kültürlerini anlatmakta, tanıtmaktadır. Türkçe olimpiyatlarını önemli aktivitelerinden biride ülke öğrencilerinin ülkelerini tanıtan stantlar açarak 2 gün boyunca kültürlerini tanıtmalarıdır.

Şu an dinler, kültürler ve medeniyetler arası büyük kaynaşmaya ve diyaloga vesile olan bu okullar, gelecekte dinler, kültürler ve medeniyetler arası diyaloga daha

büyük katkılar sağlayacağı şimdiden görülmektedir. Bu okulların yayılmasıyla birlikte görülmektedir ki, yeryüzü toplumları, farklı kültür ve medeniyetler arası diyaloga açıklar.

Türk okulları Anadolu topraklarında, tasavvuf geleneğinde, Ahilik siteminde ve kültürümüzde yer alan “Ne olursan ol gel” ve “Gelin tanış olalım işi kolay kılalım”, düşüncelerinin evrensel boyutta hayata geçirilmiş ve somutlaşmış halidir. Yunus Emre, Hacı Bektaş Veli, Mevlana Celaleddin Rumi gibi maneviyat büyükleri ve farklılıkları bir zenginlik kaynağı olarak görüyorlardı. Hz. Mevlana “Bir ayağın her zaman dairenin merkezinde olmalı, diğer ayağın da dairenin etrafında 72 milletle beraber pergel gibi dolaşmalı.” derken bizim kültürümüzün özündeki hoşgörü ve diyalog ilkelerini seslendiriyordu. Mevlana, yapılması gereken şeyin dairenin etrafını dolaşmak ve 72 milletle beraber buluşmak olduğunu söylüyordu. İşte Türk okulları bir pergel gibi dünya dairesinin etrafını dolaşmakta, kültürler, dinler ve medeniyetler arasında diyalog köprüleri kurmaktadır.

2. KÜRESEL BARIŞA KATKILARI

Dünyanın çalkantılardan, savaşlardan, küresel teröristlerin ve canlı bombaların kanlı saldırılarından geçtiği bir dönemde “barış” en önemli kavramdır. Dünyanın farklı yerlerinde, değişik nedenlerle çatışmalar ve savaşlar hep süregelmiştir. Yakın tarihimizde de hem ülkemizin çevresinde hem farklı yerlerde bu savaşlar devam etmektedir. Afganistan, Bosna, Hindistan, Endonezya, Keşmir, Kosova, Makedonya, Filistin, Nijerya, Çeçenistan, Sri Lanka, Sudan, Uganda, Irak, Suriye, Mısır, Lübnan, Tunus, Libya. Gandhi “Bu gezegende herkesin ihtiyacına yetecek kadar kaynak var, ama herkesin hırsına ve açgözlülüğüne yetecek kadar kaynak yok” diyor. Savaşların neticesinde barışları ise nadiren görmekteyiz. Çünkü barışmak savaşmaktan zordur.

Bu okullar, Mustafa Kemal Atatürk’ün “Yurtta Sulh, Cihanda Sulh” cümlesinin 21. yüzyılda evrensel şekilde hayata geçirilmiş, cisimleşmiş ve

somutlaşmış halidir. Türk okulları dünyanın beş kıtasında barışa hizmet etmektedirler. Türk okulları kimi zaman soğuk savaşın ortasında, kimi zaman çatışmaların ortasında, bazen büyük doğal afetlerin merkezinde taviz vermeden barışın, huzurun, diyalogun ve eğitimin başrolünde olmuşlardır. Türk öğretmenleri ve idarecileri bombaların ve çatışmaların ortasında bir an dahi ülkeyi ve okulu terk etmeyi ve eğitime ara vermeyi düşünmemişlerdir. Bunun canlı örneklerini bariz olarak Afganistan'da, Kuzey Irak'ta, Arnavutluk'ta, Tacikistan'da, Afrika'da görülmektedir. Tacikistan'da iç savaş sırasında Hacı Ata'nın bombalar arasında "bize isabet edecek kurşun alınımızda yazılıdır" diyerek ülkeyi terk etmemesi ve kalp krizlerine ve ilerlemiş yaşına rağmen orada bir barış adacığı olarak Türk okulunu açması ve orada kalması bu örneklerinden sadece birisi. Küresel bir barışın sağlanması adına dünyanın pek çok ülkesinde Türk okullarında pek çok vaka ve örnek yaşanmaktadır.

Afrika'nın batısında yer alan ve dünyanın en yoksul ülkelerinden biri olan Mali, siyasî istikrarsızlık ve bölgesel güvenlik problemleri ile mücadele etmektedir. İsyancılara karşı başlatılan çok uluslu askeri müdahale devam etmektedir. Ne zaman biteceğı ise belirsiz durumda. Bu iç karışıklığa rağmen Türk okulları eğitime devam etmekte ve barışın sağlanması için gayret etmektedir. Mali Kültür Bakanı Bruno Maiga , "Biz dostumuzu kötü günde tanırız. Buradaki Türk okullarımız bizim sıkıntılı günlerimizde yanımızda olup gerçek kardeşliğin ne olduğunu gösterdiler. Bütün yabancılar ülkeyi terk ederken siz burada kalıp Mali halkına hizmet ediyorsunuz." demektedir (www.zaman.com.tr).

Akademisyen Prof. Dr. Martha Ann Kirk katıldığı bir konferansta, sevginin bütün kapıları açtığını ifade ederek bu sevginin gönül elçileri ve barış adacıklarının temsilcileri tarafından bütün dünyaya dağıtıldığını söylemiştir. Prof. Dr. Kirk, "Hıristiyan bir akademisyenim. Öğrencilerime Gülen hareketini ve onun barış adacıklarını, gönül elçilerini anlatıyorum. Dünyanın dört bir yanındaki çalışmalarını anlatıyorum. Öğrencilerimin bunlardan etkilediğini görüyorum." ifadelerini kullanmaktadır. Dünyada bir tarafından felaketler ölümler savaşlar yaşandığını bir

yandan da bu gönül elçilerinin sevgi ve hoşgörü faaliyetlerini yürüttüğünü belirten Kirk şunları ifade etmektedir:

Bakın Irak'ta olumsuz hadiseler ve ölümler yaşanırken buradaki bir Türk okulunda görevli bir öğretmen öğrencisine insanları öldürerek değil severek kazanalım diyor. Allah'ın verdiği canı ancak Allah alır diyor. Onlara bu felsefeyi anlatıyor. İşte gönüllü hareketinin gerçek yüzü bu dünyanın barış adacıkları işte bunlar. İşte bu yüzden barış adacıklarının, Türk okulların sayısı artmalı. Bu dünyanın asıl ihtiyacı olan şey intikam, savaş değil, sevgidir, şefkattir, hoşgördür. Bu bütün kapıları açar. İşte bakın Türk okulları insanlardaki nefreti intikamı söküp atıyor. İnsanların içerisinde sevgi, hoşgörü ve şefkat tohumları atıyor. Bizim istediğimiz imkânsız değil (www.cha.com.tr).

Farklılıkların bir arada olması geleceğe koşma adına önemli olduğunu da sözlerine ekleyen Kirk, gelecekte hep birlikte barış ve yaşanabilir bir dünya içerisinde koşmak istiyorsak Türk okulları gibi her kesimden insana kucak açılması gerektiğine dikkat çekmektedir (www.cha.com.tr).

2006 yılında Bosna-Hersek ziyaretinde bulunmuştum. Bosna-Hersek'in kendi okullarında Boşnak, Sırp ve Hırvat çocuklar aynı okullara gitmekte, ancak farklı sınıflarda ders görmektedirler. Her etnik gruba ayrı müfredat program uygulanmakta, yine her etnik grubun derslerine kendi milletinden öğretmenler girmektedir. Okullardaki öğretmen odaları dahi etnik gruplara göre ayrılmış durumdadır

Bosna'daki savaş zamanında (1992-1995) Saraybosna'nın Vrača semtinde Sırpların karargâh olarak kullandığı ve Boşnaklara işkence uyguladığı bina, şimdi Türk okulu olarak hizmet vermektedir. Savaş yakın tarihte yaşanmış olmasına ve acıları hala taze olmasına rağmen Türk okulları büyük bir başarıya imza atmış. Bosna Hersek'in kendi milli eğitim okullarında etnik köken ayrımı yapılırken, Türk okullarında Boşnak, Hırvat ve Sırpların yanı sıra diğer milletlerin de çocukları aynı okulda, aynı sınıfta eğitim görmektedir. Hatta Boşnak, Sırp ve Hırvat çocukları, bu okulun yurdunda aynı zamanda birlikte de kalmakta ve kardeşçe büyümektedirler. Bu okulun misyonu, 3 milletin insanının bir arada bulunabileceğini ve yaşayabileceğini tüm dünyaya göstermek ve kanıtlamak olmuştur.

UNICEF, Bosna-Hersek'te "Tek Çatı Altında İki Okul" olarak adlandırılan bu sistemi kaldırmak ve Türk okullarında olduğu gibi çocukların karma eğitim

almalarını sağlamak için çalışma yürütmektedir. Bu çalışmanın tanıtımı için de dünyanın ünlü sinema yıldızları ve futbolcuları, ülkeye gelerek UNICEF'in bu programında gönüllü olarak çalışma yürütmektedir. UNICEF bu kadar uğraşırken Türk okulları bunu çoktan aşmış hatta Boşnak, Sırp ve Hırvat öğrencilerden oluşan ve Türkçe şarkılar, ezgiler hatta ilahiler okuyan Fatih Sultan Mehmet Han korosunu kurmuştur.16 Ekim 2005 tarihinde Hilton'da düzenlenen "Evrensel Barışa Doğru" programında, Saraybosnalı Edin'in "Bizim ülkemize okul açmakla ne kaybettiniz? Biz, Boşnak, Hırvat ve Sırp aynı okulda yan yana okuyoruz. Türkler her ülkede okul açsa, dünyada savaş olmaz." sözleri Türk okullarının barışa katkısını açık bir şekilde göstermektedir (www.zaman.com.tr).

Afrika insanı yıllarca beyaz adam tarafından köle olarak kullanılmış, ezilmiş, hor görülmüş, fakirleştirilmiş ve toprakları sömürülmüştür. Kenya başbakanının şu sözü çok manidardır: “Beyaz adam buralara geldiğinde bizim elimizde toprak, onların ellerinde ise İncil vardı. Gözlerimizi kapatmamızı istediler. Kapattık, açtığımızda bizim ellerimizde İncil, onların ellerinde ise toprak oldu.” Sömürge döneminde, cahilleştirme ve fakirleştirme politikası uygulanmıştır. Bu yüzden beyaz adama karşı bir öfke, kin ve nefret var. Fakat Türk okulları bu siyahi insanların beyaz adama karşı olan bu önyargısını kırmıştır. Yüzyıllar süren köleliğin ve onu izleyen ırkçı yönetimin ezdiği bir ırkın ayağa kalkma mücadelesinde ona el vermiştir. Yüzyıllarca köle ticaretine sahne olmuş, sömürülmüş, ezilmiş, aşağılanmış bir coğrafyada perişan edilmiş, eli ayağı kırılmış, siyah insanın beyaz insan gördüğü bu muamele onları beyaz insanla barıştırmıştır. Onun derdini paylaşan, ortak olan, ona kendi dilini öğretirken, onun dilini öğrenen bu yeni beyaz insanla barışmışlar.

Afrika'daki Türk okullarının siyah öğrencileri, hayatlarında ilk defa beyaz adamın "öteki yüzünü", şefkatini görme ve onun tarafından seilmeyi ilk defa yaşamaktadır. Afrika'daki bir okulda, zenci öğrenci ilk derse girmiş. Okul müdürünün yanından geçerken müdür bey onun başını okşamış ve sırtını sıvazlamış. Siyah çocuk ilk teneffüsü zor ediyor ve eve kadar koşuyor. Annesi telaşla “Ne oldu?” diye sorduğunda cevap; “Beyaz adam başımı okşadı anne.” olmuştur. Ülkesinde Türk okulu bulunmayan Komorlar Cumhurbaşkanı Abdallah Mohammed Sambi,

“Türk okulları Afrikalıların beyazlara karşı duyduğu önyargıyı değiştirdi. Benim ülkemde de sabırsızlıkla açılmasını bekliyorum. Gerekli girişimlerde bulundum.” demektedir (www.zaman.com.tr).

Arnavutluk'ta Hristiyan demokrat partisi genel başkanının sözleri ise Türk okullarının evrensel barışa katkılarını göstermesi açısından çok önemlidir: “Ülkemizin güney bölgesinde Katolikler ve Ortodoks Hristiyanlar arasında yıllardır gerginlik var. Burada bir Türk okulu açılırsa bu meseleler biter.” Görüldüğü üzere çatışmanın bitmesi barışın sağlanması için Türk okulları olmazsa olmaz olarak görülmektedir (www.tasligedik.net).

Türk okulları birbirine düşman olan, hasım olan ve çatışan iki kesime de eşit mesafededir. Bundan dolayı da her iki tarafın da arzularını, isteklerini ve birbirlerinden taleplerini kolayca öğrenebilmektedir. Bu da barışı sağlama adına iletişimi kurma ve katalizör vazifesini görmeyi kolaylaştırmaktadır. Mesala Afrikalı insanın ülkesinde okul açılıyor ve beyaz insanın kötü olmadığı gösteriliyor, önyargılar yıkılıyor. Beyaz insana sevgiyle de bakılabileceği gösteriliyor. Bir taraftan da okulda verilen eğitimle ve velilerle kurulan diyaloglarla haklarınızı elde etme, kölelikten kurtulma silahla olmaz; eğitimle kendinizi yetiştirerek, meşru çizgide bir mücadeleyle özgürlüğünüze, refahınıza, huzurunuzla, zenginliğinize kavuşabilirsiniz telkini veriliyor. Aynı şekilde Afrika'ya bu haksızlığı yapan yerlerde açılan okullarda da diğer tarafa her şeyin güçten, paradan ibaret olmadığını, insanların üzerinden bomba yağdırmanın hiçbir problemi çözemeyeceğini salıklayarak, bir köprü vazifesiyle barışa hizmet edilmektedir.

Türk okullarının tüm dünyaya sunduğu en önemli bir hususta başta okula kayıtlı öğrencilere ve ailelere olmak üzere tüm çevrelerine aşıladıkları “Renk ve ırk körlüğü” dür. Bosna'daki bir okulda Sırp, Boşnak ve Hırvat çocuklar bulunurken, Kırım'da Tatar, Rus, Türk ve Ukraynalı çocuklar aynı sınıfta eğitim görebilmektedir. Afrika'da siyah beyaz kardeşliği, Hindistan'da farklı kast ve dinlerden çocuklar bu okullar sayesinde bir arada okuyabilmekte ve “öteki”ne karşı saygı ve sevgi ruhu oluşturulmaktadır.

Dünya barışı çok önemli ve dünya barışı ve huzuru adına kurulan çok sayıda kuruluş var. Dünya çapındaki idareciler ve önde gelenler dünya barışını dillerinden düşürmemekte, kitaplar yazmakta, konferanslar vermekte, kampanyalar yapmaktadırlar. Fakat bunların çoğu havada kalmakta, icraata, faaliyete çok fazla dökülememektedir. İşte Türk okullarında söylemden daha çok bunun hayata döküldüğünü görmekteyiz. Dillerin kavgaya tutuştuğu, dinlerin savaştığı, kültürlerin çatıştığı bir asırda, dolaylı yollardan savaşımaya hazır bu önemli unsurları birleştirme ve onların hepsini birer zenginlik olarak görüp barışı tesis etme bu okullarda canlı olarak görülmektedir. Çok farklı etnik kökene sahip, çok farklı dinlere mensup, farklı mezheplere mensup, farklı renklere sahip öğrenciler, siyahla beyaz, kürt-türk, şii-sünni, Müslüman-hıristiyan-musevi-budist-ataist vb. aynı sırada, aynı çatı altında, aynı okul koridorlarında, aynı pansiyonda hatta aynı yatakhanede kardeşlik içerisinde yaşamaktadırlar. Büyükleri birbirlerinin düşmanı, hasmı olanların çocukları ve birbirlerine karşı silah çekme potansiyeli olanlar barış içindeler.

Örneklerle de görülmektedir ki bu okullar gittiği her yerde herhangi bir ırk, renk, dil, din, kültür vb. ayrımcılığına düşmeksizin, herkesi kucaklayarak ahenk ve uyum içerisinde insanların bir arada yaşayabileceğini pratikte göstermektedir. Dünyada barışı tesis eden neredeyse en büyük oluşum denebilir.

3. EVRENSEL DEĞERLER EKSENLİ KARAKTER EĞİTİMİ

Günümüz dünyasının en büyük problemlerinden biri de evrensel ahlaki değerlerin günümüz insanlarında görülemeyişidir. Evrensel değerlerle donatılmış insanlar ancak dünyada huzuru ve barışı sağlayabilir. Tüm dünya gençliğini bir virüs gibi tehdit eden alkol, uyuşturucu, sigara kullanımı ve ahlaki değerlerin hiçe sayılması günümüzde gençliğin eriyip yok olup gitmesine sebebiyet vermektedir.

Türk okullarında verilen eğitimle evrensel etik değerlere saygılı bir nesil yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Bu okullarda öğrencileri kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmak evrensel değerlerle donatmak için, öğrencileri kabiliyetlerine

yönlendiren, sportif, kültürel ve bilimsel alanlara yönlendiren bir anlayış mevcuttur. Bu temel ahlaki profil hem öğrencinin hem de velinin Türk okulları için ifade ettiği en önemli farktır. Evrensel ahlaki değerlere sahip karakterler oluşturulduğu için buldukları ülkelerde vazgeçilmezdirler. Prof. Dr. İlber Ortaylı bu okullarla ilgili düşüncelerini:

Başka bir yönü daha var; insanlar bir yerde arzu edilen bir terbiyeyle, Türk geleneksel tarz-ı hayatını benimsiyorlar. Bu belki bugün, Türkiye'de de verilemiyor; ama orada bunu gözlemledim. Evde büyüklere saygı, temiz olmak, içki içmemek gibi kurallar bunlar. Rusya'da bir gencin içki içmemesi şaşılacak şeydir. Bazı orta sınıflarda, kendilerine içki alınması için bazen ebeveynine baskı yapar tarzda bir çocuk vardır. Bu okulların talebeleri arasında böyle çocuklar yoktur. Kendilerine büyüklerine hürmet etmeleri telkin edilmektedir. O nedenle kısa zamanda Moskova ve St. Petersburg gibi yerlerdeki okullarda, anne ve babalar bu okulların aşığı olmuştur âdeta. Hatta buna, şehir bürokrasisinin seçkinleri de dahildir. Moskova Polis Müdürünün; "Sizin okula nasıl hizmet edebiliriz, bari kapınıza polis dikelim" dediği malumdur." şeklinde ifade ediyor (Ortaylı, 2005: 49).

St.Petersburg'daki Rusya eğitim teşkilatının en yetkili görevlilerinde biri olan Svetlana Kulusova'nın ifadeleri de bu anlayışı açık bir şekilde teyit etmektedir: "Burada önce aile bağları güçlendiriliyor, büyüklerine saygı, çevresine duyarlı, küreselleştirilen çılgın tüketim gençliğinin aksine toplumsal sorumluluk bilinci olan, manevi değerleri yüksek bir gençlik yetiştiren eğitim kurumlarıdır bunlar" (Ateş, 2001: 36).İngiliz *The Economist* dergisi de aynı öğrenci profilini resmetmektedir 6 Mart 2008 tarihli sütunlarında: "İyi İngilizce ve Türkçe konuşan gayet kibar bir Orta Asyalı gence rastlarsanız, o çocuğun bir Türk okulunda eğitim görmüş olduğundan emin olabilirsiniz" (www.economist.com).Öğrencilerin yetiştirilmesinde ana unsuru yine bir eğitimci olan Moskova eski eğitim müdür yardımcısı Genrih Kuznetsov şöyle beyan etmektedir: "Bu genç Türk eğitimcileri görünce, bendeki en önemli değişiklik şu oldu, insanlara yaklaşımım değişti. Onların hayatında sevgi çok önemli bir yer tutuyor. İnsana sevgi, çocuğa sevgi, eşe sevgi, dosta sevgi." Güney Afrika'daki Türk okullarında Ubuntu isminde bir ders bulunmaktadır. Bu dersin yıl boyunca işlenen konular şöyle sıralanıyor: Sorumluluk, sorumlu davranış, sorumlu çalışma ahlakı, hoşgörü, bağışlayıcılık, işbirliği, kendine saygı, aileye saygı, topluma saygı, ülkeye saygı, dürüstlük, güvenilirlik, hesap verme, iyiyi düşünme, sebat, şefkat, dayanışma (www.turkokullari.net).

Tayland Milli Eğitim Bakanlığı, uyuşturucunun öğrenciler arasında yaygın olduğu dönemde uyuşturucu, sigara, alkol ve şiddete hiç bulaşmamış okullara ‘Beyaz Okul’ belgesi vermeye başlamış. Wichai Wittaya Bilingual School’a da yapılan incelemenin ardından ‘Beyaz Okul’ belgesi verilmiştir. Gazeteci Gülay Göktürk Rusya’daki okulları gezdikten sonra ki izlenimlerini şu ifadelerle aktarmaktadır: “Moskova’da, Petersburg’da sosyal kaosun dağıttığı ailelerin çocuklarını gördüm. Eşlerini alkolizme kaptırmış Rus kadınları, bir de oğullarını kaybetmemek için bu okullara bel bağlamışlardı” (Göktürk, 2005, 106).

Türk okullarını, Türk eğitimcilerini sahiplenenlerden biri de Singapurlu emekli Başrahip Dr. Yap Kim Hao’ya göre, Türk okulları diğer okullar gibi ‘işçi’ değil, erdemli ‘liderler’ yetiştirmektedir. Maalesef Güneydoğu Asya’nın farklı yerlerindeki diğer okulların büyük kısmı öğrenciye sadece eğitim vermeye, bir iş, kariyer sağlamaya odaklı. Bazıları öğrencilerin kabiliyetlerini geliştirmede çok iyi olsa da odaklandıkları nokta çok dar. Uzakdoğu’daki mevcut eğitim sistemi kaliteli işçi üretmeye yöneldi, insan yetiştirmeyi unuttu. Örneğin Singapur’da bilim alanında veya teknik konularda iyi eğitim verebilen okullar var. Ama Türk okulları öğrenciye sadece bilgi ve yetenek kazandırmayı hedeflemiyor, onlara bir karakter kazandırmaya da çalışmaktadır. Ahlaki olarak da geliştirmektedir. Uzakdoğu’da bunun bir başka örneği bulunmamaktadır. Kim Hao diyor ki:

Tanıştığım Türk öğretmenler toplumun geleceği konusunda endişe duyan insanlar. Buldukları ülkenin refahını isteyen insanlar. Bizler yıllarca işçi yetiştirdik, sizler dünyayı yönetecek kaliteli, ahlaklı insanlar yetiştirmeye çalıştınız. Türk okullarındaki öğretmenlerin çoğu Müslüman. Ama diğer dinlerin değerlerine de saygı duyuyorlar. Ahlaki değerlere önem veren, farklılıkları dışlamayan Türk öğretmenler, ön yargısız, barışsever bir nesil yetiştiriyor (www.aksiyon.com.tr).

Kırgızistan’daki Türk okulları, öğrencilerine verdikleri üstün ahlaki eğitimle parçalanmış aileleri birleştirmiştir. Kırgızistan’da, özellikle Rus ailelerde boşanma oranı yüksek. Daha çok erkekler evi terk etmektedir. Kadınlarla çocuklar kaderleriyle baş başa bırakılmaktadır. Öğrenciler arasında böyle parçalanmış aile çocukları bulunmaktadır. Öğretmenler aile birliğinin önemini anlatarak öğrencileri Türk örf ve adetlerine göre eğitmektedirler. Ana, baba, kardeş sevgisini aşılıyarak anneleri ile babalarını barıştırmışlardır. Kırgız Türk Okulları Genel Müdürü Yücel Bozkurt,

şöyle anlatmaktadır: “Bu, bizim için büyük bir mutluluk kaynağı oldu. Diyebilirim ki, son iki yıl içinde 30-35 aile barıştı. Anne, babalar bir çatı altında birleştiler.” Bu yörelerde gayr-i müslim aile çocukları belli bir yaşa gelince evlerini terk etmekte ve anne ve baba ile bağlarını koparmaktadırlar. Ebeveyninin yaşlılığı, yalnızlık içinde geçmektedir. Çocuklar, onları aramamaktadır. Türk okullarının verdiği eğitimle Kırgızistan'daki öğrenciler, anne ve babalarıyla bir hayat boyu meşgul olacaklar. Öğrenciler, küçük yaşta alkol ve sigaraya alışıyorlarmış. Onları, bu yoldan da çevirme gayreti içinde bu okullar. Bu alışkanlıkların sağlık açısından verdiği zararları kendilerine konferanslarda anlatılmaktadır. Ailelerle de işbirliği içerisine girilmekte ve çok iyi sonuçlar alınmaktadır (Turgut, 1999: 343).

Evrensel değerlerle donanmış davranışları insanları somut bir şekilde bu Türk okullarından mezun olan kişilerin hayatında görülebilmektedir. Okul mezunlarının hayatı incelendiğinde onların hem ailevî, hem iş, hem de toplumsal hayat içerisinde çevresiyle olan ilişkilerinde ortaya koydukları tavır ve davranışlar kendini göstermektedir. Bu insanlar genele olarak modern çağın içki, fuhuş, uyuşturucu, aşırı ferdiyetçilik, bencillik gibi ölümcül hastalıklarından uzak durma gayreti içinde bulunmaktadır. Bu yönleriyle de toplum, aile ve yakın çevreleri tarafından takdir edilmektedirler. Bunu yaparken kendilerini toplumdan soyutlamamakta, toplumdan ve hayattan kopmamaktadırlar. Aksine evrensel ahlak değerleri toplum içinde kalarak uygulamaya çalışmaktadırlar. Böylece bir taraftan modern çağın öğütücü dişlileri arasında heba olup gitme tehlikesine karşı makul ve aklı selim eksenli bir direniş ortaya koymaktadırlar. Fakat diğer taraftan içinde yaşadıkları toplumla kavga etmeden; şiddet, sertlik, aşırılık ve radikalizme düşmeden topluma yararlı bir ferd olarak hayatlarını devam ettirmektedirler (www.turkokullari.net).

Okulları gezen her çevreden insanın mutabık olduğu hadise şudur ki; evrensel etik değerleriyle donanımlı sağlam ahlaklı ve örnek öğretmenler rehberliğiyle yetiştirilen bu okullardaki öğrencilerde evrensel değerler benimsenmiş ve hayatlarına rehber olmuştur. Anne babasına saygılı, yalan söylemeyen, çevresine duyarlı, vefalı, çalışkan ve başarılı, ahlaklı, prensipleri olan, hoşgörü ve toleranslı, sosyal bir öğrenci profili Türk okullarında açık bir şekilde görülmektedir.

4. ÜLKELERİN EĞİTİM SİSTEMİNE KATKILARI

Türk okullarının buldukları ülkelere birçok alanda faydalı olduğu görülmektedir. Bunlarda bir tanesi de geri kalmış, eğitim sistemini kuramamış ülkelere hem başarı yönüyle hem de eğitim sistemi yönüyle çok ciddi katkılarının olmasıdır. Birçok ülke uluslararası bilim olimpiyatlarında verilen madalyalarla ilk defa bu okullar sayesinde tanışmıştır. Uluslararası arenada yapılan yarışma ve sınavlarda bu okul öğrencileri ülkelerinin ismini en önlere yazdırarak ülkelerini devletlerarası muvazenede yükseltmektedirler. 1997’de Makedonya’da açılan Yahya Kemal Kolejinden mezun olan Sırp asıllı bir öğrenci olan Stanisa Veljkovic’i Makedonya’nın tarihinde Harvard Üniversitesi’nden burs kazanan ilk öğrenci olması, bu okullardan mezun olan öğrencilerin profilini net olarak çizen bir resimdir.

Bu eğitim kurumların başarılı olması yüksek bir teknolojiye sahip olmalarına da bağlıdır. Buldukları ülkelerde eğitim alanında açtıkları yeniliklere bağlıdır. Türk okulları, yapmış oldukları ulusal ve uluslararası eğitim fuarlarıyla, bilim olimpiyatlarıyla, kültürel şölen ve festivallerle ülke eğitim sistemini aşan kurumlardır. Gündüz Aktan bu okulların ülkelere model olmasını şöyle ifade etmektedir: “Bu okullar en iyi teknolojiyi getiriyorlar buldukları topluma, bu yüzden o ülkelerin elit yöneticilerinin çocukları bu okula gidiyor. Uluslararası arenadaki yarışmalarda şampiyon olmaları, okullarda iyi eğitimin verildiğinin göstergesidir” (www.zaman.com.tr).

Dünyanın okuma yazma oranı en düşük ülkelerinden Bangladeş'teki Türk okulu öğrencileri, inanılması güç uluslararası bir başarıya imza atarak, İngiltere'nin en büyük eğitim şirketi Edexcel tarafından dünyanın 85 ülkesinde uygulanan Genel Eğitim Sertifikası Orta ve İleri Seviye Sınavları'nda (GCE O-A Level Examinations) okulun 5 öğrencisi 6 ayrı dersten dünyanın en yüksek puanlarını aldı ve ülkelerinin ismini dünyaya duyurdular. Endonezya'nın ilk uluslararası bilim olimpiyatını Türk okulları düzenledi. Vietnam'da düzenlenen uluslararası matematik olimpiyatlarında, Romanya takımına altın madalyayı Bükreş'teki Türk okulu öğrencisi Livia Alexandra İlie kazandı ve ülkesini gururlandırdı. Romanya’da düzenlenen Uluslararası Bilgisayar Proje Yarışması’nda Mozambik’teki Willow International School isimli

Türk koleji, ikinci olarak Mozambik'e ilk bilim madalyasını kazandırdı. Madagaskar'da Türk Okulu'nda okuyan MiaryLalahRakotoarison adı öğrenci, 50 yıllık bağımsızlık tarihi olan Madagaskar'a ilk defa uluslararası bir başarı getirdi. Kırgızistan'da Türk okullarında okuduktan sonra Madagaskar'daki Türk Okulu'nda öğretmen olarak görev yapan TalgatAmanov'la birlikte Gürcistan'da düzenlenen Uluslararası Genç Kaşifler Proje Yarışması'na katılan Madagaskarlı MiaryLalahRakotoarison, matematik projesi dalında altın madalya kazanarak ülkesinin gururu oldu. Afganistan'daki Türk okulları öğrencileri, 2013 yılında, Endonezya, Hindistan, İran, Gürcistan, Romanya, Türkiye, Kenya ve Azerbaycan'da, bilgisayar, kimya, fizik ve diğer alanlarda düzenlenen bilim olimpiyatlarında 44 altın, 49 gümüş ve 54 bronz madalya alarak ayrıldılar (www.turkokullari.net).

Anadolu insanının desteğiyle dünyanın dört bir tarafında açılan Türk okulları, hizmet verdikleri ülkelere model olmaya başlamıştır. Öyle ki 1995'li yıllarda Türkmenistan Cumhurbaşkanı Sapar Murat Türkmenbaşı, bu okullarda ki eğitim modelini ülkesindeki tüm okullara uygulaması için Türkmenistan'daki Türk okulları genel müdürü Muammer Türkyılmaz'ı Türkmenistan Milli Eğitim Bakan Yardımcılığı koltuğuna oturtmuştur (Bakiler, 2011: 43).Nüfus ve öğrenci sayısı açısından dünyanın en büyük 4. ülkesi olan Endonezya, eğitim sistemi için Türk okullarını örnek seçti. Türk okullarının eğitim sistemini ve müfredatını inceleyen Endonezya Eğitim Bakanlığı, her ilde belirlediği pilot okullar vasıtasıyla eğitim politikasını Türk okullarının sistemine göre yeniden düzenlemeye başlamıştır. 'Pilot Okul' çalışması kapsamında ortaöğretim kurumlarında ders veren Endonezyalı öğretmenler, büyük gruplar halinde Türk okullarına gelerek, meslektaşlarından eğitim seminerleri almaktadırlar. Bu seminerlerde önce misafir öğretmenlere okullar gezdirilerek fizikî şartlar hakkında bilgi verilmektedir. Daha sonra konferans salonlarına alınan Endonezyalı öğretmenlere, öğrenci merkezli eğitim ve öğrencilerin bilimsel çalışma hazırlığı anlatılmaktadır. Tayland'ın kuzey bölgesi Chiang Mai'de açılan Fatih Koleji (Wichai Wittaya Bilingual School), ülkenin iki dille eğitim yapan tüm okullarının matematik müfredatını yazmıştır.

Bu kurumlar yeni açıldıkları ülkelerde bile kısa bir zamanda model okul değerlendirmesine muhatap olmaktadır. Romanya’da Lumina Eğitim Kurumları adı ile faaliyet gösteren Türk okulları Romanya Parlamentosu’nun da dikkatini çekmektedir. Romanya Parlamentosu Eğitim Komisyonu ilk ve orta dereceli özel öğretim konusunda yaptığı yasa hazırlığı çerçevesinde Türk okullarını ‘model okul’ seçmiştir. Okul yöneticilerini parlamentoya davet ederek kendilerinden brifing alan parlamenterler, Romanya’nın AB’ye giriş öncesinde eğitim alanında gerçekleştireceği reformlar konusunda okul idarecileriyle görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Kısa bir süre önce açılmalarına rağmen Türk okulu öğrencilerinin, üniversiteye girişteki yüzde yüz başarısı, bilim olimpiyatlarında kazanılan 61 uluslararası, 250 ulusal derece ile yüzlerce yıllık Romen okullarını geride bırakması takdirle karşılanmaktadır. Ülkenin elit ve seçkin kesiminin de bir numaralı tercihi olan Lumina Eğitim Kurumları’ndaki eğitim kalitesinin sebeplerini araştıran parlamenterler, bu okullardaki kriterlerin ve eğitim sisteminin ülke genelinde yaygınlaştırılması gerektiği konusunda görüş birliğine varmıştır. Romanya’nın değişik bölgelerini temsil eden eğitim komisyonu üyesi parlamenterler, kendi bölgelerine de bu okulların açılması talebinde bulunmuştur. (www.zaman.com.tr)

Moldovya, bir ara içine düştüğü ekonomik darlık sebebiyle devlete ait olan kurum ve şirketlerin mülkiyetini bu kurumlara işletenlere satmak üzere yasal bir düzenleme yaparken, sadece Türk okulları için bir istisna hükmü getirmiştir. Nedenini de şöyle açıklamaktadır: “Biz küçük bir ülkeyiz. Bizim bayrağımız bu Türk okulları sayesinde yurtdışında dalgalanıyor. Bu okulların başarısından memnunuz. O yüzden bu okullardan vazgeçemeyiz. Onları devredemeyiz” (Göktürk, 2005:109).

Türk okullarının buldukları ülkelerin dünya çapında isimlerini duyurma ve kalkınma hamlelerini başarmaları için gerekli olan eğitilmiş kadroların yetişmesinde çok büyük bir katkı yaptıkları görülmektedir. Bu kurumlar, birden fazla yabancı dil bilen, her alanda iyi donanımlı eleman yetiştiren, en itibarlı okullar konumundadır. Bu okullar buldukları yerde başarı noktasında da çitayı yükseltmektedirler.

5. TÜRKİYE DİPLOMASİSİNE YÖNELİK KATKILARI

Hızla küreselleşen dünyada bazı devlet ve milletlerin itibarları sıfırlanırken, bazı ülkelerin itibarı ise olağandışı bir şekilde yükselmektedir. Türkiye'nin ise devletlerarası arenada itibarını yükseltecek, Türkiye'yi bütün dünyaya tanıtacak ve bundan sonra da ülkemizin uluslararası kredisini hızla yükseltecek en önemli proje Türk Okulları olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'yi ve Türkçeyi dünyanın muhtelif yerlerindeki lobi şirketleri yıllardır dünyaya tanıtmamıştır ve tanıtamayacaktır. Türkiye'yi bütün dünyaya Anadolu'nun değişik yerlerinden öğretmenlerimiz tanıtmaktadır. Türkiye'nin tanıtılmasını sağlayacak, Türkiye adına lobicilik faaliyetlerinde bulunacak en önemli kurum Türk okulları olarak görülmektedir.

Bu okullar faaliyet gösterdikleri ülkelerde Türk diplomasisine büyük katkılar sağlamaktadırlar. Türk okulları eğitim kaliteleriyle, faaliyetleriyle, insanlara hoşgörü ile yaklaşımlarıyla hem tanınır hem de sevilen bir nitelik kazanmışlardır. Bu okulların Türk diplomasisine katkıları noktasında en başta ifade edilecek konu, bu okulların Türk diplomasisinin uzanamadığı ve varolmadığı dünyanın en ücra köşelerine kadar ulaşabilmiş olmasıdır. Türk okulları buldukları ülkelerle Türkiye arasındaki ilişkileri yürütmek açısından aracı konumuna gelmişlerdir. Okullar buldukları ülke ile Türkiye arasındaki ilişkiyi de sağlayarak büyükelçiliklerin kurulmasına vesile de olmuşlardır. Bunun en güzel örneklerinden birisini Türkiye'nin Tanzanya Büyükelçiliği'nin açılışında verilebilir. Bu büyükelçilik, Türk okullarının orada olması vesilesiyle açılmıştır (www.vatan.com.tr).

Faaliyet gösterilen ülkelerdeki Türk okullarında eğitim gören öğrencilerin arasında o ülkenin siyaset ve diplomasideki üst düzey görevlilerinin çocuklarının eğitim görüyor olması da Türk okullarının diplomasiye katkı sağlayan bir diğer yönüdür. Örneğin Arnavutlukta' ki Türk okullarında kabineden 7 bakanın ve Genelkurmay Başkanı'nın çocukları okumaktadır (Ateş, 2011: 28). Fiba Holding Yönetim Kurulu Başkanı Hüsnü Özyeğin, Türk okulları konusunda yabancı bir ülkenin bakanı ile yaşamış olduğu çarpıcı bir diyalogu şöyle ifade etmektedir: "Ukraynalı bakanlar, Türk okullarına çocuklarını gönderebilmek için bana torpil

talebinde bile bulundular. Düşünsenize o ülkenin en üst düzey isimleri sizin okulunuza çocuğunu gönderebilmek için bütün ilişkilerini kullanıyorlar” (www.cha.com.tr).İdarecilerin ve öğretmenlerin bu öğrencilerle ve siyasetçi ve diplomat kimliğine sahip olan bu velilerle yapılan karşılıklı ziyaretlerle kurduğu olumlu ilişkiler Türkiye’yi seven, dost gören bir çevre oluşturmaktadır. Günümüzde bile ülkelere Cumhurbaşkanlığı makamında, İç İşleri, Dış İşleri ve Eğitim bakanlıklarında bu okullardan mezun olmuş Türkçe bilen insanlar görev almaktadır ve bu sayı ilerleyen yıllarda doğal olarak daha da artacaktır (Göktürk, 2005: 109). Kenya Yargıtay Başkanı Muhammed Emin Amin’in, Malavi Cumhurbaşkanı Başkanışmanı Muhammed Kuleysi’nin çocukları bu okullardan eğitim almakta ve Türkçe öğrenmektedirler. Orta Asya’daki idarecilerin, bakanların çocukları da bu okullarda okumakta hatta mezun olan bir çok öğrenci önemli makamlara doğru tırmandılar veya tırmanmaktadırlar.Bunlardan daha ötesi fizik profesörü Recep Meydani yıllarca Türk okulunda öğretmenlik yaparken ve öğrencileri olimpiyatlara hazırlarkencumhurbaşkanı seçilerek ülkeyi idare etmeye başlamıştır (Turgut, 1999: 350).Türk okulundan cumhurbaşkanlığına çıkan bir insanın Türkiye’ye muhakkak faydası olacaktır.

Türk okullarında okuyan çocukların iş hayatında da önemli yerlere geldiğini ispat eden bir hadise de Bakan Nimet Çubukçu’nun Arnavutluk ziyaretinde gerçekleşmektedir şöyle ki: Arnavutluk’ta bir toplantıda bakanın yanındaki üst düzey bir bürokrat genç, Türkçe ‘Çay içer misiniz sayın bakanım’ diyor. Bu çocuklar böylesine önemli noktalara da yükseliyor ve bize karşı bir sempati içerisindedir. Küresel dünyada Türkiye çok önemli bir aktör. Bu aktörlüğü ile ekonomi politikalarında söz sahibi olduğu gibi firmalarıyla da dünyada adını duyurmuş durumda. Bu firmalarda çalışacak iyi eğitilmiş ve Türkçe bilen insanlara ihtiyaç var. O ülkede yetişmiş Türkçe konuşabilen Türk okullarında okumuş gençler bu işler için ideal. Çocuklar bu okullara sınavla girmekte ve çocuklarını kaydettirebilmek için benden siyasi torpil isteyen başka ülkenin bakanları bile olmaktadır.

Türk okulları fiziksel ve teknolojik donanımı, eğitim kalitesi ile hemen hemen her ülkede gözde okullardır. Bu da kaliteli öğrenciyi çekmekte ve daha

donanımlı bir hale getirmektedir. Ülkenin ileri gelenlerinin çocukları da bu okullarda eğitim görmektedir. Bugünün nitelikli, zeki ve donanımlı gençlerinin yarının ülke idarecileri, kanaat önderleri olacağı muhakkaktır. Bu öğrencilerin sınavla okula alınması, ülkedeki devlet ricalinin çocuklarını genel olarak bu okullara göndermesi, ülkelerinde bilim olimpiyatlarında başarı göstermesi, en az 2 yabancı dili bilerek mezun olmaları ülkelerinde yüksek kademelere gelmelerini oldukça kolaylaştırıyor. Bu okullarda mezun olan öğrencilerin yarın uluslararası ilişkilerde bize büyük bir destek vereceği muhakkaktır. Prof. Dr. Toktamış Ateş bunu şöyle ifade etmektedir:

Bu okullar, Türkiye'nin diplomatlarının yapamadığı propagandayı yapan, Türkiye ve Türkçe sevgisini bu ülkelere götüren kurumlardır. Bu okullarda okuyan çocukların buldukları ülkelerin seçkin ailelerin çocukları olduğunu da düşünürsek, bir süre sonra bu ülkelerde Türkiye ve Türkçeye aşına ve sevgi duyan bir kuşağın iktidara geleceğini düşünebiliriz (www.zaman.com.tr).

Özetle bu okullarda eğitim gören ülkelerin zeki ve akıllı, aynı zamanda da ülkede ileri gelenlerin çocukları olan öğrencileri ülkenin idarecileri olmaktadır. Her geçen yıl da mezun olan öğrenci sayıları hızla artmaktadır. Bu okulların eğitiminden geçmiş insanlar su gibi konuştukları Türkçeleri ve öğretmenlerinden aldıkları Türkiye sevgisi ile birer Türkiye elçisi gibi olacaklardır.

6. TÜRKİYE'NİN VE KÜLTÜRÜNÜN TANITILMASINA KATKILARI

Eski Osmanlı toprakları incelendiğinde az da Türk kültürünün izlerine rastlanabilmektedir. Bunlar da daha çok bırakılan eserler bağlamındadır. Fakat kurtuluş savaşından sonra belini doğrultmaya çalışan Türkiye ve hemen hemen günümüze kadar devam eden karışıklıklar ve darbeler nedeniyle Türkiye'yi tanıtmaya ve Türk kültürünü dünyaya anlatma hususunda çok fazla bir şey yapılamadığı görülmektedir. Türkiye bu dönemde içe kapanmış, kültürel olarak dahi içe kapanmış hatta dünya ile ilişkilerini hemen hemen resmi seviyelerde tutmuştur. Ancak Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte açılmaya başlanan Türk okulları kültürümüzü tanıtmaya, Türkiye ismini duyurma mevzuunda çok ciddi katkıda

bulunmuşlardır. Şu anda 150'den fazla ülkede Türk kültürünü, geleneklerini tanıtmakta ve Türkiye'ye dost bir hava oluşturmaktadır.

Mehmet Gündem'in yaptığı bir röportajda "Türk okullarına nasıl bir anlam yüklüyorsunuz?" sorusuna Fethullah Gülen şöyle cevap vermektedir:

Bir misalle gireyim; Cihan Ünal Bey zannediyorum bir program vesilesiyle, New York caddelerinde insanları durdurup "Türkiye diye bir ülke duydunuz mu?" sorusunu yöneltiyor; onlar da birbirlerine bakıp, "Türkiye!.. Türkiye!.." diyor ve dudak büküyorlar; sonra içlerinden birisi "Galiba Afrika'da" diyor. Duyduğum zaman o kadar ağrıma gitmişti ki bu durum; biz kendi kendimize esip savuruyoruz ama bizi pek de tanıyan yokmuş dedim. Zannediyorum değişik ülkelerden gelen devlet adamları bile danışmanlardan bilgi alıyor, bize ait değerleri ezberleyip öyle geliyor. Halbuki böyle olmamalı (Gündem, 2005: 187).

Bunu destekleyen bir ifadeyi Mozambik Eğitim Bakanı Zaferino Martins seslendirmektedir: "Bizim ülkeye Türk okulu açılıncaya kadar Türkiye ve insanı hakkında hiçbir bilgim yoktu. Bu okul sayesinde Türkiye'yi ve insanını tanıma fırsatı buldum ve tanıdığım için de çok mutluyum." Türkiye'nin tanıtımı çok önemlidir ve gerçek bir tanıtımın lobilere para ödenerek iyi bir şekilde yaptırılabilmesine kani değilim. Olması gereken şey, Türkiye aşıklarının dünyaya açılarak, gittikleri ülkelerde kendi dillerini, kültürlerini sevdire sevdire öğretmesi olmalıdır. Bugün okullar bunu yapmaktadır. Uzakdoğu'nun en ücra köşelerinde dahi dilimiz konuşulmakta, kültürümüz tanınmakta, milletimiz tarihi bir millet olarak bilinmekte ve sevilmektedir (Gündem, 2005: 187).

Okulları gezenler kendilerini Türkiye'deki bir okulu geziyor gibi hissetmektedirler. Okulların dizaynında bahçesinde Türk bayrağı, Atatürk büstü, okulun içerisinde Atatürk resimleri ve istiklal marşı bulunmaktadır. Öğrencilere istiklal marşı ezberletilmektedir. Bunların yanı sıra öğrenciler Mehmet Akif'in, Mehmet Emin Yurdakul'un, Yunus Emre'nin ve daha bir çok şairimizin şarkılarını ezberlemektedir. Türkçe Olimpiyatları vesilesiyle çok farklı dallarda Türkçe eserler ezberlenmektedir. Atatürk'ün çocuklara armağan ettiği 23 Nisan, dünyadaki yaklaşık Türk okullarında her yıl bayram havasında kutlanmaktadır. Çok sayıda öğrenci Türkiye'ye gelebilmek için ülkelerinde Türkçeleri ile birbirleriyle yarışmakta, kendi ülkelerindeki medyada bu vesileyle yer almaktadırlar. Bu da çocuklarını Türk

okullarına göndermeyenlerin bile Türkiye'yi duymasını ve tanınmasını sağlamaktadır. Kendi ülkelerindeki yarışmayı kazanan öğrenciler Türkiye'ye gelerek, kendi gözleriyle de kültürümüzü öğrenmekte ve ülkelere döndüklerinde tekrar basına çıkarak izlenimlerini anlatarak Türkiye isminin yaygınlaşmasını sağlamaktadırlar. Şimdi bu okullarda okuyan farklı ülkelere birkaç öğrencinin Türkiye'yi ilk tanınmasını ve izlenimlerini inceleyelim:

Kseniya Juk – Beyaz Rusya: Kseniya (14), Türkçe'yi öğrenmeden önce Türkiye'yi güzel denizi olan ve her zaman güneşli bir ülke olarak biliyormuş. Üstelik ona, Türkiye'ye olimpiyatlara katılmak için gelmeden önce Türkiye'nin tehlikeli ve modern olmayan bir ülke olduğunu söylemişler. Türkiye de ise böyle olmadığını görmüş. Türkleri çok sıcak ve misafirperver buluyor ve Türkiye'nin "çok hoşuna" gittiğini söylüyor. Türkçe'yi biraz zor buluyor. Ama Türkçe konuşmayı çok seviyor ve "Sesler senfoni Orkestrası gibi düzenli ve akıcı, dinlemek zevk veriyor." diyor. Kseniya, "Türkçe şarkı dinliyor musun?" sorumuza, "Eveet Türkçe müzikleri çok seviyorum. En çok Tarkan, Zara, Barış Manço ve Mustafa Sandal'ı dinliyorum." cevabını vermektedir. Geçen yıl Türkçe olimpiyatlarında şarkı dalında birinci oldu. 23 Nisan'ı ise Türkçe kursunda öğrenmiş. Ve kursta her yıl 23 Nisan için büyük programlar ve şenlikler yaptıklarını söylemektedir. Baklava ve dönere bayıldığını ifade etmektedir (www.zaman.com.tr).

Aung Myo Hein– Burma: Bir yıldır Türkçe öğrenen Aung (16), Türkçe öğrenmeden önce sadece güçlü bir devlet olduğunu duyduğu Osmanlı'yı biliyormuş. Türkçe'yi zor bir dil olarak görmektedir. Ve Boğaziçi Üniversitesi'nde okumak istiyor. Rafet El Roman'ı severek dinliyormuş. Memleketim, sürgün, sarı gelin ve zaman şarkılarını ezbere bilmektedir. 23 Nisan'ı sevdiğini söylemekte ve halk oyunlarını güzel bulmaktadır (www.zaman.com.tr).

Nertil Osmani– Arnavutluk: Nertil de Türkiye hakkında hiçbir şey bilmiyormuş, sadece tarih derslerinden dolayı Osmanlı'yı biliyormuş. Nertil, Türkçe konuşmakta zorlanmadığını ve hatta Türkçeyi ana dili gibi konuştuğunu söylüyor ve ekliyor; "Türklerden farksız bir telaffuzum var." Ona Türkçe'yi öğreten öğretmenlerine "müteşekkir" olduğunu söylüyor. Mehmet Âkif, Ömer Seyfettin,

Necip Fazıl okumaktadır. Mustafa Sandal ve Mahsun Kırmızıgül hayranı. 23 Nisan için, "Bize göre Türkiye'nin babası olan Atatürk bu günü geleceğin mimarları olan çocuklara armağan etmiş." demektedir (www.zaman.com.tr).

Emil Lulu– Etiyopya: Emil (15) önceden Türkiye hakkında hiçbir şey bilmiyormuş. Şimdi ise güzel bir ülke olduğunu söylüyor ve, "Bizi çok seviyorlar. İnsanlar dostça davranıyor." demektedir. Türkçe'yi özellikle yazma ve konuşmanın aynı olmasını büyük kolaylık olarak görmektedir. Cem Karaca, Barış Manço'yu çok sevdiğini ifade etmektedir. Türk yemeklerini çok sevmiş, zaten en çok "afiyet olsun" kelimesini seviyor (www.zaman.com.tr).

Khangalani Mhaleni– Güney Afrika: Khangalani (16), Türkiye'yi milli takım dünya kupasında üçüncü olduğu zaman duymuş. Türk insanının hiçbir karşılık beklemeden iyilik yapması onu çok sevindirmekte ve, "Böyle candan bir millet beklemiyordum." demektedir. Başta Türkçe'yi öğrenmekte zorlandığını söyleyen Khangalani, şimdilerde öğretmenleriyle Türkçe şakalaştığını anlatmaktadır. Güney Afrika'da yaşayan sanat müziği şarkıcısı Yüksel Uzel'i severek dinliyormuş. "Allah var her şey var" favori cümlesi (www.zaman.com.tr).

Mariam Çhikvadze– Gürcistan: Mariam (14) başta Türkçe konuşmakta zorlanmış ama şimdi kolay geliyormuş. Tarkan, Göksel, Gülşen, Serdar Ortaç'ı severek dinlediğini söyleyen Mariam, 23 Nisan çocuk bayramını ise "çok güzel ve ilginç bir şey" olarak değerlendiriyor. Türk yemeklerini, özellikle döner, baklava ve gözlemeyi çok sevmiş. Favori kelimesi "sevgi" ve bütün insanlara bir mesaj göndermek istemektedir: "Birbirinizi sevin" (www.zaman.com.tr).

Chistina Shikha– Hindistan: Chistina, önceden Türkiye hakkında Asya'nın bir ülkesi olmasının ötesinde bir şey bilmiyormuş. Türkçe'nin zor olmadığını ama kolay da olmadığını anlatan Chistina, "İlerde güzel konuşacağım." demektedir. Her akşam Türkçe şarkı dinliyormuş ve Edip Akbayram, Mustafa Sandal ve Murat Göğebakan'ı beğeniyormuş. "23 Nisan'ı biz de çocuk bayramı olarak kutluyoruz. Özel ve önemli bir gün." demektedir. Türkiye'de ise en çok döneri ve nazar boncuğunu beğenmiş. Favori sözcükleri ise "nazar, yam yam ve döner" (www.zaman.com.tr).

Chhim Chandaro– Kamboçya: Chhim de önceden Türkiye'yi hiç duymamış. Türkçe olimpiyatına katıldıktan sonra ise Türkçe'nin ileride çok iyi yerlere geleceğine inandığını söylemektedir. Ve ona bu imkânları verdiği için Türk halkına teşekkür etmektedir (www.zaman.com.tr).

Abıpxmahoba Ahharyn - Kazakistan: Abıpxmahoba (16), 13 yaşından beri Türkçe öğrenmektedir. Türklerin çocukları çok sevdiğini söylüyor ve üniversiteyi Türkiye'de okumak istemektedir. Türkçe, Kazakça'ya yakın bir dil olduğu için zorlanmıyormuş. Dünya klasiklerinin Türkçe çevirilerini ve Cüneyt Suavi'yi severek okumuş. Kıraç, Murat Göğebakan ve Sezen Aksu'yu dinliyormuş. Abıpxmahoba horonu çok güzel bulmaktadır. İstanbul'daki kalabalıkların ve arabaların hiç aklından çıkmadığını söylemektedir (www.zaman.com.tr).

Muyungju Kim– Kore: Myungju (13), 2 yaşındayken babasının işi gereği Türkiye'ye gelmiş ve 6 yaşına kadar burada kalmışlar. Kore'ye geri dönünce Türklerden Türkçe dersi almaya başlamış. Başka bir dilde olimpiyat olmadığını söyleyen Myungju, "bu da Türkçe'nin ne kadar önemli bir dil olduğunu gösteriyor." demektedir. Tarkan'ı dinliyormuş. Türk yemeklerini, özellikle kuşbaşını çok sevmiş. Türkçe'de favori kelimesi ise "mavi" (www.zaman.com.tr).

Sunee Annel Rakotonirindrian– Madagaskar: Sunee'yi, Türkiye'de, insanların ona sıcak davranması çok etkilemiş. "Türkiye benim için çok önemli bir ülke. Türkiye'de fizik okumak istiyorum." demektedir. Türkçe fıkra kitaplarını okumayı çok sevmektedir. Tarkan, Barış Manço dinliyormuş. Atatürk'ün bu bayramı dünya çocuklarına armağan etmesi onu çok etkilemiş ve Türkiye'deki bayram törenlerine katılmak istemektedir. Türkçe'de "merhaba ve canım" kelimelerini seviyormuş (www.zaman.com.tr).

Bat-Uslı Luvsinsharav– Moğolistan: Annesi ev hanımı ve babası öğretmen olan Bat-ulzı 17 yaşında. Türkiye'yi çok büyük bir ülke olarak düşünüyormuş. Ve Türkçe'nin gerekli bir dil olduğunu söylemektedir. Türkçe öğrenmekte zorlanmamış. "sadece çalışmak ve istemek gerek" demektedir. Candan Erçetin'i dinlemekte ve

onun şarkılarını ezbere bilmektedir. Türkçe'de "güzel ve mükemmel" kelimelerini sevdiğini söylemektedir (www.zaman.com.tr).

Saşa Krasilnikov– Rusya: Saşa'nın (17), Türkçe öğrenmeden önce Türkiye hakkındaki bilgisi sadece sıcak bir doğu ülkesi olduğuymuş. Türkçe öğretmenin on sıklıkla sıklıkla tekrarladığı gibi "Türkçe çok kolay" demektir. Modern Türk müziğini dinliyor ve Halk müziğini beğeniyor. Tarkan'ın "dudu" şarkısını ezbere biliyormuş. 23 Nisan çocuk bayramını okullarında kutlandığını ve çok önemli bir gün olduğunu söylemektedir. Çünkü "Çocuklar çok önemli, çocuklar bizim geleceğimiz." demektir. Türkleri çok misafirperver ve sıcak insanlar olarak bulmaktadır. Türkçe'de en çok "çıldırma beni" cümlesini sevmektedir (www.zaman.com.tr).

Leslie Mitlassou– Kamerun: 13 yaşında olan Leslie Türkçe öğrenmeden önce sadece Türkiye'nin haritadaki yerini ve Müslüman olduklarını biliyormuş. Öğretmenleri çok cömert olduğu için Türk insanının da cömert olduğunu düşünmektedir. Ve Türkçe'yi zor bir dil olarak görmemektedir. Barış Manço'yu dinlediğini ve şarkılarını ezbere bildiğini söylemektedir. Türkiye'ye bir kere gelmiş ve gördüklerini unutamamış, Topkapı Sarayı'nı ise çok beğenmiş. Türkçe'de "anne" kelimesini seviyormuş (www.zaman.com.tr).

Jose Ignacio– Şili: Jose'nin, ülkesinde yayınlanan bir dizide kırmızı fesli bir Türk ailesi varmış ve Türkiye'ye dair bilgisi bu aileden ibaretmiş. Diziden anne ve baba kelimelerini öğrenmiş, şimdi ise en çok "abi" kelimesini sevmiş. Türkçe'yi biraz zor bulmaktadır. Barış Manço, Zara, Kırış ve Şükrüye Tutkun dinlemekte ve birçok şarkılarını ezbere bilmektedir. 23 Nisan'ın çok önemli bir gün olduğunu düşünmektedir. "23 Nisan bizim günümüz. Bizim için çok güzel ve önemli bir gün." diyor (www.zaman.com.tr).

Mariam Sow - Yeni Gine: Mariam da Türkiye hakkında hiçbir şey bilmiyormuş. Şimdi ise Türkiye'nin çok güzel bir ülke olduğunu ve Türkçe'nin uluslararası bir dil olmaya başladığını düşünmektedir. Türkçe'yi zor bulmakta ve pratik yapması gerektiğini söylemektedir. Sezen Aksu'yu severek dinliyormuş ve

"Yüksek Yüksek Tepeler" türküsünü ezbere biliyormuş. 23 Nisan sayesinde dünya çocuklarının Türkiye'yi daha iyi tanıdığını söylemektedir(www.zaman.com.tr).

Meliha Binte Bostafa– Bangladeş: Maliha, Türkiye'nin çok güzel bir ülke olduğundan emin olduğunu söylemektedir. Maliha, geçen yılki olimpiyatı hiç unutamamakta ve düzenleyenlere teşekkür etmektedir. "Türkiye'yi ve Türk insanını çok seviyorum." diyor. Sertap Erener ve Tarkan hayranı olan Maliha, 23 Nisan'dan dolayı dünya çocuklarının Türkiye'yi çok sevdiğini düşünmektedir (www.zaman.com.tr).

Abdulahkim Aden–Kenya : Abdulahkim, Türkçe öğrenmeden önce Türkiye'nin sadece adını biliyormuş. Ama şimdi Türklerin hoşgörülü ve arkadaş canlısı insanlar olduklarını düşünmektedir (www.zaman.com.tr).

Deone TapperAmerika: Aslen Jameikalı olan Deone (13), Amerika'da yaşamaktadır. Ailesi üniversitede öğretim üyesi olan Deone, daha önce Türkiye'yi hiç duymamış. Artık Türkiye'nin başkentinin Ankara olduğunu bilmekte ve "Merhaba, şikayet" kelimelerini söylemek hoşuna gitmektedir (www.zaman.com.tr).

7. TÜRKÇE'NİN YAYGINLAŞMASINA YÖNELİK KATKILARI

Bir ülkenin, hızla küreselleşen dünyada var olabilmesi ve geri kalmaması için, en önemli etkenlerden birisi de dilini dünyaya yayması ve yaygın bir şekilde kullanılmasına sağlamalıdır. Dil, insanlar, milletler ve ülkeler arasında iletişimi sağlayan bir araçtır. Ancak dil yalnızca anlaşma aracı olmaktan ibaret değildir. Dil, aynı zamanda bir milletin diğer milletler üzerinde etki sağlayabilmesinin de bir aracıdır. Dolayısıyla günümüzde ülkeler dillerini yayabilme için çok ciddi projeler üretmekte ve ciddi paralar harcamaktadırlar. Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa ve Almanya gibi ülkeler dillerini ve kültürlerini yayabilmek için politikalar üretmiş, dernekler ve okullar açmışlardır. Mesela, Japonya gibi bazı ülkeler, başka milletlerin kendi dillerini ve kültürlerini öğrenmeleri için özendirici burslar ve başka

imkânlar sunmaktadırlar. Amerika, İngilizce TOEFL sınavındaki başarıya göre üniversitelerde burs ve barınma imkânı sağlamaktadır.

Konuya Türkiye açısından baktığımızda 1990'lara kadar Türkçe'yi yaygınlaştırmak için çok cılız adımların atıldığını görmekteyiz. Ancak Türk okullarının açılmasıyla birlikte dünya genelinde hızla yaygınlaşan bir Türkçe görmekteyiz. Bu okullarda Türkçe okullarda muhakkak bulunmakta ve Türkiye'nin en seçkin üniversitelerinden mezun olmuş öğretmenler tarafından öğretilmektedir. Bugün Türkçe dünya dili olma yolunda hızla ilerlemektedir. Ayrıca yaklaşık 20 yıldır dünyanın farklı coğrafyalarında hizmet veren Türk okulları, Türkçeye samimiyet, saygı, vefa ve sevgi gibi anlamlar yüklenmesini sağlamıştır. Bülent Arınç Türkçe'nin bu okullarla birlikte tüm dünyaya yayıldığını ve konuşulduğunu ifade etmek için: "Yani dünyada Türkçe eğitimin başladığı, okullarımızın açıldığı, üniversitelerimizin kurulduğu yıllar 20 yıl öncesine dayanıyor. 20 yıl önce dünyada Türkçe eğitim veren okullarımız yoktu. Bu hizmetle bu güne kadar 300 binden fazla kişi Türkçe öğrendi." demiştir (www.turkokullari.net).

Türk okullarında Türkçe öğrenimini teşvik eden, öğrenciler arasında bir yarışa dönüştüren en önemli etkenlerin başında Türkçe Olimpiyatları gelmektedir. Dünyanın dört bir yanında açılan Türk okullarında eğitim gören ve Türkçe öğrenen binlerce çocuk, 2003 yılından beri her yıl düzenlenen Uluslararası Türkçe Olimpiyatları'na katılarak şiirler okuyor, şarkılar söylüyor, Türkçe kompozisyon yazıyorlar. Öğrencilerin Türkiye'ye gelip Türkçe Olimpiyatlarına katılabilmeleri için önce kendi ülkelerinde yapılan elemeleri geçmeleri gerekiyor. Bu elemelere ise 10.000'in üzerinde öğrenci katılıyor. Dünyanın birçok yerinde, olimpiyatlarda ülkelerini temsil edecek çocukları seçmek için bakanların, eğitimcilerin ve vatandaşların katıldığı yarışmalar-seçmeler yapılıyor. Bu da sadece okul öğrencilerinde değil diğer insanlarda Türkçe öğrenme merakı oluşturmaktadır.

Türkçe'yi Türk okullarında Brezilya'da öğrenen Natalia Ta Gein'e "Neden Türkçe öğrendin?" diye bir soru yöneltildiğinde "Bir dil bir insan iki dil iki insan" cevabını vermektedir. Natalia, "Türkleri Arap sanıyordum, Türk okuluna gidip Türkiye'ye geldikten sonra çok şaşırdım. Şimdi Türkiye'de üniversite okumak

istiyorum" şeklinde söylemektedir. "Türkçe'yi ablaların evinde ve okulda öğrendim. Türkçe eğlenceli çalışılırsa kolay bir dil" diyen Tayland'dan Parsimone Boonratana ise ebru yapmaktadır. Aynı okuldan mezun ağabeyi de 3 yıldır ODTÜ'de fizik okumaktadır.İspanya'dan ilköğretim öğrencisi Miriam Garcia: "Bir gün okulumuzda Türkçe dersinin verileceğini duydum. Merak ettim nasıl bir dil diye ve katıldım."Eğitim süreci başlayalı bir sene olmuş.Zamanla Türkçeye ve ilgisi artmış."Türk kültürünü daha fazla tanımak ve öğrenmek beni Türkçe konusunda motive ediyor." demektedir. Ötesinde anne ve babasına da 'Merhaba' ve 'Evet' gibi telaffuzu kolay kelimeleri öğretiyormuş. "Hangisi daha hızlı yol alıyor?" sorusuna da "Annem" karşılığını vermektedir.

Türk okullarının Türk dilinin yayılmasına, dünya dili haline gelmesine katkıları en üst seviyedir.Bugün Türkçe dünyada en çok konuşulan diller arasında 5.sıradadır. Şüphesizki Türkçe'nin evrensel bir dil olmasında, 5 kıtada öğretiliyor, öğreniliyor ve konuşuluyor olmasında en büyük pay Türk okullarınınındır.

8. EKONOMİK KATKILARI

Dış ekonomik ilişkiler özellikle gelişmekte olan ülkeler için çok önemlidir.Özellikle günümüzde dış politika ile dış ekonomik ilişkiler birbirleriyle bağlantılı ve birbirlerini tamamlaya faktörlerdir. Bununla beraber, ekonomik ilişkilerin dış politikadaki ağırlığı, ilgili ülkenin dünyadaki yeri, tarihsel gelişimi, ekonomisinin yapılı, dış ekonomik koşullara bağımlılık nispeti ve hatta siyasi rejimi gibi çeşitli unsurlara göre değişmektedir.

Batı'dan farklı olarak, ülkemizde ekonomik ilişkilerin belki de en önemli-bir dış politika aracı ve hatta aynı zamanda amacı olduğunun tam olarak anlaşılması uzun zaman almıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarından 1980'lere kadar dış ekonomik ilişkiler bir politika aracı olarak ön planda değildir. O zamanlar, ülkenin ekonomik gücünün sınırlı olması yanında, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti önceliği kendisini dünyaya kabul ettirmeye, yani siyasi ilişkilerini geliştirmeye vermektedir. Nihayet,

1980'den itibaren dış ekonomik ilişkilerimiz dış politikamızın en önemli bir aracı ve amacı olarak görülmeye başlanmıştır. Hemen hemen dış ekonomik ilişkilerimizin gelişmesi Özal dönemine dayanmaktadır. Bu dönem aynı zamanda Türk okullarının kurulması sürecine denk gelmektedir.

Türk okulları açıldıkları ülkelerde kültürler arası diyalogu geliştirmesi, evrensel barışı sağlaması, Türkçe'nin yaygınlaşmasını sağlamasının yanısıra Türkiye ile ekonomik ilişkileri kurma ve geliştirme noktasında da ciddi katkıları vardır. Buldukları ülke ve Türkiye arasında ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi açısından bu okullar vasıtasıyla şirketler, yurtdışına açılma fırsatı bulmakta ve bu okulların sağladığı olanaklar ölçüsünde uluslar arası piyasalara dahil olabilmektedirler. Yıllardır ürettiklerinin büyük bölümünü Avrupa'ya kısıtlı oranda satabilen Türk şirketleri, Batılı ülkelerin krizleri bir türlü aşamamasının da etkisiyle yeni pazarlara, coğrafyalara yönelmek istiyorlar. Türk okulları da buldukları ülkelerde, eğitim faaliyetlerinin yanında âdeta gönüllü ticaret ataşelikleri gibi çalışıyor. Son dönemde dış dünyada Türk malları ve markalarına ilginin artışında da okulların yaptığı tanıtım ve kültür hizmetlerinin rolü var. Türk okullarının, Türk iş adamlarını buldukları bölgelere davet ettiklerini ve gidenlere her türlü rehberliği yaptıklarını görmekteyiz.

Türk okullarının sayılarının fazla olduğu ülkelerde, aileler de hesaba katıldığında eğitim faaliyetleri ciddi bir nüfusa ulaşmaktadır ve bu kitlenin de önemli bir kesimi ülkenin önde gelenleridir. Öğrenciler Türk kültürünü öğrenmekte, çocukları vasıtasıyla aileler de bu işin bir parçası olmaktadır. Dolayısıyla Türk mallarına zaten buradan bir sempati beslenmektedir. Türk okullarındaki öğretmen ve öğrencilerin ihracatçılara tercümanlık yapmak, rehberlik yapmak gibi teknik destekleri kadar, Türk markalarını buldukları ülkelerde tanıtmak gibi ciddi bir misyonları oluşmaktadır.

Türk müteşebbislerce dünyanın dört bir yanında açılan okullar, bir yandan Türkiye'nin o ülkelerdeki temsilcileri olurken, aynı zamanda ekonomiye de büyük katkı sağlamaktadırlar. Kolejlerden mezun olan gençlerden bazıları Türkiye'de şirket kurarak Türk mallarını dünyanın değişik ülkelerine ihraç etmektedirler.

Kırgızistan'daki kolejlerden mezun Maksat Koshoev ve Azamat İsmailov isimli 2 gencin girişimiyle kurulan Türkiye merkezli şirket, Türk ürünlerini 4 farklı ülkede pazarlayarak yıllık 6 milyon dolarlık ciroya ulaşmıştır. İhracatta ilk 1500 şirket arasına girmeyi başaran genç girişimcileri en çok duygulandıran, mezun oldukları kolejlerin kurulmasını sağlayan esnafa katkıda bulunmak. Şirketin Türkiye'deki sorumlusu Maksat Koshoev, Manisa Soma'da mal almak için gittikleri ayakkabı üreticisinin Orta Asya'daki kolejlere katkısının bulunduğunu öğrenince, yaptıkları işin ne kadar önemli olduğunu anladığını belirtmektedir. Koshoev, Türkiye'nin ihracatını bir miktar da olsa artırmanın bambaşka bir duygu olduğunu ifade etmektedir. Ülkelerinde Türk şirketlerin bayiliğini almak isteyen Orta Asyalıları Anadolu'daki üreticilerle de buluşturan gençlere 'beraber üretim yapalım' teklifi yağmaktadır (www.turkokullari.net).

Yurt dışındaki Türk okullarında okuyan öğrenciler yaptıkları gönüllü rehberlikler sayesinde buldukları ülkelerin iş adamlarıyla Türk iş adamlarının ticari bağlantı yapmalarına vesile olmaktadır. Türkiye'nin aynı zamanda gönüllü kültür elçiliğini yapan öğrencilerin, yaptıkları bu özverili çalışmalar sayesinde Türk firmaları milyon dolarlık ihracatlar yapmaktadır. Örneğin, Afyonkarahisar'da otomotiv sanayi üzerine iş yapan Murat Çıracıoğlu da bu öğrenciler sayesinde Kamerun'a otobüs ihracatına başladı. İstanbul'da iki yıl önce gerçekleştirilen Tuskon Dünya Ticaret Zirvesi programına katılan Murat Çıracıoğlu, burada Kamerun Türk Koleji'nde okuyan Muhammed Mounlharou ile tanıştı. Muhammed'in yoğun gayretleri sonucunda Kamerunlu iş adamlarıyla masaya oturan Murat Çıracıoğlu, ilk anlaşmasını yaparak 1 milyon dolarlık otobüs ihracatı yaptı. Çıracıoğlu, 2 yıl sonra üniversiteyi okumak için Türkiye'ye gelen Muhammed'i Kamerun'da firmanın satış temsilcisi yaptı. Muhammed sayesinde geçtiğimiz aylarda Kamerun'un en büyük firması Turistik Ekspres Sarl ile 1 milyon 300 bin dolarlık daha yeni anlaşma yapılmıştır. Hatta ilk görüşmede anlaşma sağlanamamış ancak Muhammed bir hafta sonra Kamerun'lu firma sahibini ikna ederek tarafları tekrar masaya oturtmuş ve anlaşma sağlanmış. Murat Çıracıoğlu Kamerun'a 10 dönüm alan üzerinde 6 bin metrekarelik kapalı alanı olan bir servis ve yedek parça işletmesi kuracaklarını ifade ederek, Muhammed'i de satış temsilcisi yaptıklarını söylemiştir. Yine 2010 yılında

Tuskon tarafından düzenlenen ve dünya üzerinden birçok katılımcının iştirak ettiği Türkiye-Dünya Ticaret Köprüsü Zirvesi'nde Türk okullarında eğitim gören öğrenciler Türk iş adamlarına 40 farklı dilde yardımcı olarak, ekonomik işbirliğinin sağlanmasına büyük katkılar sağlamışlardır.

Tuskon Başkan Vekili Ahmet Ciğer, düzenledikleri Dış Ticaret Köprüsü projelerinde yurtdışındaki Türk okullarından mezun olan gençlerin tercüman olarak görev yaptığını söylemektedir. Bugüne kadar 10 binin üzerinde gencin Türkçe öğrenerek Türkiye ile ticaret yapmaya başladığını kaydeden Ciğer, bu sayının önümüzdeki yıllarda daha da artacağını belirtmektedir.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre 2011'in ilk 5 ayında yaklaşık 3 milyar 971 milyon dolar olan Afrika ülkelerine yapılan ihracat bu yılın aynı döneminde yüzde 47.4 artış göstererek 5 milyar 855 milyon dolar seviyelerine yükseldi. Afrika ülkeleri ile ticareti geliştirme konusunda yoğun çalışmalarda bulunan Türk İşadamları ve Sanayicileri Konfederasyonu (TUSKON) Başkanı Rızanur Meral okulların ekonomi ile ilgili rolünü şöyle ifade etmiştir:

Afrikalılarla düzgün iletişim kurabilmek açısından bölgeyi iyi tanımak gerekiyor. Türkiye'yi kendilerine yakın buldukları doğru. Ancak ticaret hatır gönül işi değildir, kaliteli malı düzgün fiyata sunmanız gerekiyor. Biz malımıza güveniyoruz. Oralardaki Türk okullarında eğitim görmüş, Türkçe bilen çocuklar da bizim malımızı tanıtmamız için önemli bir yardımcımız oluyor. Çünkü hem yerel dili biliyorlar hem de Türkçe'ye hakimler. Çin'le rekabette bize avantaj sağlayabilirler (www.zaman.com.tr).

Erkek giyim firması Süvari Giyim Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Coşkun, Türk okullarının Afrika başta olmak üzere faaliyet gösterdiği ülkelerde prestijli okullar arasında yer aldığını söylemektedir. Amerika'da da bu okullara yoğun bir talep olduğunu ifade eden Coşkun, " Bu okullarda çok üst düzey insanların çocukları da okuyor. Onlar da bize özellikle bürokratik mekanizmayı aşma konusunda çok önemli avantajlar sağlıyor. Türk işadamı için bu okullar referans oluyor" demiştir. İstanbul Ticaret Odası Yönetim Kurulu üyesi Murat Sungurlu:

İşadamları, Türk okullarının kendilerine sağladığı imkanlardan istifade etti. İşadamlarımızın yüzlerce ülkeye ihracat yapmasında bu okulların sağladığı altyapının büyük bir katkısı var. Müteşebbislerimiz, gittikleri ülkelerde hiçbir şekilde yabancılaşma çekmedilerse bunun sebebi buradaki

arkadaşlarımızın oluşturmuş olduğu ortamdır. Ayrıca bazı ülkeler Türk insanını tanımazken bu faaliyetler sonucunda bizi tanımaya başladılar. Ve bizimle iş yapar konuma geldiler. Ticari atışe gibi çalışıyorlar (www.turkokullari.net).

Ankara Ticaret Odası Başkanı Salih Bezci: “Sadece eğitim ve kültür faaliyetleri ile de kalmayıp Türk işadamlarına destek oluyorlar. Okullar, adeta ticari atışelik gibi çalışıyor. Yurtdışına çıkan işadamlarının tespiti olumlu yönde.” diyor. Rönesans İnşaat Yönetim Kurulu Başkanı ve TÜSİAD Yönetim Kurulu üyesi Erman Ilıcak: “Ciddi anlamda hem ticaret hem de kültürel olarak Türkiye'nin tanıtımında faydalılar. Farklı ülkelerde iş yapan Türk işadamlarına da destek oluyorlar. Özellikle Afrika'da katkı sağlıyorlar Türkiye için.” diyor. TESK Başkanı Bendeve Palandöken: “Türk okullarından işadamları başta olmak üzere tüm kesimler ciddi anlamda istifade ediyor. Yurtdışına çıkan işadamlarımıza destek veriyorlar. Türkiye'de ihracatın patlamasına sebep olan desteklerin başında Türk okulları geliyor.” şeklinde ifade etmektedir (www.turkokullari.net).

Denizli Ticaret Odası Başkanı Necdet Özer: “Biz Denizli olarak yaklaşık 164 ülkeye ihracat gerçekleştiriyorsak bunun altyapısını o ülkelerde bulunan Türk okulları sağlamıştır. Müteşebbislerimizin ihracatlarını artırmaya ciddi katkı sağlıyor.” diyor. Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Remzi Can: “İşadamlar arkadaşlar yurtdışına gittiğinde Türk okulları sayesinde yabancılik çekmiyor. Dertlerini anlatabilecek Türkçe konuşan birini görmeleri onları rahatlatıyor.” demektedir (www.turkokullari.net).

İşadamlarımızın beyanatlarında da görüldüğü üzere Türk okulları buldukları ülkelerde fahri ticari atışe gibi çalışmaktadırlar. Gelen Türk işadamlarına rehberlik yapmakta çok uzun sürede yapılabilecek işleri çok kısa zamana sığdırmaktadırlar. Ayrıca buldukları ülkenin işadamlarının da ülkemize gelmesini sağlayarak hem ithalata hem ihracata ciddi katkı sağlamaktadırlar.

9. YURTDIŞINDA YAŞAYAN TÜRKLERE KATKISI

Okulların dünyaya yayılmasıyla birlikte bu baŐlık altında zikredebileceğimiz iki kazanım karşımıza çıkmaktadır. Birincisi Osmanlı döneminde Türkiye'ye dönememiş ve zamanla kültürlerini unutmuş çok sayıda Türk asıllı insana okullar aracılığıyla ulaŐılmış ve özlerine dönmeleri, kültürlerini tekrar tanımaları ve yaşamaları, Türkçe'yi öğrenmeleri sağlanmıştır.

İkincisi de dünyanın değişik yerlerine işleri dolayısıyla veya değişik sebeplerle göç etmiş insanların Türk kültüründen kopmamaları yine bu okullar vasıtasıyla sağlanmaktadır. Özellikle bu ailelerin çocuklarının Türkçe öğrenmeleri, Türk kültürü ile büyümeleri için büyük imkan sağlanmaktadır.

10. TÜRKÇE OLİMPİYATLARI

Türkçe Olimpiyatları, 2003 yılında 17 ülkenin iŐtirakiyle başladı. 2013 yılında 140 ülkeden 2000 finalist öğrencinin katıldığı büyük bir organizasyona dönüŐtü. Çalışmaları bir yıl önceden başlayan ve uzun soluklu bir maratona yaşayacak olan öğrenciler , olimpiyat hazırlıklarını Türkçe öğretmenlerinin gözetiminde sürdürüyor. Aday adayı olan öğrenciler, ülkeleri adına olimpiyatlara katılabilmek için oldukça çekiŐmeli geçen elemelere giriyor. Olimpiyat heyecanının daha oradayken hissedildiği elemeler, kimi ülkelerde yoğun ilgiyle karşılanıyor, kimi ülkelerde üst düzeyde katılımlarla gerçekleşmektedir.

Dünyanın farklı ülkelerinde, her yıl binlerce öğrenci Türkçe öğreniyor. Bunlardan yaklaşık 15.000'i olimpiyat elemelerine katılıyor. Her öğrencinin olimpiyatlara yalnızca bir kez katılma hakkı bulunuyor. Böylece her yıl farklı öğrencilerin Türkiye'ye gelmesi ve daha çok öğrencinin Türk kültürüyle yakından tanışıp halkımızla buluşması hedeflenmektedir.

YIL	KATILAN ÜLKE SAYISI	KATILAN ÖĞRENCİ SAYISI
2003	17	62
2004	24	120
2005	41	62
2006	83	62
2007	100	62
2008	110	62
2009	115	62
2010	120	62
2011	130	62
2012	135	62
2013	140	62

Tablo 17: 11. Türkçe Olimpiyatlarına Katılan 140 Ülke

A.B.D.	Estonya	İtalya	Maldivler	Sırbistan
Afganistan	Etiyopya	İzlanda	Malezya	Singapur
Almanya	Fas	Japonya	Mali	Slovakya
Angola	Fildişi Sahili	Kamboçya	Meksika	Slovenya
Arjantin	Filipinler	Kamerun	Mısır	Somali
Arnavutluk	Finlandiya	Kanada	Moğolistan	Sri Lanka
Avustralya	Fransa	Karadağ	Moldova	Sudan
Avusturya	Gabon	Kazakistan	Moritanya	Suriye
Azerbaycan	Galler	Kenya	Mozambik	Suudi Arabistan
Azb.Nahçıvan	Gambia	Kırgızistan	Mynmar	Şili
Bangladeş	Gana	Kırım	Nepal	Tacikistan
Belarus	Gine	Kolombiya	Nijer	Tanzanya
Belçika	Gine Bissau	Kongo C.	Nijerya	Tanzanya Zanzibar
Benin	G.Afrika C.	Kosova	Norveç	Tayland
Birleşik Arap Emirlikleri	Güney Kore	Kuveyt	Orta Afrika C.	Tayvan
Bosna-Hersek	Gürcistan	Kuzey İrlanda	Özbekistan	Togo
Brezilya	Gronland	Laos	Pakistan	Tunus
Brunei Sultanlığı	Haiti	Letonya	Panama	Türkmenistan
Bulgaristan	Hırvatistan	Liberya	Papua Yeni Gine	Uganda
Burkina Faso	Hindistan	Libya	Paraguay	Ukrayna
Cezayir	Hollanda	Lihtenştayn	Peru	Ürdün
Çad	Irak	Litvanya	Polonya	Venezuela
Çek Cumh.	İngiltere	Lübnan	Portekiz	Vietnam
Danimarka	İran	Lüksemburg	R.F. Tataristan	Yemen
Demokratik Kongo C.	İskoçya	Macaristan	Romanya	Yeni Zelanda
Dominik C.	İspanya	Madagaskar	Ruanda	Yunanistan
Ekvator Ginesi	İsveç	Makedonya	Rusya Federasyonu	Zambiya
Endonezya	İsviçre	Malavi	Senegal	Zimbabve

Türkçeyi dünya dili haline getirmek, Türk kültürünü dünyaya en iyi şekilde tanıtmak Türkçe Olimpiyatları'nın en önemli amaçlarından biridir. Dünya'nın farklı ülkelerinde Türkçe öğrenme fırsatı yakalayan gençler, bu fırsatı olimpiyatlara katılarak daha da pekiştirmekte ve ülkemize gelerek kültürümüzü daha yakından tanıma imkanı elde etmektedir.

Farklı kategorilerde hünerlerini sergileyen dünya çocukları şimdiye kadar konuşma, yazma, dil bilgisi, şarkı, şiir, ses yarışması, okuma, genel kültür, özel beceriler, halk oyunları, deneme yarışması, kitap tanıtım yarışması, ülke tanıtım stantları yarışması, öğretmen bilgi yarışması, Türkiye'de okuyan yabancı üniversite öğrencileri için konuşma, kitap tanıtım ve deneme yarışması gibi alanlarda yarıştı. 2013 yılında ilave olarak kısa film yarışması ve ebru yarışması eklenerek yarışma kategorisi 19'a ulaştı.

Türkiye ve dünya bağlamında Türk okullarının sosyolojik etkileri çok büyüktür. Bu etkileri görme adına Türkçe Olimpiyatları'nı resmi sitesinde yayınlanan farklı ülkelere Türkçe olimpiyatlarına katılan bazı öğrencilerin samimane yazdıkları mektuplarda ifade ettikleri hisler ise şöyledir:

Eurta Dida – Kosova: “Bu anları kaleme dökmek çok zor... Havada mutluluk rüzgârı esiyordu. Bu törenle organizasyonun bittiğini anladık. Orada hepsiyle o kadar güzel arkadaşlıklar kurmuştuk ki o beş gün içinde, şimdi ayrılacağımız için çok üzülüyorduk... Ama bu dünyada her zaman bir sonun olduğunu kabullenmek zorundaydık...Demıştim ya bir rüya gibiydi. Evet, beş günlük bir rüya... Ama bu defa gözlerimi açtığımda çok şey kazandığının farkındaydım... Unutulmaz küçük hediyeler ve Çokookkk büyük dostluklar! Sanırım zenginim artık...”

Soniya Redhwan – Bangladeş: Benim adım Soniya. Ben Bangladeşten bir Türk okulundan geliyorum. Bizim öğretmenleri ve Türkiye'yi çok seviyoruz. Türkiye'yi çok beğendim. Ben Türkleri çok samimi, misafirperver ve güleç insanlar olarak buldum. Hayatımın en güzel günlerini yaşadım. En önemlisi de yeni arkadaşlar tanımadım. Bu arkadaşlar dünyanın farklı yerlerinden 41 ülkeden gelenlerdi ve böylece farklı kültürleri gördüm. Her şey farklıydı ama ortak tarafımız

Türkçe konuşarak anlaşmamızdı. Her şey çok güzeldi. Daha fazla isteseydi olamazdı. Herkes çok güzel şiir okudu ve şarkı söyledi. Arkadaştan e-mail aldım inşallah onlarla yazışacağız. Burada olduğu gibi hep güzellikleri konuşacağız. Böyle unutulmaz programı hazırlayanlara teşekkür ediyorum. Lütfen böyle programları tekrar yapınız! (Anek Donnobak) (Çok teşekkürler)”

Zimin Dmitriy – Rusya: “Ben, bu yaz tatilinde ilk kez Türkiye ye gittim. Bu ülkeyi görmeyi çok istiyordum, fakat böyle bir şans sadece şimdi çıktı. Bizim okulumuzda birkaç Türkçeyi bilen öğrencilerden beni seçtiği için çok sevindim. Moskovo’dan çıktıktan sonra hemen İstanbul'a gittik. Oraya gece geldik onun için ben biraz gece İstanbul'u görebildim. Ertesi gün öğretmenlerimle İstanbul'u gezdik. Birkaç tarihi yerleri gördük çok beğendik. Ama İstanbul'u gezmek için bir gün yetmez.”

Mümin Recep – Bulgaristan: “Bir mayıs günü ben okulumun bahçesinde futbol oynarken Türkçe öğretmenim beni yanına çağırdı ve bana bu yıl 3. Uluslararası Yabancılar İçin Türkçe yarışması düzenleneceğini söyledi. İlk başta çok şaşırdım. Niye başkası değil de beni seçtiğini merak ediyordum ve bu yarışmanın basit bir yarışma olacağını düşünüyordum, ama düşüncelerim beni yanılttı. Adım adım Türkçe yarışma organizasyonu muhteşemdi her şey dört dörtlüktü. İlk başta yarışmacılarla anlaşamadık; ama günler geçtikçe bizim aramızdaki buzlar da eridi. Bu yarışmada en güzel şeylerden birisi de dünyanın dört bir yanından öğrencilerle tanışıyoruz, hem de dilimizi geliştiriyoruz. Hem de başka ülkeler için yeni şeyler öğreniyoruz. Dilerim ki bu geleneği sürdürürsünüz.”

Haydar Arslanov – Kırım: “Benim adım Haydar. Ben 11 yaşındayım. Geldim Kırımdan. Türkçeyi çok seviyorum. Türkçe çok güzel bir dil. Burada birçok yeni arkadaşla tanıştım. Kenya’dan İsa, Nijerya’dan Jerry Ukrayna’dan Roda Rusya’dan Artur. Bu yarışmayı düzenleyenlere çok teşekkür ederim.”

Artan Yzeirlari – Arnavutluk: “Sevgi insana verilen bütün duyguların aynasıdır. Kimde sevgi varsa Tanrı'nın varlığı ondadır. Hoşgörü ve diyalog sonu hayırlı olan her işin başıdır. Gîtide yayılan sevgi, hoşgörü ve diyalog çiçekleri

renkleriyle dünyayı güzelleştirecek ve misk kokularıyla insanlar arasında güveni ve iyimserliği kuvvetlendirecektir.”

Bitchika Varşanidze – Gürcistan: “Dilin önemini bu sınava geldiğimde daha çok anladım. Çünkü burada her çocuk birbiriyle bir dilde anlaşabiliyor. Bu dil Türkçedir. Türkçe sayesinde ben burada çok arkadaş edindim. Bu dili öğrendiğim için çok mutluyum.”

Mariya Kundrateva – Rusya: “Ben ‘sevgi, hoşgörü, diyalog’ kelimelerini görür görmez hemen aklıma okulum geldi. Belki bu kız reklam yapıyor diye düşünebilirsiniz, ama aslında kalbimden söylüyorum. Ben Uluslararası Rus-Türk Lisesinde okuyorum. Zaten bu yıl okulu bitiriyorum ve sınavlarımın hepsini artık vermişim, yalnız mezuniyet törenimiz kaldı. Öğretmen ve öğrencilerin farklı milletlerden oldukları için başta biraz zordu. Bazen ortak bir karar ve çözüm bulamazdık. Bazen de anlaşmakta zorluk çekerdik, ama zaman ilerledikçe birbirimizi daha iyi tanımiştık, arkadaş bile olmuşuk. Evet! artık ‘öğretmen-öğrenci’ ilişkilerimizden sadece büyüklere karşı olan saygı kaldı. Bizim öğretmenlerimiz bize iyi öğüt verebilen (arkadaşlarımız) Birbirimizi dinlemeye ve duymaya çalışarak ‘diyalog’ ne olduğunu öğrenmiştik. Karışık ve tehlikeli dünyada korumasız olmamak için sevgi gerekir.”

Mübin Ömer – Afganistan: “Dünyamızda eğitim ilerledikçe cehalet azalmaktadır. Eğitim vesilesiyle insanlar birbirini tanıyor ve tanışıyorlar. Mesela biz kendimiz eğitim amacıyla onlarca ülke ve yüzlerce öğrenci tanıdık. Farklı insanlar, farklı diller ve farklı kültürler gördük. Ellerimizden geldiği kadar eğitime muhtaç insanlara yardım edelim. Yardım ederek insanlık görevimizi yerine getirelim. İnsanlara eğitimin faydalarını ve değerlerini anlatalım. İnsanları eğitime karşı yöneltelim. Eğitim seviyesi arttıkça dünyamız ve çevremiz huzur içinde olur. Dünyamız da ilimsiz kör gibidir. Kör yolunu göremediği gibi, ilimsiz insan da hayatını, yaşamını, çevresini ve dünyasını göremez ve tanıyamaz. Şairin dediği gibi: ‘Her kimse ki okula giderse adam olur, alemin ve cihanın göz nuru olur.’ Cehalet insanını düşmanıdır. Gelin hep beraber eğitime destek olalım.”

Liena Kalinina – Rusya: “Bütün milletlerin birbirlerinin dilini, kültürünü, hayatını öğrenmeye gayret etmeleri gerekir. Sadece birbirlerini yakından tanıyan milletleri içinde saklayan dünya gerçekten mutlu olabilir.”

Emirjon Senja – Arnavutluk: “Buraya geldiğimizde dünyanın her tarafından gelen öğrencilerle tanıştık, onlarla sohbet ettik. Kendi ülkelerini tanıtmalarını istedik, onlar da güler yüzlü tüm sorularıma cevap verdiler. İşte tüm bu saydığımız olaylar dilin vasıtasıyla gerçekleştirildiler. Günümüzün dünyası birbirinden uzak durmazlar, dil onların arasında bir köprü hâlini alarak bir arada olmalarını sağlıyor. Dünyada konuşulan birçok dil bulunur ve her birisinin kendi güzelliğini vardır, dil toplumun özelliklerini taşıyor. Dünyamızda aynı dil konuşulduğunu düşünelim, biz hangi memlekete gidersek aynı kelimeleri işiteceğiz, aynı sesleri duyacağız, hangi ülkede olduğumuzu belli farklı olması konuşmaya renk katıyor onun daha çekici olmasına neden olur.”

Sivan Seyyah Abdullah – Irak: “Ben doğduğum günden beri hep savaş içinde yaşıyorum. Önümüzde insanlar ölüyorlar vb. gibi Tabii ki ben de diğer insanlar gibi barış dolu bir dünya istiyorum. Herkes birbirlerine kardeşçe davranmasını yani hiçbir ayırım olmamasını istiyorum. Her yerde herkes mutlu gezmesini istiyorum. Belki benim istediklerim kuralları aşıyor; ama bunları istemek benim hakkımdır diye düşünüyorum. Hayal etmek güzeldir; ama büyük hayaller kurmamız gerekir. Hatta herkesin elinde bir beyaz güvercin olsun da onları serbest bıraksın. Aslında benim hayallerimde güzel, yemyeşil, mutlu, sevgi dolu bir dünya hayal ediyorum. Her yer ‘savaş’ alanı, düşmanlarla dolu olan bir dünya değil, mutluluk resmi çizilmiş bir dünya hayal ediyorum. Biz de diğer ülkeler gibi mutlu olmak isteriz, biz de özgür yaşamak isteriz. Her yerin barış bayrakların kaldırılmasını hayal ediyorum. Her yere özgürce mutlu bir şekilde gitmek istiyorum. Anaların gözlerindeki yaşların kurumasını, insanların arasındaki düşmanlığın kalkmasını, savaşların olmamasını, her yerde her zaman mutlu olmamızı hayal ediyorum.”

Şahide Karimova– Özbekistan: “Ben dürüst ve temiz bir dünya hayal ediyorum. Herkes birbiriyle kavga etmesin birbirine dürüst davransın. Biz bir temiz bir dünya hayal ediyorum. Hiç kimse yere çöp atmasın. Eminim o zaman bir dürüst

ve temiz bir dünyamız olacaktır. Ve bir de ülkeler birbirine savaş etmediği bir dünya istiyoruz. Eğer savaş olmasa dünyamız dürüst ve temiz olacaktır. Ben neşeli bir dünya hayal ediyorum. Eğer dünyamız neşeli olursa herkes sevinçli olacak. Hiç kimse bir daha ağlamayacak ve kavga etmeyecektir. Herkes sevinçli olacaktır. İşte ben böyle bir dünya hayal ediyorum. Ben neşeli çocuklarla dolu bir dünya hayal ediyorum. Eğer neşeli çocuklarla dolu bir dünya olsa idi herkes mutlu olurdu. Çünkü eğer çocuklar mutlu ise anne babalar da mutlu olurlar. Ben bir renkli dünya hayal ediyorum. Eğer dünyamız renkli olursa herkes mutlu ve sevinç dolu olur. Eminim o zaman dünyamızda hiç üzülenlerden kalmayacaktır. İşte ben böyle bir dünya hayal ediyorum.”

Rauf Zeynalov – Nahçıvan: “Çocukların eğitimde öğretmenlerin de çok önemli rolü vardır. Hiç kimse kendi kendine öğrenmemiştir. Bazı öğretmenler çocukların eğitim vermeye çok istekli oluyorlar. Özellikle genç öğretmenler. Böyle öğretmenler başarılı bir nesil yetiştiriyor. Öğretmenlik çok güzel bir meslek. Çoğu çocuk büyüyünce öğretmen olmak istiyor. Çünkü çocukları hayata hazırlamak çok güzel bir şey. Çoğu insan öğretmenini babası kadar hatta belki de daha fazla seviyor. Bir gün bir âlime sormuşlar: ‘Neden öğretmeninizi babanızdan çok seviyorsunuz?’ O da şöyle cevap vermiş: ‘Çünkü öğretmenim beni yerden göklere çıkarıyor, babamsa gökten yere indiriyor.’”

Mariya Rahimova – Kazakistan: “Bir şeyin önemini tespit etmek için öncelikle onun ne işe yaradığını anlamak icap ediyor. Dil nedir? Basit bir izahla dil, insanların birbirleriyle anlaşmasını sağlayan bir araçtır. Hayatın bütün sahalarında; ailede, eğitim kurumlarında, iş yerinde, kültür merkezlerinde, her yerde kullanıyoruz dili. Ancak dil bu kadar basit bir şey değildir. Dilin insan ve toplum hayatındaki yeri pek önemlidir. Hemen hemen bütün düşüncelerimizi, sorunlarımızı, duygularımızı anlatabiliriz dil ile. Dil ile insanı hem ağlatabiliriz, hem güldürebiliriz; hem öldürebiliriz, hem kurtarabiliriz. Birinin bize karşı duyduğu sevgiyi bakışlarından anlayabiliriz; ama dudaktan dökülen sözler bu duyguyu kuvvetlendirir, daha iyi anlatır bize; daha derin etki bırakır üzerimizde. Ana dilimiz bize verilmiş büyük emanettir. Emanete hıyanet etmemeliyiz. Dilini bilmeyen birçok yabancı kelimeyi

karıştırarak söyleyen insanların hâli ne kadar acıdır? Ana dilimiz bizim için en güzel en sıcak dil olmalıdır. Tüm kalbimizle sevmeliyiz onu. Dil büyük hazinedir ve onu korumayı en önemli vazifelerimizden biri olarak kabullenmeliyiz.”

Dafina Alishani – Kosova: “Gecen yıllardan olimpiyatlara katılan öğrencilerden hep duyardım olimpiyatlar hakkındaki görüşlerini ve anılarını. Orası başka bir dünya diyorlardı, çok güzel şeyler var diyorlardı. Neyse ki benim de oraya katılma şansım oldu ve çok şey gördüm ve hafızama güzel şeyler kazandı. Simdi sizinle paylaşmak istiyorum. Bence gerçekten orası başka bir dünyaydı. Evet o herkesin hayal ettiği bir dünyaydı. Sevgi dolu, barış dolu, hoşgörü dolu ve daha bir sürü güzellikle dolu. Dilimiz, dinimiz, ırkımız, kültürümüz ve daha bir sürü şeyimiz farklıydı ama bizim tek bir ortak yanımız vardı o da orada konuştuğumuz dil yani Türkçe. Çok güzel bir histi, 100 ülkeden 500 öğrencinin her konuştuğunu anlıyorsun. Ben şahsen bir zenci gördüğümde otomatik olarak İngilizce konuşurum ama orda bana "Merhaba" diyen zenci de gördüm ve çok şaşırdım ama bir o kadar da mutlu oldum çünkü dünyanın bir ucundan gelmişti ama benle aynı dili konuşuyordu. Olimpiyatlardaki afislerde "Sevgi dili" yazıyordu. Bu cümleyi okuduğumda bile bir sıcaklık hissetmişim ama daha sonra olimpiyatlardaki ilerleyen günlerde o sevgiyi dolu dolu hissetmeye başladım. İlk yemeğimize gitmiştik baktım bütün öğrencilerin yüzünde sıcak bir gülüş vardı, göz göze geldiğim öğrencilerden hemen "Merhaba" sesi geliyordu. Allah'ım o kadar güzeldi ki anlatamam. Dünyanın en güzel şeylerden biri olan tebessüm oradaki her insanda vardı, bazen düşünüyordum nasıl bir dil bu kadar sevgi saçabilir diye ama sonra cevabını buldum. Bu dili bize öğretmenler yani değerli öğretmenlerimiz bize bu dili sevgiyle öğretmiş. Tebessümümüz de öğretmenlerden göre göre alışkanlık olup bizim yüzümüze de yansımıştı. Dikkatimi çeken bir şey daha vardı, Türkçe 'ye "Barış dili" deniliyordu olimpiyatlarda, açıkçası ilk önce anlamamıştım nasıl bir dil barış dili olabilir diye. Ama sonra farkına vardım hemde hiç ummadığım bir şekilde. Kosova denince aklınıza gelen ilk şey Sırbistan ve savaştır. Düşünsenize Kosovalı bir öğrenci Sırbistanlı bir öğrenciye kahvaltıda "Günaydın" ve "Afiyet olsun" diyor ya da aynı öğrenciler aynı yerde kalıyor, aynı yerde yemek yiyorlar, aynı karede resim çektiriyorlar. Bana biri olimpiyatlarda Sırbistanlı öğrencilerle yukarda saydığım şeyleri yapacaksın deseydi ben

inanmazdım. Ama gelin görün ki yaptım. Hatta olimpiyatlarda bir ara düşündüm nasıl oldu da içimdeki kin kayboldu diye. Ama tam oturduğum yerin karşısında afiş duruyordu "Sevgi dili" "Barış dili" diye ve anladım ki olimpiyatlarda kine, hırçınlığa, sinire, saygısızlığa yer yoktu. Bu da bana bir ders oldu ve barış dilinin ne demek olduğunu çok iyi anladım.”

Muhammed Halid – Irak: “İnsanı insanca yaşatan yaşamın baharı olan gerçek duygularımızı bulmaya yardım eden, güzelliğin manasına bir kat daha güzellik katan, dikenler arasında ve çöllerin ortasında ölüme mahkûm bir goncayı gül yapan birbirinden güzel yıldızları gecenin karanlığında bir araya getiren her çeşit yaraya derman olan, durgun ve akışı belli olmayan denizleri coşturan, kışların ortasında bize baharı yaşatan ve cemiyet bireylerinin arasında manevi bir iletişim kuran; ancak sevgidir. Gelin ey insanlık! Gelin ey Adem ve Havva'nın çocukları. Gelin ey aynı aile çocukları. Hep birlikte el ele verip gökkuşağı altında anlaşalım. Neyimiz eksik? Birimizin bir ayağı yoksa, ötekimizin iki ayağı var ya! Gelin! Neden insanlığa o bahsettiğim kupkuru çölde, bir damlacık su olsun bile, verenlerden olmayalım? İnilti ve sancısını duyduğumuz insanlığın kurtarıcısı olalım. Gelin de ruh âleminde kardeş olduğumuz gibi burada da kardeş olalım. Kardeşçe yaşayalım. O zaman ne güller solmaya mahkûm olacaklar, ne de çocuklar annelerinden zorla alınacak. Ve o zaman hayat tam manasıyla yaşanır: Sevgi ve paylaşmak...”

Zineti Hasan – Bulgaristan: “Allah bizi çok sevdiği için biz de birbirimizi tanıyalım, anlayalım ve sevelim diye bize konuşabilme yeteneği de vermiş. Ne kadar çok etrafımızdakilerle diyalog kurarsanız onun geçmişini korkularını, sevinçlerini, umutlarını ve hayal kırıklıklarını öğrenirsiniz. Ve anlarsınız ki kapı komşunuzun sizin menekşelerden nefret etmesinin nedeni yıllar önce kaybettiği eşinin de onları sevmesiymiş. Nedenini bildiğiniz zaman bu davranış sizin için bir kapris olmaktan çıkar ve sadece acılı bir insanın çaresizliğini simgeleyen bir davranış olur. Artık ondan nefret etmez tam aksine hoşgörülü davranır, onu seversiniz.”

Ferit Ahmedi – Afganistan: “Sevgi dünyadaki varlıkların, mutlu yaşamının en önemli iksiridir. Dünyadaki bütün güzellikler ve mutluluklar, sevgiden ve hoşgörüden kaynaklanır. Bu sevgi ve hoşgörü sadece insan ile insan arasında

değildir. Bu sevgi bütün varlıkların ve yaratıcısı arasında da olabilir. İnsanlar, kendilerini başka insanlar tarafından sevlmeleri için çevreye sevgi ve hoşgörü ile muamele etmeleri gerekir. Ancak bu yolla insanlar kendilerine değer kazanabilirler. Türkçede bir atasözü vardır: ‘Tatlı dil, yılanı deliğinden çıkarır.’ derler. Yani hoşgörü insana düşmanını bile dost yapabilir. İnsanlar tarafından sevilen büyük insanlar, hep hoşgörü ve sevgiyle ün kazanmıştır. Böyle insanlardan, Hz. Muhammed’i, Atatürk’ü ve Hz. Mevlana gibi insanları örnek olarak görebiliriz. Bu insanların her birisi; dine, insanlığa, vatana ve bilime sevgi göstermişlerdir.”

Sergey Pohilenko – Kırgızistan: “Etrafımıza bakalım. İçinde yaşadığımız çok geniş bir âlemi görüyoruz. Bu dünya bizim ellerimizde olduğu için geleceği de bizim ellerimizdedir. Aynı zamanda istikbalimiz de dünyamıza bağlıdır. Bu yüzden geleceğimizin iyi olması için dünyamızın durumuna dikkat etmeliyiz. Bu dünyayı düzeltmemiz için ilk önce içi dünyamızın ve kendimizi düzeltmemiz lazım. Sadece bunu yaptıktan sonra başkalarının hayatlarını düzeltebiliriz. Yaşadığımız dünya çocuklarımızın yaşayacağı yerdir. Tabi ki, biz çocuklarımızın hayatının iyi olmasını istiyoruz. Bundan dolayı dünyamızın, toplumumuzun uğruna ellerimizden gelen her şey yapmalıyız. Hiç olmasa onu kirletmeden ve bozmadan bizden sonra yaşayacak olanlara teslim edelim. Yaşadığımız dünyanın benzeri yoktur. Onu kaybederse başka bir yaşayacak yerimiz kalmayacak. Bu yüzden dünyamızın kıymetini bilerek onu kaybetmeden saklamalıyız.”

Shueb Aden’in Hikayesi-Kenya: “İsmim Shueb, Kenya’nın kuzeydoğusunda bulunan Garisa kentinin kuraklıktan kavrulan bir mahallesinde yaşıyordum. Gittiğim ilkokulda bazen öğretmen olmuyordu; ama ben kendi gayretimle ortaokul bitirme sınavına hazırlandım. Ancak beş yüz üzerinden 401 puan alabildim. Bu puan ile zaten maddi durumu kötü olan aileme yardımcı olamıyordum. Çünkü burslu olarak okuyabileceğim fen liseleri en az 450 puan istiyorlardı. Okumaya ve geleceğimi kurtarmaya bu kadar yaklaşmışken böyle olması bende hayal kırıklığı oluşturmuştu. Sağa sola eşe dosta başvurduğum derdimi anlattım; ama nafile. Derken bir aile dostumuz olan Abdullahi adındaki avukat bana yardımcı olacağını söyledi. O ne tatlı geceydi, sevinçten uyuyamamıştım. Nihayet Allahu teala bana yardımcı olacak birini

göndermişti. Günler günleri kovaladı; ama Abdullahi Beyden ses seda çıkmamıştı. Bu sırada Türk Işık kolejinden bir grup öğretmenin liseye giriş imtihanı yapmak için Garisaya geldiğini duydum, gidip sınava gireyim belki başarılı olurum diye kaydoldum. Akşam babama Türkleri ve onların Garisada olduğunu anlattım. Yaşlı babam çok heyecanlandı ve yarın seninle sınava ben de geleceğim dedi. Ertesi gün 75 yaşlarında, gözleri pek de iyi görmeyen babam ile beraber sınavın yapılacağı okulun yolunu tuttuk. Okul Garisa'nın kenar mahallelerinin birinde içinde üç beş ağacın gölge yaptığı çöl sıcağının hissedildiği bir yerde bulunuyordu. Babamı, gölgesi ancak kendisine yeten bir akasya ağacının gölgesine bırakıp sınav salonuna girdim. Yaklaşık 20 öğrenci vardı sınavda. Yazılı sınav bitmişti, mutlu bir şekilde dışarı çıktım, şimdi sırada mülakat vardı. Biraz dinlendikten sonra öğretmenler öğrencileri teker teker mülakat salonuna almaya başladılar. Ben de girdim mülakat salonuna, bu sınav salonunun beni Türkçe Olimpiyatının yapılacağı salonlara götürdüğünün farkında bile olmadan. Mülakatı yapan öğretmen bana Işık Kolejinde okumak isteyip istemediğimi sordu. Biraz kararsız biraz da ürkek bir sesle "Hayır" dedim. Hoca neden diye sordu bu kez. Ben de bana söz veren Abdullahi Beyden ve bir fen lisesine gitme hayalimden söz ettim. Öğretmen peki biz sana burs versek bizim okulumuzda okur musun diye tekrar sordu. Gözüm ötelere dalmış bir şekilde emin değilim dedim. Kimdi bu Türkler, nereden gelmişlerdi? Garisa gibi hükümetlerin ve yöneticilerin unuttuğu bu yerde ne yapıyorlardı ve neden Garisa gibi bir yerden öğrenci alsınlardı ki? Sorular zihnimde parladı. Acaba dedim kendi kendime, bu beyazlar nasıl insanlar, öyle ya daha önce hiç beyazlarla bir arada bulunmamıştım. Değil beraber bulunmak hiç görmemiştim ki onları dünya gözüyle. Bu düşüncelerle sınavın yapıldığı salondan dışarı çıktım, bahçeye yöneldim, gözlerim dikenli, az gölgeli akasya ağacına emanet ettiğim babamı aradı. Babam bastonu bir tarafta, yüzükoyun yatmaktaydı. Başucunda olduğumu anlayınca gülümseyerek kalktı ve sınavların nasıl geçtiğini sordu. İyi dedim sessizce. Oğlum dedi babam dün bütün gece Allah'a dua ettim bu okula gidebilmen için ve inanıyorum Allah seni yarı yolda bırakmayacaktır. Babamın sözlerini duyunca bir aralık babamı, annemi, her yağmur yağışında akan kulübemizi, ışısız evimizi, mum ile ders çalıştığım geceleri düşündüm. İçeri koştum ve tamam dedim, sizin öğrenciniz olmayı kabul ediyorum. Öğretmenin yüzü güldü ve beni bağrına bastı Türk koleji.

Bu başlayan beraberlik Türkçe Olimpiyatı sayesinde doruğa ulaştı. Şimdilerde ben daha ümitli bakıyorum yarınlara, çünkü benim arkamda dünyalarını bir bavula sığdıran yiğitler var ve bu yiğitlerin ardında varlıklarını bu okullara adayan Türk insanı var” (www.turkcede.org).

SONUÇ

1990 yılında Türkiye'nin dışı açılımı ile başlayan ve bugün 160'dan fazla ülkede faaliyet gösteren Türk okulları hakkında okulları ziyaret eden çok farklı kesimlerden insanların beyanları, istifade ettiğim akademisyenlerin yaptıkları araştırmalar, bu okullardan mezun olanların şu andaki buldukları yer ve davranışları ve kendimin Bosna-Hersek, Arnavutluk ve Fas'taki okul ziyaretlerimden ve temasarımdan elde ettiğim tecrübeler neticesinde vardığım sonuçlar şöyledir:

Okullar Türk insanının başlattığı bir harekettir; her geçen gün biraz daha büyüyerek ve gelişerek dünyanın tamamına yayılma başarısını açık bir şekilde göstermektedir. Türkiye yeni bir hareket geliştirerek küreselleşme sürecine Türk okulları modeliyle katılmaktadır. Bu okullar Türkiye'nin dünyaya açılan penceresi konumundadır.

Okulların teşekkül edilmesinde maddi durumu çok farklı seviyelerde olan Türkiye'nin bütün köy, kasaba, ilçe ve illerindeki hayırsever insanların desteğinin olduğu görülmektedir. Tamamen Türkiye'deki hayırsever insanların desteğiyle ve himmetiyle devam etmekte olup başka ülkelerden herhangi bir destek alınmamaktadır. Belli bir süreden sonra da kendi gelirleriyle devam edebilen okullarda görülmektedir.

Okulları ziyaret eden çok farklı dünya görüşüne sahip, yerli ve yabancı çeşitli çalışma alanlarından insanların okullarla ilgili olumsuz bir beyanına rastlanmamaktadır. Tam aksine okulların faydalı olduğundan övgüyle bahsettikleri görmekteyiz. Türk ve yabancı akademisyenlerin ve üniversitelerin Türk okulları ile ilgili akademik çalışmaları olup hemen hemen hepsinde de olumlu yorumlar bulunmaktadır.

Okullarda görevli öğretmenlerin ve idarecilerin çok büyük fedakârlıkla ve bir ideal ile bu ülkelere gittikleri görülmektedir. Türkiye'nin en gözde üniversitelerinden mezun olan öğrenciler, çok düşük maaşlar karşılığında ismini dahi duymadıkları ülkelerde öğretmenlik vazifesini yaparak ciddi bir fedakârlık yapmaktadırlar.

Türkiye'nin çok farklı bölgelerinden öğretmenler, dünyanın çok farklı bölgelerinde, Türkiye şartlarından daha zor maddi ve fiziki şartlar altında, düşük maaşlarla vazife yapmaktadırlar.

Bu okullarda öğretmenlik yapan yabancı öğretmenler de bulunmaktadır. Bunların bazıları böyle bir hareketin içinde gönüllü olarak bulunmak isteyerek öğretmenlik vazifesini yapmaktadırlar. Bazılarının da bir Türk okulundan mezun olduktan sonra üniversiteyi bitirerek ya kendi ülkesinde ya da başka bir ülkede öğretmen olduğunu görmekteyiz.

Bu okullarda, beyaz siyah demeden çeşitli milletlerden, inançlardan, kültürlerden on binlerce öğrenci Türkçe öğreniyor, Türk kültürünü tanıyor ve yaşıyorlar. Türkiye'nin isminin duyulmasında çok ciddi bir rol almaktadırlar. Türk kültürünün yayılması adına da çok önemli işler yapmaktadırlar. "Bizim ülkeye Türk okulu açılıncaya kadar Türkiye ve insanı hakkında hiçbir bilgim yoktu. Bu okul sayesinde Türkiye'yi ve insanını tanıma fırsatı buldum ve tanıdığım için de çok mutluyum." diyen çok sayıda öğrenci ve veli görülmektedir.

Bu okullarda ülkenin ileri gelenlerinin çocuklarının büyük bir kısmının okuduğu görülmektedir. Hatta bu okulda öğretmenlik yapan eski bir cumhurbaşkanının olduğunu, cumhurbaşkanının annesinin bu okullarda öğretmenlik yaptığını görmekteyiz.

Türk okullarında eğitim gören öğrencilerin arasında o ülkenin siyaset ve diplomasideki üst düzey yetkililerin çocuklarının olması ve mezun olanların ülkenin üst düzey yetkilisi haline gelmesi veya gelecek olması Türk okullarının Türk diplomasisine katkı sağladığını ve sağlayacak olduğunu göstermektedir.Şu anda bu okullardan mezun olmuş bakanların, müsteşarların olduğu ifade edilmektedir.

Okullar faaliyet gösterdikleri ülkelerde Türk iş adamlarına referans olarak, ülkeye gelen iş adamlarına rehberlik ve tercümanlık yaparak, ekonomi zirvelerinde çok sayıda ülkenin iş adamları ile Türk iş adamlarını buluşturarak iş bağlantısı kurarak Türk ekonomisine büyük bir katkı sağlamaktadır. Türk okulları buldukları

lkelerde fahri ticari ateŖe gibi alıŖmaktadırlar. Gelen Türk iŖadamlarına rehberlik yapmakta çok uzun sürede yapılabilecek iŖleri çok kısa zamana sığdırmaktadırlar. Ayrıca buldukları ülkenin iŖadamlarının da ülkemize gelmesini sağlayarak hem ithalata hem ihracata ciddi katkı sağlamaktadırlar.

Hemen hemen açılan her okulda Türkçe dersi vererek ve Türkçe Olimpiyatlarıyla birlikte bir Türkçe Ğrenme yarıŖı tesis ederek Türkçe'nin yaygınlaŖmasında ve bir dünya dili olma yolunda ilerlemesinde büyük bir faydası vardır. Bu hizmetle bu güne kadar 300 binden fazla kiŖinin Türkçe öğrendiği ifade edilmektedir.

YurtdıŖında devamlı olarak yaŖayan Türklerin ve çocuklarının, sunulan eğitim imkanı ve yapılan organizasyonlarla Türk kültüründen uzaklaŖmaması sağlanmaktadır. Türkiye'ye dnememiŖ ve zamanla kültürlerini unutmuŖ çok sayıda Türk asıllı insana okullar aracılığıyla ulaŖılmıŖ ve bu insanların özlerine dönmeleri, kültürlerini tekrar tanınmaları ve yaŖamaları, Türkçe'yi öğrenmeleri yönünde katkısı olmaktadır.

Okullar buldukları ülkelerde uyguladıkları baŖarılı eğitim modeli ile örnek olmakta ve ülkelerin milli eğitim modelini de katkı sağlamaktadırlar. Ülkelerin idareci ve milli eğitim bakanları Türk okullarının idarecilerini davet ederek uyguladıkları eğitim modelini dinlemektedirler.

Türk okulları bilim ve modern teknoloji kapsamında kaliteli bir eğitim sunmaktadır. Yapılan araŖtırmalar, ülkelerin değerlendirmeleri ve takdirleri, uluslararası sınavlarda gösterilen baŖarılar ve okul kayıtlarına gösterilen ilgi yoğunluğu bu okulların eğitim kalitelerinin çok yüksek olduğunu göstermektedir. Açıldığı ülkede ve Ŗehirde kısa zamanda büyük baŖarılarla ulaŖılmakta uluslararası olimpiyatlarda madalyaların toplandığı görülmektedir.

Okullarda çok farklı milletlerden öğrenciler okumakta ve bu öğrenciler yapılan organizasyonlarla bir araya getirilip kaynaŖtırılmaktadır. Bu okullarda verilen eğitimle öğrenciler, dünyaya ve olaylara, diyalog hoŖgr ve birlikte yaŖama

perspektifinden baktıklarından dolayı, diğer ülkelerle olan ilişkileri dostluk eksenine oturmaktadır. Bu okullar gittiği her yerde herhangi bir ırk, renk, dil, din, kültür vb. ayrımcılığına düşmeksizin, herkesi kucaklayarak ahenk ve uyum içerisinde insanların bir arada yaşayabileceğini pratikte göstermektedir. Dolayısıyla, bu düşünce bugünün ve geleceğin dünyası açısından, küresel barışa önemli bir katkıdır. Bosna'daki bir okulda Sırp, Boşnak ve Hırvat çocuklar bulunurken, Kırım'da Tatar, Rus, Türk ve Ukraynalı çocuklar aynı sınıfta eğitim görebilmektedir. Afrika'da siyah beyaz kardeşliği, Hindistan'da farklı kast ve dinlerden çocuklar bu okullar sayesinde bir arada okuyabilmekte ve "öteki" ne karşı saygı ve sevgi ruhu oluşturulmaktadır. Dünyada barışı tesis eden neredeyse en büyük oluşum denebilir.

Bugün dünyayı en büyük problem başlıkları; terör, şiddet, uyuşturucu, sigara, alkol, hoşgörüsüzlük, anne ve babaya saygısızlık ve ahlaki değerler yoksunluğudur. Türk okullarında verilen eğitimle evrensel değerlerle donatılmış bir nesil yetiştirilmeye çalışılmaktadır. Okullarda iyilik, güzel ahlak, hoşgörü, hakkaniyet, insana saygı ve iyi bir insan olma gibi kavramları kapsayan evrensel değerler öğrencilere verilmeye çalışılmaktadır.

Okullarda okuyan çok farklı etnik kökene, dile, dine sahip öğrencilerin aynı çatı altında, aynı sınıfta farklı bir kültürden öğretmenden eğitim alması ve aynı pansiyonda bulunması ile kültürlerarası, medeniyetlerarası ve dinlerarası bir diyalog kurulmaktadır. Yurtdışına giden öğretmenler, memleketlerinin kültürlerini, bu ülkelere götürmekte, öğrencilerine Türk kültürünü tanıtmakta ve yaşatmaktadırlar. Gittikleri ülkelerin kültürlerini de Türkiye'ye getirmekte ve ailelerine tanıtip, yaşatmaktadırlar.

Her yıl düzenlenen Türkçe olimpiyatları ile ülkelerin çocukları Türkiye'ye getirilmektedirler. Yöresel kıyafetleri ile yaklaşık bir aylık zaman diliminde bir araya gelmekte, birbirlerine kültürlerini anlatmakta, tanıtmaktadır. Ayrıca ülkelerini tanıtan stantlar açarak 2 gün boyunca kültürlerini anlatmaktadırlar.

Okullarla ilgili en çok dile getirilen eleştirilerden birisi tüm dünyaya yayılmış bu büyük organizasyonun finansman kaynağının ne olduğu konusu göze

çarpmaktadır. Bununla ilgili Anadolu insanının sahip çıktığı genel olarak benimsenmiş olmasına rağmen daha şeffaf ve somut göstergeler görülmek istenmektedir. Bununla ilgili daha somut dokümanların olması ve şeffaflığın sağlanması faydalı olacaktır.

Okulların elçiliklerimizin olmadığı ülkelerde de olması dolayısıyla Türkiye ile resmi bağlamda daha koordineli olması katkılarını arttıracaktır. Bununla ilgili bazı çalışmaların yapılması ve varolan işbirliğinin artırılması faydalı olacaktır.

Her yıl yapılan geleneksel Türkçe Olimpiyatlarında aslında birçok dalda yarışmalar yapılmaktadır. Ancak daha çok ön plana çıkanlar şarkı ve türkü dalında olmaktadır. Yapılan diğer yarışmaların da görsel anlamda toplumda yer bulması okulların vizyonu açısından önemlidir.

Sonuç olarak bu okullar Türkiye'ye her alanda sempati ve ilgi kazandırmaktadır. Hem halklar nezdinde, hem diplomatik seviyede, hem ekonomik ve iş dünyası çevrelerinde ülkemize yoğun bir ilgi ve alaka uyanmasına neden olmakta ve Türkiye'nin bilinirliğini arttırmaktadır. Milletler muvazenesinde Türkiye'yi bir adım daha öne çıkarmaktadır. Türk okullarının şu anda katkıları çok büyüktür, gelecekte hem Türkiye'ye, hem de dünyaya katkısı daha büyük olacaktır.

KAYNAKÇA

AKTEL, Mehmet, (2001),**Küreselleşme Süreci ve Etki Alanları**, SDÜ İİBF Dergisi, cilt 6, sayı2, Isparta.

ALBREW Martir, (1990),**“Introduction”, Globalization, Knowledge and Society**, London.

ARMAĞAN, Mustafa-ÜNAL, Ali, (1999), **Medya Aynasında Fethullah Gülen**, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Yayınları, İstanbul.

ARMAĞAN, Mustafa, (2001), **Diyaloğa Adanmış Hayat**, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Yayınları, İstanbul.

ATEŞ, Toktamış-KARAKAŞ, Eser-ORTAYLI, İlber, (2005),**Barış Köprüleri**, Ufuk Kitap, İstanbul.

AYDIN, M. Kemal, (2002), **”Sermayenin Küresellesmesi Kapitalizmin Altın Döneminden Neoliberal Dalgaya Uzanan Süreç”** Degisim Yayınları, İstanbul.

AYTAÇ, Aysal, (2010), **Yurt Dışındaki Türk Okulları Sulh Adacıkları**, Kaynak Yayınları, İstanbul.

AYTAÇ, Aysal, (2010), **İzlenimler**, Kaynak Yayınları, İstanbul.

BALAY, Refik, (2004),**‘Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim’**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, cilt: 37, sayı: 2. Ankara.

BULAÇ, Ali, (2008), **Din-Kent ve Cemaat/Fethullah Gülen Örneği**, Ufuk Yayınevi, İstanbul.

BAYAR, Fırat, (2008), **“Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye”**, Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, Sayı: XXXII, Ankara.

CAROLL, B.Jill, (2007),**Medeniyetler Diyalogu Gülen'in İslami Öğretisi ve Hümanist Söylem**, Ufuk Kitap, İstanbul.

ÇALIKOĞLU, Melih Rüstü, (2006), **“2008 Kültürlerarası Diyalog Yılı”**, Eğitim&Gençlik Dergisi, sayı 3. İstanbul.

DPT, (1995), **Dünyada Küreselleşme ve Bölgesel Bütünleşmeler**, DPT-2375, Ankara.

EBAUGH, Helen Rose, (2010), **Gülen Hareketi**, Doğan Kitap, İstanbul.

EKEN, Hurigül, (2006),**Küreselleşme ve ulus devlet**,Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 16. Konya.

ERBAY Yusuf, (1998), **“Küreselleşen Dünyada Türkiye”**, Türk İdare Dergisi, sayı 421. İstanbul.

ERGİL, Doğu, (2010), **100 Soruda Fethullah Gülen ve Hareketi**, Timaş Yayınları, İstanbul.

GIDDENS, A. (2000), **Elimizden Kaçıp Giden Dünya** (O.Akınhay çev.), Alfa Yayınevi, İstanbul.

GÜLEN, Fethullah, (2011), **Ölümsüzlük İksiri**, Nil Yayınları, İstanbul.

GÜNDEL, Nergiz, (2010), **Kültürel Küreselleşmenin Reklam Mesajlarına Yansımaları**, Konya.

GÜNDEM, Mehmet, (2005), **Fethullah Gülen'le 11 Gün**, Alfa Yayınları, İstanbul.

HUNT, Robert A.- Aslandoğan, Yüksel A. (2007), **Küreselleşme Barışa Katkılarıyla Gülen Hareketi**, Ufuk Kitap Yayınları, İstanbul.

KAÇMAZOĞLU, H. B. (2002), **Doğu-Batı Çatışması Açısından Globalleşme**, Eğitim Araştırmaları 6, İstanbul.

KEYMAN, E. Fuat, (2007), **“Türkiye’de Kimlik Sorunları ve Demokratikleşme”**, Doğu Batı Düşünce Dergisi, Sayı:41, İstanbul.

KÖSE, Ömer, (2003) **“Küreselleşme Sürecinde Devletin Yapısal ve İşlevsel Dönüşümü”**, Sayıştay Dergisi, Sayı:49, İstanbul.

MERCAN, Faruk, (2008), **Fethullah Gülen**, Doğan Kitap, İstanbul.

MCLUHAN, Marshall, (1962), **The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man**, Toronto, University of Toronto Press.

MICHEL, Thomas, (2006), **Dünya Aydınlarının Gözüyle Fethullah Gülen Serisi 2: Bir Barış Öncüsü**, Ufuk Kitap, İstanbul.

MORAN, Jonathan, (1998), **The Dynamics of Class Politics and National Economies in Globalization**, Capital and Class vol:66.

ÖZDALGA, Elizabeth, (2002), **İslami Kadrolarda Dünyevi Asketizm: F. Gülenin İlham Veren Riyazet Ve Aktivizmi, Küresel Barışa Doğru**, Gazeticiler ve Yazarlar Vakfı Yayınları, İstanbul.

ROBERTSON, R, (1987), **“Globalization and Societal Modernization: A Note on Japanese Religion”**, Sociological Analysis, Issue:47.

ROBERTSON, R. (1999), **Küreselleşme, Toplum Kuramı ve Küresel Kültür** (Çeviri: Ü. H. Yolsal), Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

SHEREMET, Vitali, (2006), **Dünya Aydınlarının Gözüyle Fethullah Gülen Serisi 1: Gülen’in Paradigması**, Ufuk Kitap, İstanbul

SMITH, Philip, (2005), **Kültürel Kuram**, Babil Yayınları, İstanbul.

SÖNMEZ, İ. Adil, (1998), **Fethullah Gülen ve Vizyonu**, Kaynak Yayınları, İzmir.

TOULMİN, S. (1999), **The ambiguities of globalization**, Futures, London

TROUILLET, Michel-Rolph (2003), **Global Transformations: Anthropology and The Modern World**, Houndmills: Palgrave Macmillan

TUNCER, Faruk (2011), **Barış Elçileri/Dünyaya Açılan Türk Okulları 2**, Ufuk Kitap, İstanbul

ULUGAY Osman, (2001), **Küreselleşme Korkusu**, Timaş Yayınları, İstanbul.

UŞAK, Cemal, (2002), **Küresel Barışa Doğru**, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Yayınları, İstanbul

ÜNAL, Ali, (2002), **M. Fethullah Gülen Bir Portre Denemesi**, Nil Yayınları, İstanbul.

YAVUZ, M.Hakan-ESPOSITO, John L., (2003), **Laik Devlet ve Fethullah Gülen Hareketi**, Gelenek Yayınları, İstanbul.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.haber7.com/haber/20100302/Turk-kolejleri-Nijeryaya-madalya-kazandirdi.php> (Erişim Tarihi: 11.01.2013)

<http://www.skyturk.net/kazak-turk-lisesinden-buyuk-basari/> (Erişim Tarihi: 12.01.2013)

<http://www.bugun.com.tr/haber-detay/141555-turk-lisesinin-buyuk-basarisi-haberi.aspx> (Erişim Tarihi: 13.01.2013)

<http://www.turkokullari.net/content/view/505/42/> (Erişim Tarihi: 15.01.2013)

<http://www.showhaber.org/haber/2010/10/21/obama-gelecegin-sehrini-kuran-turk-okulu-ogrencilerini-beyaz-sarayda-agirladi.html> (Erişim Tarihi: 15.01.2013)

<http://www.turkokullari.net/content/view/304/42/> (Erişim Tarihi: 23.01.2013)

<http://www.haber3.com/9.-uluslararasi-turkce-olimpiyatlari-kultur-soleni-basladi--uluslararasi-turkce--904009h.htm> (Erişim Tarihi: 23.01.2013)

http://ro.zaman.com.tr/ro/newsDetail_getNewsById.action;jsessionid=FBE46BDD07C280006C51594DB2FFD13A.node1?sectionId=161&newsId=3312 (Erişim Tarihi: 26.01.2013)

<http://www.turkokullari.net/content/view/233/42/> (Erişim Tarihi: 26.01.2013)

<http://www.haberler.com/turk-okulu-ogrencileri-matematikte-romanya-nin-haberi/> (Erişim Tarihi: 07.02.2013)

<http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=510850&title=rusturk-kolejinde-sampiyonluk-gelenek-oldu> (Erişim Tarihi: 12.03.2013)

<http://www.habervitrini.com/haber.asp?id=266378> (Erişim Tarihi: 14.03.2013)

<http://www.turkokullari.net/content/view/41/42/> (Erişim Tarihi: 18.05.2013)

<http://www.haberler.com/turk-koleji-ukrayna-nin-en-iyi-okulu-secildi-haberi/>
(Erişim Tarihi: 12.06.2013)

<http://www.turkokullari.net/content/view/550/42/> (Erişim Tarihi:01.07.2013)

www.efdergi.hacettepe.edu.tr (Erişim Tarihi: 21.08.2013)

[http://www.medeniyetlerittifaki.org.tr/images/stories/white_paper_eng.pdf,](http://www.medeniyetlerittifaki.org.tr/images/stories/white_paper_eng.pdf)
(Erişim Tarihi: 21. 03. 2013)

<http://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%BCreselle%C5%9Fme> (Erişim Tarihi:
20.12.2013)

http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/mobile_detailn.action?newsId=32793
(Erişim Tarihi: 25.12.2013)

<http://www.herkul.org/bamтели/turkce-olimpiyatlari-ve-gurbet-bitsin-cagrisina-cevap/> (Erişim Tarihi: 03.01.2014)

http://www.burcfm.com.tr/pr_7325_sifir-merkez-programi-anasayfasi.html
(Erişim Tarihi:03.01.2014)

<http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-18067-26-turkceyi-dunyaya-sevdiren-ogretmenler.html> (Erişim Tarihi: 04.01.2014)

<http://www.turkcede.org/turkce-olimpiyatlari-/312-tuerkce-olimpiyatlarna-katlan-oerencilerin-goerueleri.html> (Erişim Tarihi:04.01.2014)

http://www.zaman.com.tr/cmts_dunya-cocuklari-turkce-konusuyor_793876.html (Erişim Tarihi:05.01.2014)

<http://www.talipzor.com/2012/05/turk-okullarnn-turk-diplomasisine.html>
(Erişim Tarihi: 07.01.2014)

<http://tr.fgulen.com/content/view/18087/11/> (Erişim Tarihi: 10.01.2014)

<http://www.cihan.com.tr/wap!collectNews;jsessionid=zWiG0ql3A158PPB0BmmDRvFS.undefined?newsId=1057440&categoryId=1> (Erişim Tarihi: 10.01.2014)

http://www.zaman.com.tr/sahin-alpay/afrikada-turk-okullari-4-turkler-hem-musulman-hem-modern_505160.html (Erişim Tarihi: 10.01.2014)

http://www.tasligedik.net/site/articles.php?article_id=135 (Erişim Tarihi: 10.01.2014)

<http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-32924-173-turkce-olimpiyatları-anadolunun-var-olma-mucadelesi.html> (Erişim Tarihi: 15.01.2014)

<http://www.haberler.com/9-uluslararası-türkçe-olimpiyatları-kültür-soleni-2808887-haberi/> (Erişim Tarihi: 18.01.2014)

<http://tr.fgulen.com/content/view/14901/1/> (Erişim Tarihi: 10.01.2014)

<http://www.turkokullari.net/content/view/632/48/> (Erişim Tarihi: 10.01.2014)

<http://www.ntvmsnbc.com/id/25348861/> (Erişim Tarihi: 10.01.2014)

<http://www.sondakika.com/haber/haber-kongolu-bakan-turkler-bize-egitime-nasil-yatirim-4271396/> (Erişim Tarihi: 10.01.2014)

<http://cihan.com.tr/news/Nicholas-Bixa-CHNzE3Mzk4LzE=;jsessionid=PM6DnCVQ9Gv0s6jiLfRa0P6o.undefined>

http://yenibahardergisi.com/yenibahar/newsDetail_getNewsById.action?newsId=271817(Erişim Tarihi: 10.01.2014)

http://www.zaman.com.tr/yorum_yorum-turk-okullari-balkanlasma-ve-evrensel-baris_222416.html (Erişim Tarihi: 10.01.2014)

<http://www.turkcede.org/turkce-olimpiyatlari-/312-tuerkce-olimpiyatlarna-katlan-oerencilerin-goerueleri.html> (Erişim Tarihi: 10.01.2014)